

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

Libri Septimi Decretalium Quinti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

SEPTIMI DECRE-
TALIU
LIBER QUINTUS.

TITULUS I.

DE JUDÆIS.

JULIUS III.

Hebræorum & Judæorum filii in vitis parentibus Christiani & orthodoxi non in baptis-
thi aut baptizentur, nemini siquidem ad credendum vis inferri debet.

CAP. I.

Epis copis eorumque Vicariis & officiali-
bus ac quibusvis aliis personis tam Ec-
clesiasticis quam secularibus expresse
inhibemus, ne Judæorum filios tam ma-
res quam feminas ipsius parentibus in-
vitis violenter auferre seu subducere,
nec præter formam sacrorum canonum quomodolibet
baptizare debeant vel præsumant. Rom. 8. Jun. 1551.

Nicolaus Tertius, general. ord. Prædi-
catorum.

*Evangelium prædicandum Judæis, & conversi infideliter rudimen-
tis fides debent initiari.*

CAP. II.

Vineam Soreth velut electam plantavit dextera Dei pa-
tris & omne semen verum seminavit in ipsa, Ange-
lica custodia sepivit illam, lapides nocivos abiecit ex ea.
Hanc de Ægypto in luto & latere, sub jugo Pharaonis
oppressam in signis & prodigiis transferens, duxit in terris
ejus existens, in terram promissionis adduxit. Vineam in
Domini exercituum domus Israël est, viri Juda delecta-
bile germen ejus. Hanc sic mirè translatam, quasi ad-
huc eorum campum vomere legali profcindens, propheta-
li doctrina sulcavit, & ut ipsam ad maturam frugem,
i. e. ad regenerationis gratiam præpararet. Sed, proh do-
lor, peccatorum spinis obstita, nullum imbrem gratiæ
spiritualis excipiens, qua sperabatur ut uvæ educeret,
lambrotas eduxit: unde sperabatur judicium, processit
iniquitas: unde justitia, inde clamor. Hæc est vinea in
qua sic arbor, scilicet synagoga Judæorum plantata, Ev-
angelica veritate describitur: cujus plantator Christus,
æctus Apostolicus cultor existit. Hæc triplici tempore,
quasi tribus annis, ut fructum produceret expectata, in-
fructuosa reperta, cultori succidenda prædicitur. Nam
nec tempore circumcisionis ad perfectum deducta, quia
circumcisionem animæ non quærebat: nec sanctificata
per legem, quia per eam tantum carnalis sequebatur:
nec tandem justificata per Evangelii gratiam, quia gra-
tiam recipere noluit: quin potius latorem gratiæ justum
injuste peremit, & quodammodo indurationem Phara-
onis excedens, omne curantis & curæ refutavit antidotum,
adeo ut nec verbis, nec signis, nec Sacramentis, quinimo
nec ipsius Christi & Dei corporali præsentia mollietur.
Multifariè enim multisque modis, olim Deus loquens
antiquis ipsius synagoga: patribus in Prophetis, novissi-

me in fine temporum locutus est: ipse & nobis in illa,
quem constituit hæc enim univertum, per quos in
& sæcula: sed omnem eam abominari et animam
& idcirco iusto Dei iudicio reprobum existimari
eam aper de syra, & singularis ferus dephatit
Abfata est sepes ejus, profertur materies, & in compo-
nem posita ut deserta, nec inventus est in terris amplius
locus ejus. Verum quia miserationes Dei super omnia
opera prædicantur, qui omnes salvi fieri, & hæc
vult perire, qui seipsum pro nobis & ipso hactenus
tis exhibuit Deo patri: qui exaltatus a terra, expulsi-
cruce manibus, ad se cuncta trahere Evangelica voce pro-
dixit. Nos, licet immeriti, vicem ejus tenemus in terra,
qui etiam Judaicam perfidiam à sua multorum
pellit, libenter pro illius populi obsecratione ad ob-
petimus, ut affectum nostrum divina protegentem ob-
mentia, cogna veritatis luce, qua Christus est, hinc
tenebris eruantur. Porro quis Judæorum ipsorum, quod
per univertum mundum, divini iudicio, gratiæ deus
iplos ad recipiendum sacramenta fides, ac doctrinam
commode in unum convenire non patitur, necesse est
nos voluntariosurgente, compellimus per diversos
di partes diversos seminarios eligere, per quos
verbi Dei, prout possibile est, spargamus in terris. Quod
rum salutem universali ter & singulariter efficiamus. Ad
te igitur inter alios sub spe divini gratiæ, merita
oculis convertentes, cum tui ordinis clero ut
& credaris ubilibet per opera utilia, & exempli
lia fructuosus & ex data tibi divini gratiæ, ut
confidamus & posse fructus uberes in domo Domini
minare: discretioni tue per Apostolica scipra man-
mus, quatenus confidens in illo, cui propitiatus est
tuales gratias elargiri, tales ambertum credens ob-
tos in commissa tibi provinciâ, per te, ac alios fructus
ordinis, quos ad hoc honestate motum, experta
tia, probatis virtutibus, circumspicere populo, de quo
industria atque doctrina divinis donis à Domino
data intrepide pro catholica fide relucant, & in illa
tate non titubet, sed tenebrosas mentes radicum
cussione clarificet, & obstina sceleris repugnans
forum: Judæos eodem in terris & locis, in quibus
tant, generaliter & singulariter convocando semel
ries, ac totiens repetitis instantibus, quocumque
posse putaveris, prout melius fieri poterit, prædicando

bus, salutaribus monitis, & discretis inductionibus, Evangelicis doctrinis informare ipsos studeas, juxta datam tibi Domino gratiam, fugatis tenebrarum nubibus ad viam reducere claritatis: ut renati fonte baptismatis, reluceant in limine vultus Christi, & exinde chorus Angelicus delectetur. Tu quoque, ac alii, quos ad prosecutionem tanti negotii, duxeris eligendos, perennis boni pramium, nostramque benedictionem & gratiam, vobis de bono in melius vendicatis. Et ut affectum quem ad salutem status ipsorum gerit mater Ecclesia, percipiant per effectum, tu illos ex eis, quos ad susceptionem sacri baptismatis gratia divina perduxerit, pralatis ac dominis locorum, in quibus tales habitare contigerit, ex parte nostra affectuosissime recommends, ut Deo gratias in recuperata ove deperdita, & filio prodigo redeunti, vitulam exultationis & gaudii exhibentes, eos charitative foveant, favoribus maniant, benignè pertractent: nec ipsos in personis, aut rebus, per ludicos vel alios indebitè molestari permittant: quin potius in omnibus favorabiliter ipsi assistant auxiliis optentis. Sed si forte (quod absit) aliqui ex ipsis, in eorum obstinata perfidia perdurantes, & velut alpis furda suas aures incredulas obturantes, ne tui & illorum, quos ad hæc salutis opera deputatis, vocem audiant, ut de tenebris ad lucem exeant, incantantium sapienter tuas, & per te ad hæc deputandum fratrum salutare convocationes, aspernamer effugerent, de istis (si tales inveneris) qui sint, in quibus locis, & sub quorum dominio commorentur, nobis referere non omittas: ut circa pertinaces hujusmodi, de salutariorum remedio, sicut expedire videbitur, cogitemus. Ut autem de præmissis avidis nostris concepius, juxta nostra desideria satisfiat, frequenter nobis intimare studeas, qualiter tibi commissum negotium prosperetur, & quem fructum feminata reprobantur. Dat. Viterbii. Non. Augusti. Pontificatus nostri An. 1.

Paulus Tertius.

In ducendum ad fidem Christianam conversionem inducitur, qua apostolus ad Romam redierit, ut ut hereticæ relapsi puniantur.

CAP. III.

Uperientes ludæos, & alios infideles quoslibet ad fidem catholicam converti, & præterit bonorum per eos antea possessorum ab eadem fide non distrahi, motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium hæc in posterum valitura constitutione sancimus, quod cuicumque eorundem ludæorum, & infidelium ad dictam fidem converti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunque, tam mobilia, quam immobilia intacta & illæsa permaneant. Ita ut etiam filii familias, & in patria potestate, ut præterit, constituti, legitima, & quæcunque alia portione bonorum patrimonialium aut maternorum eis de jure, seu successione bonorum eis alias debitorum, per eorum parentes si auctari aut privari non possint, neque debeant, sed eis integre, etiam si contra voluntatem parentum suorum ad fidem ipsam conversi fuerint, etiam eorum parentibus viventibus, debeantur. Et si bona ipsa ex usura, aut illicito quaxu fuerint acquisita, & noxæ sint personæ, quibus eorum fuerit de jure faciendæ restitutio (quia non imittitur peccatum, nisi restituatur mactè ablatum) illa eisdem personis omnino restituantur: personis verò non extantibus prædictis, quia bona ipsa essent per manus Ecclesiæ in pios usus convertenda, bona hujusmodi eisdem ludæis & aliis infidelibus, in favorem suscepti baptismatis tanquam in pium usum liberè concedimus: eaque apud ipsos sic conversos ludæos & alios infideles remanere decernimus. Interdicentes sub divini anathematis pœna, quibusvis tam Ecclesiasticis, quam secularibus personis, ne ullam super bonis hujusmodi, quovis quaxto colore, molestiam inferant, aut inferri patiuntur. Sed magnum se fecisse lucrum existit-

ment dum tales Christo lucrari fuerint. Et quoniam (ut scriptum est) qui habuerit substantiam mundi hujus, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manerit in ipso? si ipsi conversionis tempore inopes aut indigentes fuerint, omnes tam Ecclesiasticos quam seculares per viscera misericordie Dei nostri exhortamur, ut ipsi conversi manus porrigant adjutrices, ipsi quoque dicecesani non solum Christianos ad subveniendum ipsis exhortentur, sed etiam tam de redivitis Ecclesiarum, prout poterunt, quam de his, quæ ad pauperum usus per ipsos convertenda devolvuntur, hujusmodi neophitos sustentare non negligant: ipsosque à detractionibus & contumeliis pœterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptismi cives sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longèque dignis existit regenerari spiritu, quam nasci carne, eadem constitutione statuitur, ut civitatum, & locorum in quibus sanctio baptismate pro tempore regenerabuntur, verè cives sint, & privilegiis, ac libertatibus, & immunitatibus, quæ alii ratione natiuitatis & originis duntaxat consequuntur, gaudeant. Curent insuper sacerdotes baptizantes, & alii de sacro fonte eos suscipientes, tam ante baptismum, quam post, illos in articulis fidei, ac legis novæ præceptis, catholicæque Ecclesiæ ritibus diligenter instruere, & tam ipsi quam dicecesani operam dent, ne cum aliis ludæis seu infidelibus saltem per longum tempus conversentur, ne sicut quandoque contigit, ab infirmitate curatis modica occasio ad pœnitentiæ damnationem recidivam efficiat. Et quoniam experientia teste comperit est, mutuum ipsorum neophilorum inter se conversationem ipsos in hinc nostræ fragilitates reddere, ac saluti ipsorum plurimum officere, hortamur locorum ordinarios, ut quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent & studeant neophitos ipsos cum originariis Christianis matrimonio copulare. Et prohibeant eisdem sub gravibus pœnis, ne mortuos more ludæorum sepeliant, aut sabbatha, aliasque solemnitates, & antiquæ seditus quoquomodo observent: sed & Ecclesiæ, & prædicationes, prout alii catholici frequentant, & in omnibus Christianorum moribus se conformes reddant. Contemptores autem prædictorum, per sacerdotes in quorum parochiis degent, aut alios ad quos de jure vel antiqua consuetudine de talibus inquirere spectat, aut etiam per alios quoscumque dicecesanos, seu inquisitoribus hereticæ prævinitatis deferant, & invocato, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, per eos taliter puniantur, quod aliis transeat in exemplum. Et insuper de his omnibus in provincialibus & synodalibus Conciliis diligens fiat inquisitio, & tam circa Episcopos & sacerdotes in præmissis negligentes, quam in neophilos & infideles prædictos contemptores, oportuna adhibeatur remedium. Si quis autem, cujuscunque gradus vel præminentie fuerit, hujusmodi neophitos, ne observationem ritus Christiani, & aliorum præmissorum complectantur, foverit aut defendit, pœnas contra fautores hereticorum promulgatas ipso facto incurrat: neophiti verò si se corrigere post monitionem canonicam neglexerint, & ad vomitum ludæizantes redire cœperint, contra eos tanquam perfidos hereticos, per ordinarios locorum, secundum sacrorum canonum instituta procedatur. Romæ 21. Mart. An. 1542.

Paulus Quartus.

Judæi ut sine discrimine à Christianis, si & locorum separationes, sive cohabitationes, & vestitus rationes, cateris, privilegii discriminarî debent.

CAP. IV.

Utm nimis absurdum & inconueniens existat, ut ludæi, quos propria culpa perpetui servituti submissi, sub prætextu quod pietas Christiana illos recipet, & eorum cohabitationem sustineat, Christianis adeo sint in-

grati, ut eis pro gratis contumeliam reddant, & in eos pro servitute, quam illis debent, dominatum vendicare procurent. Nos ad quorum notitiam nuper devenit eodem Iudaeis in alma urbe nostra, & nonnullis sanctae Romanae Ecclesiae civitatibus, terris & locis, in id insolentia prorupisse, ut non solum mixtum cum Christianis, & prope eorum Ecclesiam, nulla intercedente habitus distinctione, cohabitare, verum etiam domos in nobilitatibus civitatum, terrarum & locorum, in quibus degunt, vicis & plateis conducere, & bona stabilia comparare, & possidere, ac nutrices & ancillas aliosque servientes Christianos mercenarios habere, & diversis alia in ignominiam & contemptum Christiani nominis perpetrare praesumant, considerantes Ecclesiam Romanam eisdem Iudaeos tolerare in testimonium pietatis fidei Christianae, & ad hoc ut ipsi sedis Apostolicae pietate & benignitate allecti, errores suos tandem recognoscant, & ad verum catholicam fidei lumen pervenire satagant, & propterea convenire, ut quamdiu in erroribus persistunt, effectu operis recognoscant se servos, Christianos vero liberos per Iesum Christum Deum & Dominum nostrum effectuosuisse, iniquumque existere, ut filii liberi filius famularum ancilla. Volentes in praemissis, quantum cum Deo possumus, salubriter providere. Hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus tam in dicta urbe, quam in quibusvis aliis ipsius Romanae Ecclesiae civitatibus, terris & locis, Iudaei omnes in uno & eodem, ac si ille capax non fuerit, in duobus aut tribus, vel tot quot satis sint, contiguus, & ab habitacionibus Christianorum penitus sejunctis, per nos in urbe, & per magistratus nostros in aliis civitatibus, terris, & locis praedictis designandis vicis, ad quos amicus tantum ingressus pateat, & quibus solum unicus exitus detur, omnino habitent. Et in singulis civitatibus, terris & locis, in quibus habitaverint, unicum tantum Synagogam in loco solito habeant, nec aliam de novo construere, aut bona immobilia possidere possint. Quinimo omnes eorum Synagogas, praeter unam tantam demoliant, & devotare. Ac bona immobilia, quae ad praesens possident, infra tempus eis per ipsos magistratus praesentandum, Christianis vendere. Et ad hoc ut pro Iudaeis ubique dignoscantur, masculi biretum, foeminae vero aliquid signum patens, ita ut nullo modo celari aut abscondi possit, glauci coloris palam deferre teneantur, & astri dei sint, nec super non delatione bireti, aut alterius signi huiusmodi, pretextu cuiusvis eorum gradus, vel praesententiae, seu tolerantiae excusari, aut per eisdem Ecclesiae Camerarium, vel Camerae Apostolicae clericos, seu alias illi praesidentes personas, aut sedis Apostolicae Legatos, vel eorum vicelegatos quovis modo dispensari aut absolvi possint. Nutrices quoque, seu ancillas, aut alios utriusque sexus servientes Christianos habere, vel eorum infantes per mulieres Christianas lactari aut nutriri facere, seu dominici, vel alius de precepto Ecclesiae festis diebus in publico laborare, aut laborari facere, seu Christianos quoquo modo gravare, aut contractus fictos vel simulatos celebrare, seu cum ipsis Christianis ludere, aut comedere, vel familiaritatem, seu conversationem habere nullatenus praesumant. Nec in libris rationum & computorum, quae cum Christianis pro tempore habebunt, aliis quam latinis literis, & alio quam vulgari Italico sermone uti possint, & si utantur, libri huiusmodi contra Christianos nullam fidem faciant. Iudaei quoque praefati sola arte straz ariz, seu cenciariz (ut vulgo dicitur) contenti, aliquam mercaturam frumenti, vel ordei, aut aliarum rerum usui humano necessarium facere. Et quae eis medici fuerint, etiam vocati & rogati, ad curam Christianorum accedere, aut illi interesse nequeant. Nec se a pauperibus Christianis dominos vocari patiantur. Et menses in eorum rationibus & computis ex triginta diebus completis omnino conficiant, & dies, qui ad nu-

merum triginta non ascendunt, pro mensibus computentur, sed solum pro tot diebus, quae in eisdem mensibus computentur, & iuxta ipsorum diarium numerum ad rationem integri mensis eorum credita computentur, & pro cautione pecuniarum suarum praesentem consignata, nisi transactis prius die, quo illa mens fuerit, decem & octo integris mensibus, vel quibusvis fuerint, & postquam menses praedicti effluxerint, si ipsa mensura huiusmodi vendiderint omnem pecuniam, quae eorum creditis super fuerit, domino pigorum contententur. Et statuta habitaverint, favorem Christianorum non contententia, inviolabiliter observare eam contententia, quae praemissa in aliquo quomodo libet defectum, aut qualitatem delicti in urbe per nos seu vicarium nostrum, aut alios a nobis deputandos, ac in civitatibus, terris & locis praedictis per eisdem magistratus, etiam magistros rebelles, & criminosi lae magistratus, etiam magistros Christiano diffidati, nostros, & ipsorum vicarios, aut mandatorum, & magistratum arbitrio puniri possunt. Idem prid. Id. Jul. 1555. Vid. sup. tit. de melle. cap. 1.

Gregorius XIII.
Inquisitionem fidei animadversio in Iudaeos habitantes in
fluggisiam vendendi consuetudinem.

CAP. V.

Antiqua Iudaeorum improbitas, quae diuturne semper redierunt, tanto exaceratior consideranda, quanto ipsi cumulanda patrum suorum merita, et Dei filio repudiando, eiusque in morem pietatis imitando, gravius deliquerunt: qui propter sua delicta maioribus nequiores, propriis seclibus expositi, etiam omnes dispersi orbis terrarum regiones, serventur, petax mancipari, non majorem in quibusdam dicitur clementiam, quam in Christianorum provocant, etiam me vero in Apostolicae puritatis gremio invenimus, ut pro eorum conversione laborans, eos misericorditer accepit, et in cohabitacione una cum suis fratribus, ad veritatisque lumen allicere pro tempore disposuit, et rebus, ad vitam necessariis, in quibus de omnibus prohibuit, multis denique beneficiis sua propitius circummunivit: illi vero nullis beneficiis mandatis, nihilque de suo pristino scelere remittentes. Domestrum nostrum Iesum Christum in caelo triumphanter adorant in Synagogis suis, & ubique persequeuntur. Christianis membris infensissimi non desinant in religionem Christianam horrenda factiosa quoad magis abhorrere, ne pietatis nostrae puritatem polluant, aut a se mancipis Christo, Christianorum nomine impudenter abutur, obviare volentes. Statuimus acerrime declarare, Inquiritores haereticae pravitatis libere procedere possint omnibus causis & casibus, qui sequuntur.

Si quis Iudaeus aut infidelis in eis qui contra fidem nostram illis nobis sunt communia, veluti Deum, omnia, & numerum, omnipotentem, creatorem omnium, visibilibus, & invisibilibus, & similia non esse asseruerit, per se, aut privatim alicui insinnaverit.

Si daemones invocaverit, consilium suum communi sponda acceperit, ad solvenda sacrificia, aut proinde excommunicationem, aliamve causam dixerit, aut quid sit interpretaverit, vel eburis alterius, seu res famigationem, aut alia quaevis impietatis obsequia praestiterit.

Si Christianos verbis, factis, vel exemplo, aut alio quovis modo nefaria humilimos docuerit, vel ad persequenda perduxerit, aut perducere straverit.

Si Salvatorem & Dominum nostrum Iesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorem fuisse, etiamve Deum non esse virginem, & alias huiusmodi blasphemias, quae per se haereticae dici solent, in Christianis, aut ignominiam, contemptum, aut contumaciam, impudenter protulerit.

CAP. VI.

Sicut iustus eorum opera, auxilio, consilio, vel favore aliquis Christianus a fide deservit, quamque semel suscepit, abnegaverit, vel ad iudæorum seu aliorum infidelium ritus, ceremonias, superstitiones, vel impias sectas transferit, vel redierit, seu in hæresim aliquam incidit, aut qui, ut Christi fidem abneges, seu in hæresim incidat, opem, consilium, auxilium, vel favorem quomodocumque præstitit.

Si quis Catechumenum, vel quemcumque ex Judæis aut infidelibus Deo inspirante ad fidem Christianam venire volentem, post declaratum nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo ejus voluntatem a fide, vel fidei instructione aut a facri baptismi susceptione retrahere, avertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neve regenerationis lavacro abluatur, quovis modo impediverit.

Si quis apostatas, hæreticosve scienter domi suæ acceptaverit, aluerit, commensu juxerit, seu quovis modo eis cibaria ubique præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum dixerit, seu associaverit, vel deducendos seu associandos curaverit, aut sumptus ministraverit, Duces, Conitervé illis adiunxerit vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut investigari queant, fecerit. Quique dictos apostatas aut hæreticos scienter aliquo modo receptaverit, occultaverit, defendit, aut eis opem, consilium, auxilium, vel favorem quomolibet præstitit.

Si libros hæreticos, vel thaludicos, aut alios iudæicos quomodolibet damnatos, aut alias prohibitos tenuerit, custodierit, vel divulgaverit, vel in quacumque loco detulerit, aut ad eam rem operam suam accommodaverit.

Si Christianos deriderit, redempcionisq; nostræ hostiam salutarem in ara crucis immolatam, Christum Dominum ludibrio & despectu habens, quandoocumque, maxime vero in sacro parasceves die agnum, sive ovem, aut quid aliud cruci affixerit, aut appenderit in eamve conspexerit, seu quocumque contra ipsam fecerit.

Si autem Christianis contra sacrorum canonum statuta, diversorumq; Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum sanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens die, qua sanctissimum eucharisticum sacramentum sumptur, lac uno vel pluribus diebus in latrinis, cloacas, vel alia loca effundere cogerit.

In quibus casibus universis & singulis omnes prædictæ pravitatis Inquisitores omnium regnorum, provinciarum, civitatum, dominiorum, & locorum universi orbis Christiani iudices in suis quemq; locis perpetuo delegamus, ut super his contra iudæos atq; infideles quocumque simul vel separatim, prout in causis fidei iuxta sacrorum canonum formam necnon officii inquisitionis hujusmodi constitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorum exercitiis culpabiles repererint, in eos pro culpe modo, ac consuetudine delinquendi, flagra, renigia, etiam perpetrata, rerum quoq; publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & alias de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreat, ab hujusmodi flagitiis in posterum admittendis. Nos enim venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Prælati, ac etiam aliis prædictis Inquisitoribus in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipimus & mandamus, ut præsentibus nostras literas in civitatibus & locis cuique subiectis publicare, & iuxta illarum tenorem procedere, ipsasque debite executioni mandare procurent. Rom. Cal. lun. 1587.

Idem.

Catechesi & fidei instructionis iudæa curæ adhibeatur ab Episcopis in iudæorum conversionem, ubi huius dispersa gentis Synagoga colliguntur.

Sancta mater Ecclesia, cujus Christus caput est, ingenuam suam charitatem ad omnes late diffundens, antiquæ hæreticæ gentis, populique Dei peculiare reliquias, pio nunquam definit effectu miserari, graviterque contristatur iudæorum quondam nationem præcipuis autem muneribus & gratis, cujus erat adoptio filiorum, gloria, testamentum, legistatio, obsequium, & promissa, unde etiam Christus Salvator noster secundum carnem nasci dignatus est, per diversas orbis partes tot jam secula dispersam, ac contagiosi gregis more per invia & in aquosa miserè vagantem, verbi Dei fame, & aquæ refectiois siti perire, longèque non a terræ tantum, super quam Dominus flevit, sed quod gravius est, à celestis quoque Hierusalem, nisi Christus, quem negavit, confiteatur, exturbati: qua miseratione & moerore nos quoq; non leviter commoti indies semper aliquid excogitamus, unde eorum conversioni & saluti opportunius provideatur, ipsique ad intelligentiam viam, quam sibi præcluserunt, valeant Deo propitio pervenire. Quare sollicito hæc animo meditantem, ac felicis recordationis Nicolai Papæ V. nonnullorumque Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, præsentis constitutione generali præcipimus, omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælati, etiam Cardinalibus honore præditi, ut in suis quicunque civitatibus, terris, & locis, in quibus competens aliquis numerus iudæorum, qui Synagogam constituat, commoratur, curent Sabbathi, vel alio cuiuscumque hebdomadis statuto die, ad iudæos ipsos in locum præstitutum, non tamen sacrum, nec ubi sacra confici solent, convocatos, per aliquem magistrum in Theologia, aliumve idoneum virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipsorum Hebræorum collatione, aut aliâ, prout commodius eis videbitur, Hebræicè (si fieri poterit) lingua peritum, sermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur scripturæ veteris testamenti, Moysi scilicet & Prophetarum, præsertim verò, quæ eo Sabbatho leguntur, seu lectæ in eorum sine Synagogis, iuxta sanctorum tamen Patrum interpretationes, & verum catholicæ Ecclesiæ sensum, ac in eis disferatur de veritate Christianæ fidei, de certo adventu & incarnatione filii Dei, illiusque nativitate, vita, miraculis, passione, morte, sepultura, descensu ad inferos, resurrectione, in caelum ascensione, de ejus Evangelio in toto terrarum orbe per Apostolos ejus, & alios sanctos prædicato, innumeris atque clarissimis virtutibus, & illustrium miraculorum gloria confirmato, ac de ejus spirituali & vero regno, & de impio idololorum cultu sublato, & gentium vocatione, de perpetua non Hierusalem, & terræ eorundem iudæorum desolatione, tum ipsorum ubique terrarum dispersione, & captivitate, & de aliis similibus argumentis dogmatibus & articulis ex lege & Prophetis, de divina præterea & irrita iudæorum adventus Messia, & carnalis ipsius regni expectatione, de vana eorum, quæ sæpe, quinimò quotidie eos frustrata est, spe reditus in terram promissionis, & restorationis tertii templi, & demum de multiplicibus & variis erroribus & hæresibus eorum, in quas miserimè se demerserunt, postquam Christum Dominum in carne venientem agnoscere noluerunt, & de falsis per eorum Rabbinostradita sacrarum scripturarum interpretatione, quarum literam & sensum fabulis, mendaciis, & variis dolis & modis detorquebant & depravabant, & hactenus corrumpere & depravare non desinunt, deque omnibus aliis, quæ eos possint ad agnitionem Dei, ad errorum suorum correctionem, ad orthodoxamque fidem convertere, pro loci, temporis sumptibusque argumenti ratione prudenter agant, veris, & ex sacra scriptura depromptis demonstrationibus, nulla cum obreclatione aut ita cupidia, sed magna cū charitate, & modestia,

veritatis lumen illis aperire conentur; Ad quos sermo-
nes & lectiones volumus universos & singulos utriusque
sexus Iudæos à duodecim annis supra, infirmitate & alia
legitima causa, de qua ordinarios docere debeant, non
impeditos, in civitate & locis, ut præfertur, habitantes,
vel aliunde advenientes, etiam si inibi domicilium non
habeant, ita per circuitum convenire, ut tertia saltem
eorum pars, nec unquam minor, semper adfit. Quod si
facere neglexerint, interdicti cum fidelibus commercii, &
aliis penis arbitrio ordinarii pro contumacia modo im-
ponendis, donec satisfecerint, competenter, ad ipsos ser-
mones audiendos compellantur. Si quis verò de nume-
ro fidelium ita fuerit salutis, aut sui, aut proximi sui, de
quo unicuique mandatum est, immemor, qui eos à salu-
taribus huiusmodi sermonibus seu lectionibus directè
vel indirectè abduxerit, aut impediverit, seu contenderit
quoquo modo, excommunicationis sententia sit eo ipso
ligatus, & contra eum ad alias penas ordinarii arbitrio
omnino procedatur. Ceterum Imperatorem, Regesq;
& Principes omnes, necnon Reipublicas, magistratus, &
dominos temporales seculares rogamus & obtestamur in
Domino, ut Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis
ordinariis prædictis, eorumq; vicariis & ministris suum in
præmissis auxilium præstent, amplissimum ab omnipo-
tenti Deo primum in supremis gloria æterna taber-
naculis habituri.

tate captientium illorum esse volumus, in quibus con-
derint captivum. Volentes autem prædictis prædictis
tius providere, quanto amplius exigere volumus, quanto
gens necessitas dictæ terre, Apostolica auctoritate
mus, ut nullus omnino aliqui videlicet, aliquo ab
centennium à data præsentium conceperunt, in præ-
dicta, ad aliquod seu aliquam de causâ, seu in quocumque
liber (videlicet sicut præmittitur) usque ad prædictum
tempus duntaxat exceptis) quocumque occasione vel modo
seu quovis ingenio, vel quavis colore, alio negotio
pore in Alexandriam, vel partes Ægypti, seu transi-
dano subiectas mittere vel deferre præmittitur, vel in
in eo fuerit, mittere vel deferre præmittitur, ac hoc
nimus eadem, ut si, qui contra huiusmodi prædictum
nostrum quolibet modo venire prædictas, prædictas
penas prædictas, quas ipso facto incurrere volumus, con-
petuo sint infames, & intelles habentur, in quibus
nec testari, nec legari eis, seu relictis perire volumus.
Et in super ad successiones tam ex testamento, quam
intestato sint profus & redamur in hiis libelles, nec in
blica quolibet admittant officio, & postquam huiusmodi
legitimi perpetuo interditi, & postquam huiusmodi
temeritate constituti, diebus festis & dominis
blice nuncientur, & ad sicut bona omnia decernunt
Apud urbem veterem. 10. Cal. Septemb. 1149.

TITVLVS II.
DE HIS QVI INFIDELIBVS AD-
versus Christianos auxiliantur.

Nicolaus Quintus.
Excommunicantur arma & præfata quæcumq; ferentes Saraceni
& infidelibus in Christiana Republica perniciem & discrimen
tum gerunt, sicut ad scribitur bona.

CAP. I.

Lim tam in generali quàm in Lugdunensi post-
modum substituto concilio, per sedem Aposto-
licam celebratis, in illos falsos & impios Chri-
stianos, qui contra Deum & Christianum populum, Sa-
racenis ferrum, arma, quibus Christianos impugnent, &
signamina galearum, & aliorum vasorum navigabilium,
deferunt ad eos, & quicquid galeas vendunt, ac naves, qui-
que in pyratibus Saracenorum navibus curam gubernationis
exercent, vel in machinis & quibuslibet aliis, eis
impediunt auxilium, vel consilium, vel favorem, in Chri-
stianorum dispendium, & specialiter terre sanctæ: fuit
excommunicationis sententia promulgata, ipsosque re-
rum suarum privatione multati, & servos captientium
horæ censuram Concilia prædicta: expressè quoque in
ipsis præcipitur, ut talibus gremium non aperiantur Ec-
clesiæ, nisi tantum quod de commercio tam damnato per-
cepterint, & tantum de suo, in subsidium terræ memo-
rate præstiterint, ut æquo iudicio in quo deliquerit, pu-
niatur. Nos itaque gerentes corde negotia dictæ terre,
duximus hætenus statuendum, ut nullus equos, ferrum,
signamina, victualia, & alia quæq; mercionia in Ale-
xandriam, vel alia loca Saracenorum terræ Ægypti de-
ferre vel mittere, seu partibus eorum, ut eisdem defe-
rantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut consilium,
vel favorem præstare quo quomodo præsumat; ac illos,
qui contra huiusmodi constitutionem nostram ausu tem-
perario venire tentaverint, eo ipso excommunicationis
sententia decernimus subiacere, à qua non possit absolvi,
nisi tantum de bonis propriis in dictæ terre sanctæ sub-
sidium convertendum exsolverit, quantum ad partes
prædictas extulerit vel miserit, & deferre vel de ipsorum
partibus extrahi permiserit, ad eosdem deferendum. Et
nichilominus si personas eorum capi contigerit, in servi-

TITVLVS III.
DE HÆRETICIS ET SCHIS-
maticis.

Innocentius Quartus.
Leges Frederici Imperatoris in hæreticis prædictis, in
complices & fautores latè, possunt esse & ferri jure.

CAP. I.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis potestatibus, consiliis, & communitatibus
aliorumque locorum Lombardiæ, Marchie
Viniæ, ac Romanolæ, salutem & Apostolicam
benedictionem.
Cum adversus hæreticam pravitatem quondam
Fredericus Romanorum Imperatoris promulgasset
leges, per quas ne pervigetur, competeret potestati-
bus illis: Nos illas volentes ad robur fidei ac salutem
observari, & veritatis vestra per Apostolicam
datamus, quatenus eas, quantum amoris vobis
infertis præsentibus, faciat singulis in vestris capitulis
bus annotari, contra hæreticos & schismaticos
eas exacta diligentia prosecuti: alioquin dictis
Priori Provinciali & fratribus Inquisitionis
pravitatis ordinis Prædicatorum in Lombardia, Marchia
Tervisana, & Romanolæ litteris nostris in quibus
ad id per excommunicationem in persona & com-
munitatem in terram appellatione remota compellatur: nos
res autem legum hi sunt.
Fredericus Dei gratia Romanorum Imperatoris
per Augustus, Hierusalem & Sicilia Rex, dilectis
potestatibus suis, venerabilibus Archiepiscopis, Episcopis,
que Prælatibus Ecclesiæ, Ducibus, Marchionibus,
militibus, Baronibus, Potestatibus, Scaberris, Burgensibus,
Advocatis, Iudicibus, Ministris libris, Officialibus &
omnibus per totum Imperium constitutis, presentibus
ras in aspectibus fidelibus suis, gratiam, firmam & con-
bonum.
Commisi nobis coelestis cura regimini, & impedi-
cui dante Domino præfidentes, diligenter diligenter
terrialem, quo divinum à hæreticorum & schismaticorum
adversus hostes fidei & in excommunicationem hæreticorum
tatis exigunt exercendum, ut perinde viperam
contra Deum & Ecclesiam in hæreticorum & schismaticorum

ueri corrosiores in iudicio & iustitia persequamur, maleficos vivere non passuri, per quorum scientiam feducem mundus inficitur, & in gregem fidelium per oves has morbidas graviter infigitur corruptela.

Statuimus itaque facientes, ut hæretici, quocunque nomine censeantur, ubicunque per Imperium damnati fuerint ab Ecclesia, & seculari iudicio assignati, animadversione debita puniantur.

Si qui verò de prædictis postquam fuerint deprehensi, teriti metu mortis redire voluerint ad fidei unitatem, iuxta canonicas sanctiones ad agendum penitentiam in perpetuum carcerem detendantur. Præterea quicunque hæretici reperti fuerint in civitatibus, oppidis, seu aliis locis Imperii, per inquisitores ab Apostolica sede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores; hi qui jurisdictionem ibidem habuerint, ad inquisitionem & aliorum catholicorum virorum infirmationem eos capere teneantur, & eos captos archibus custodire, donec per censuram Ecclesiasticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei sacramenta de vitæ damnabunt. Simili quoque poena plethi censemus omnes, quos ad fovendum hæreticorum errorem callidus hostis suscitavit advocatos, vel parat illicitos defensores; maxime cum sciamus quod inquisitores nisi monitione præmissa desisterint, & eorum vitæ duxerint consulendum. Eos præterea qui convulsi in uno loco de hæresi, ad alia loca se transferunt, ut cautius possint effundere vitæ hæreticæ pravitatis, debitam censuram subire vindictam: ut super hoc viros ab eodem errore conversos ad fidem, necnon & per alios, qui eos de hæresi convicerunt (quod & in hoc casu concedimus licite faciendum) evidens testimonium habeatur. Item mortis sententiam decimus addicendos, si quos hæreticorum ad iudicium tractos, in extreme vitæ periculo hæresim abjurantes, postmodum de falso juramento confiteri, & fidei mentita convinci ac eos contigerit ejusdem morbi spontaneam incurere recidivam: ut sibi damnabilis iniquitas sit mentita, & poenam debitam mendacium non evadat. Omne insuper proclamationis & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptoribus, & fautoribus eorumdem penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii in quibus semper debet existere fides, hæreticæ labris germinis, modis omnibus deleantur.

Ceterum quis quantum maiora divina nutu miseracionis accepimus, & altiore locum præ filius hominum obtinemus, tanto devotiora debemus obsequia gratitudinis conferent, si quando in nostri nominis contemptores nostri culmine excederit auctoritas; si reos læsæ majestatis, in personarum & liberorum suorum ex heredatione damnamus, multo fortius istiusque contra Dei blasphematores nominis & catholice fidei detractores provocamur: eorandem hæreticorum, receptorum, fautorum, & advocatorum suorum hæreses & poteros usque ad secundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officiis & honoribus, imperiali auctoritate privantes: ut in paterni memoria criminis continuo memore tabescant: vere ferientes quod Deus zelotes est, peccata patrum in filios porrenter ulciscens. Nec quidem a misericordie finibus duximus excludendum, ut si qui patere hæresis non secus, & latentem naturam perfidiam revelaverint, quocunque reus illorum animadversione plebantur, prædictæ punitioni non subiacent innocenti filiorum. Ad hæc notum fieri volumus fratres Prædicatores de ordine Prædicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii nostri contra hæreticos deputatos, ceteros quoque qui ad hæreticos iudicandos acceptaverint, nisi aliqui eorum ab Imperio fuerint prescripti, eundo, morando, & redeundo, sub nostri Imperii specialis defensione receptos, & quos apud omnes sub ope, ac recommendatione fidelium Imperii esse volumus inoffensos: universitati vestræ mandantes, quatenus quocunque, & apud quemcunque, vestram pervenerint, beni-

gnè recipiatis eisdem: & personas ab incurfu hæreticorum eis indignantium conservantes indemnes, omne consilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram Deo negotiis exequendis. Hæreticos verò, quod & offenderint ipsi vobis, in jurisdictione vestra singuli capientes, diligenti custodia destinandos, donec post Ecclesiasticæ damnationis iudicium, poenam subeant, quam mereantur: Scituri quod in executione ipsius negotii gratum Deo, & laudabile nobis obsequium conferetis, si ad expellendam de partibus nostri Imperii novam & insolitam hæreticæ pravitatis infamiam, opem & operam, una cum eisdem fratribus præstititeris efficacem. Et si quis foret exinde negligens & remissus, ac etiam inutilis coram Domino, & in conspectu nostro, poterit merito culpabilis apparere. Dat. Paduæ 22. Feb. 12. Indict.

Idem universis Christi fidelibus.

Excommunicantur nonnulli hæreticis sunt, Cathari, Patrensi, pauperes de Lugduno, Passagini, Iosepini, Arnaldisti, Speronisti, & ceteri, singulari opinione in Ecclesiam catholicam pertinaces.

CAP. II.

NOVERIT universitas vestra, quod nos ad instar felicis record. Gregorii Pape prædecessoris nostri, excommunicamus & anathematizamus universos hæreticos, Catharos, Patrenos, Pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosepinos, Arnaldistas, Speronistas, & alios quibuscunque hominibus censeantur, facies quidem habentes diversas, sed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum. Damnativo per Ecclesiam seculari iudicio relinquuntur, animadversione debita puniendi: clericis prius a suis ordinibus degradatis. Si qui autem de prædictis, postquam fuerint deprehensi, redire noluerint, ad agendum condignam penitentiam in perpetuum carcerem detendantur. Credentes autem eorum erroribus, hæreticos similiter iudicamus. Item receptores, defensores, & fautores hæreticorum, excommunicationis sententiam decernimus subiacere, firmam statuimus, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, a sua super hoc non curaverit præsumptione cessare, ipso iure sit factus infamis, nec ad publicæ officia seu consilia nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi nec ad testimonium admittatur. Sit etiam infestabilis, ut nec testamenti habeat facionem, nec ad hereditatis successorem accedat. Nullus præterea ipsi super quocunque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Qui si forte iudex extiterit, ejus sententia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad ejus audentiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius penitus sint momenti, & in similibus idem præcipimus observari. Si verò clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem tales, postquam ab Ecclesia fuerint denotati, evitare contempserint, excommunicationis sententiam percillantur, alias animadversione debita puniendi. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi iuxta considerationem suspitionis, qualiterque personæ propriam innocentiam congrua participatione monstraverint, anathematizati gladio sentiantur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod si per annum in excommunicatione persistierint, ex tunc velut hæretici condemnentur. Item proclamationes & appellationes huiusmodi personarum minime audiantur. Item iudices, advocati, & notarii nulli eorum officium suum impendant, alioquin eodem officio perpetuo sint privati. Item, clerici non exhibeant huiusmodi peccatis Ecclesiasticæ sacramenta: nec elemosinas aut oblationes eorum accipiant. Similiter Hospitalarii & Templarii, ac quilibet regulares, alioquin suo privetis officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis Apostolicæ specialis. Item quicumque tales præsumperint Ecclesia-

licet tradere sepulture, usque ad satisfactionem idoneam, excommunicationis sententia se noverit subiacere, nec abolitionis beneficium mereatur, nisi propriis manibus publice extumescens & projiciat hujusmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetuo careat sepultura. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam laice personae liceat publice vel privatim de fide catholica disputare: qui vero contra fecerit excommunicationis laqueo innodetur. Item, si quis haereticos sciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, seu à communi conversatione fidelium vita & moribus diffidentes, eos studeat indicari confessori suo, vel alii per quem credat ad praesentem sui notitiam pervenire, alioquin excommunicationis sententia percillantur. Haeretici autem & receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filii usque ad secundam generationem ad nullum Ecclesiasticum beneficium seu officium admittantur. Quod si locus ad id fuerit, decernimus irritum & inane. Nos enim praedictos & quoscunque viros Ecclesiasticos, qui ad preces hujusmodi pestilentium personarum dignitates, personatus, & alia quaecunque Ecclesiastica beneficia sunt adepti, ex nunc privamus taliter acquisitis, volentes ut tales & habiti perpetuo careant, & ad alia vel similia nequaquam in posterum admittantur. Hortum autem filiorum emancipationem nullius esse momenti volumus, quorum parentes post emancipationem hujusmodi ad invicem superstitionis haereticæ & via declinasse constiterit veritate. Datum Anagnini 17. Cal. Jul. Anno 11. Pontificatus nostri.

IMPERATOR FREDERICVS

semper Augustus, &c.

Patrenorum receptatores, & complices, & quocunque modo fautores, qui ut à poena alios possint eximere, de se velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum esse censuimus. Et ipsorum filii ad honores aliquos nullatenus admittantur. Si tamen aliquis fautorum hujusmodi detexerit aliquem Patrenum, de cuius perfidia manifestè probatur, in fidei premium quam agnovit, fame pristina de Imperiali clementia restitutionis beneficium integrum consequatur.

INCIPIUNT CAPITVLA CONSTITVTIONIS

contra Patrenos edita per eundem Fredericum, illustrem virum, Romanorum Imperatorem semper Augustum, Hierusalem & Sicilia Regem.

Catharos, Patrenos, Speronistas, Leonistas, Arnaldistas, Circumcisos, Passaginos, Iosepinos, Garrentes, Albanenses, Franciscos, Bagnarolos, Commixtos, Valdeneses, Roncarolos, Communellos, Vvarinos, & Orholinos, cum illis de Aquanig. & omnes haereticos utriusque sexus quocunque nomine censentur, perpetua damnamus infamia, diffidamus atque bannimus, censentes ut bonalium confiscentur, nec ad eos ulterius revertantur: ita quod filii eorum ad successionem pervenire non possint, cum longè sit gravior aeternam, quam temporalem offendere maiestatem. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi ad mandatum Ecclesiae, iuxta considerationem suspitionis, qualitate personae, propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur: ita quod si per annum permanserint, ex tunc eos fidei haereticos condemnamus. Statuimus etiam hoc edito in perpetuum valituro, ut potestates, & consules, seu rectores, quibuscunque fungantur officii, pro defensione fidei praesentem publicum iuramentum, quod de terris suarum aditioni subiectis universos haereticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro viribus exterminare studebant: ita quod amodò quandoque, quis fuerit in perpetuum potestatem, vel temporalem assumptus, hoc teneatur capitulum

luni iuramento firmare: alioquin reus pro portione, neque pro consiliis, seu consiliis libere deest, quocunque sententias ex tunc decernimus irritas & inanes. Si vero dominus temporalis requisitus & monitus ad Ecclesiam, terram suam purgare neglecterit, haereticos, qui in veritate, post annum à tempore monitionis elapsi, terram ipsius exponimus catholicis occupandos: quocumque exterminatis haereticis abique ulla contradictione possident, & in fidei puritate conservent: salvo tamen de iuramento temporalis: dummodo super hoc nullam partem obsequium, nec aliquod impedimentum opponat: cetera nihilominus lege servata, contra eos qui non habent dominos principales. Credentes praeterea, receptatores, defensores, & fautores haereticorum bannimus: obstantes, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, satisfacere contempserit, in auctoritate ipsius iure sit factus infamis, & ad publicum officium confici, vel ad aliquos eligendos hujusmodi, nec ad firmum admittatur. Si etiam in ecclesiis, aut in stabiliamenti liberam habeat satisfactionem: nec ad hanc satisfactionem accedat. Nullus ergo praeterea super negotio, sed ipse alius responderit cogatur. Quod iudex exiterit, eius sententiam nullam obsequium, nec causa aliquid de eius auctoritate praesentem. Si fuerit advocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, eius instrumenta coepta per annum ipsius nullius penitus sint momenti. Adiciamus quoque, quod haereticus per haereticum convino possit: & quod domus Patrenorum, receptatorum, defensorum, & fautorum, sive ubi docuerint, sive ubi in manus venerint, destruantur, nullo tempore reaedificentur. Datum Paduae 22. Feb. 11. indictione.

Rex Regum, Apostolice fidei catholicae praesentis aeternae, insequimur ultionibus, bonis suis omnino privamus. Et ut à professione vel vita nostramque signibus coarctamus. Successiones rollimus, & in omni legitimum abdicamus. Dat. Perusii 11. Cal. Novemb. Pontificatus nostri An. 2.

ALIUD RESCRIPTVM FREDE-

rici in haereticos.

Non solum tuncam Dei nostri diffidere conatibus haereticis, & vocabuli inio servientes, quod significationem divisionis enunciat, in ipsius indubitanter fidem nituntur inducere sectionem: & ves à Peris collata cui patende à pastore bonofunus creditur, & quod diu lupi rapaces intrinsecus eos usque, manifeste praetendentes ovium, quocunque ovium possint, & in domum dimittere. Hi sunt angeli pestilium: Hi sunt filii parvitarum à patre nequitate & fraudis auctoritate decepti simplices deflinati. Hi colubus qui columbas decepti, hi serpentes qui latenter videtur anteperere, hi sunt illi dulcedine virtus vomere: ut vix cibum munditiae se simulent, à cauda ferunt, & mortis poenitentiam quoddam dirissimum venenum immittunt. Hoc venenum veteribus: vel ne in publicum prodesset, non tam nocent nominibus: vel quod est forte nefas, in hoc veneno conatibus ut vel ab Arrio Ariani, vel à Nestore Nestoriani, aut similibus similes nuncupentur: sed in exemplum Praetorum qui pro fide catholica martyria subierunt, Praetorum nos se nominant, velut expositos passioni. Praetorum miser Patreni à quibus abest facta credulitas obsecratis aeternae, sub uno contextu nequitiae in malum viciatatis aeternae, & Geoplos. Deum dum Dei fidem & filium non agnoscunt, deum proximos, dum ipsis sub spe spiritualis alimentum, pravitatis oblectamenta ministrant. Credentes in seipios, dum post amaram dispersionem, pravitatis denique severa moerore illibetis, quocumque praeceptionem veram & vix fidei possent erant, & quod digi & necis improvidi scitatorum involvant, & quod

est ipso dictu dirisissimum) / superstities etiam non terrentur exemplo.

Contra tales sibi, Deo, & hominibus sic insectos, contere non possumus motus nostros, quin debita ultionis in eos gladium exeramus: tunc ipsos instantius persequentes, quando in evidentiorum delationem huius Christianæ, prope Romanam Ecclesiam, qua caput Ecclesiarum omnium iudicatur, superstitionis suæ scelera latius exercere noscuntur. Ad eod quod ab Italicis finibus, præsertim a partibus Lombardiæ, in quibus pro certo perperdidimus ipsorum nequitiam latius abundare; jamque usque ad regnum nostrum Siciliæ, suæ perfidiæ rivales derivant.

Quod acerbissimum reparantes, statim in primis, ut crimen hæreticos, & damnatæ scilicet conjulibet, quocumque nomine censentur sectatores, (prout veteribus legibus est indictum) inter publica crimina numerentur: imo crimine læsæ majestatis nostræ debet ab omnibus horribilius judicari, quod in divinæ majestatis injuriam noscitur attentatum, quamvis iudicii potestate alterum alteri non excellat. Nam sicuti per duellionis crimem personas admittit damnatorum, & bona, & damnat post obitum memoriam defunctorum: sic & in prædicto crimine, quo Patarieni notantur, per omnia volumus observari.

Et ut ipsorum nequitia, qui (quia Dominum non sequuntur) in tenebris ambulat, detegatur: nemine etiam deferente investigari volumus diligenter hujusmodi scelera patratores, & per officiales nostros, sicut & alios malefactores inquiri, ac inquisitione notatos, et si levis suffertitionis argumento tangantur, à viris Ecclesiasticis, & prælati examiniari jubemus. Per quos si inventi fuerint à fide catholica saltem in articulo deviare, ac per ipsos pastoralis more commoiti, tenebrosi diaboli scilicet insidias, noluerint agnoscere Deû lucis, sed in erroris concepta insania perseverent, præsentis nostræ legis dicto damnatos mortem pati Patarienos, aliosque hæreticos quocumque nomine censentur, decernimus, quam affectant: ut vivi in conspectu hominum comburantur, flammarum commissi iudicio. Nec dolemus quod in hoc ipsorum satisfactum voluntati, ex quo penam solummodo, nec fructum alium consequuntur erroris. Apud nos pro talibus nemo intervenire presumat: quod qui fecerint ipsorum nostræ indignationis aculeos non immemio convertentur. Dat. Paduæ 22. Feb. 12. Indicti.

Vrbanus IV. Inquisitoribus ordinis Prædic. in Prov. Lombardiæ, Marchiæ, Januæ.

Mjurantes hæresim, & resipiscentes excipiantur.

CAP. III.

Quæ hæretica labe penitus abjurata redire voluerint ad Ecclesiasticam unitatem, eis juxta formam Ecclesiæ abolitionis beneficium impendatis & injungatis eisdem quod injungi talibus consuevit, proviso solerter, ne simulata conversione redeant fraudulenter, & vos, imò potius seipso fallentes, sub agni specie gerant lupum.

Quod si aliqui fuerint iudicandi hæretici vel incarcrationis poena perpetua alicui pro hujusmodi crimine fuerit infligenda, ad id per vos de dioecesanorum, vel vicariorum suorum, si ipsi dioecesanis absentibus præsentibus fuerint, consilio pro cedatur: ut in tanta animadversionis iudicio non postponenda Pontificum auctoritas intercedat. Verum quia in tam gravi crimine cum multa oportet cautela procedi, ut in reos sine ullo profatur errore datur ac dignæ severitas ultionis, volumus & mandamus, ut vos vel illi, quos ad hoc duxeritis deputandos in examinatione testium, quos recipi super crimine prædicto, ipsorumque contingitibus oportuerit, adhibeatis duas religiofas & discretas personas, in quarum præsentia per publicam, si commodè potest haberi,

personam, aut per duos viros idoneos, fideliter eorundem depositiones testium conscribantur. Ad confirmandas quoque hujusmodi depositiones testium, & ad faciendam omnem, que in commissio vobis officio, ad scribendam seu tabellionis officium pertinet, teneri districte præcipimus, cum per vos, seu deputatos ad hoc à vobis requisiti fuerint, omnes & singulos vestri ordinis fratres, qui dum essent, in seculo hujusmodi tabellionatus officium habuisse & exercuisse noscuntur: & illos etiam, quibus idem tabellionatus officium, ratione præfati negotii fidei, fuit à dicta sede commissum, & in posterum committetur. Datum Viterbi 13. Cal. April. Pontificatus nostri Anno primo.

Ioannes XIII. Inquisitori hæreticæ pravitatis F. Lamberto de ord. Prædic.

Fædera cum hæreticis vicia damnantur & prohibentur.

CAP. IV.

Ubi nonnulli de provincia nostra Romandioli, tam Clerici quam laici, Deum & Romanam matrem Ecclesiam offendere, seque in præcipitium damnationis & mortis immergere non verentes, adeo favere & favisse dicuntur damnatis hæreticis, confederationes, ligas, & societates in eundem cum ipsis, eosque; receptando, & sibi præstando multipliciter auxilia, consilia & favores, quod de labe hæresis se reddiderunt, & reddunt vehementer suspectos: Nos tam ipsorum quam multorum aliorum peniculis, & præmissis imminentibus obviare salubriter cupientes: discretioni tuæ per Apost. scripta mandamus, quatenus contra factores hujusmodi, & alios quolibet, de crimine pravitatis hæreticæ culpabiles, vel suspectos, sic soletur secundum formam canonum, ac privilegiorum concessorum inquisitionis officio, procedere non postponas, quod inde debeat tua diligentia merito commendari. Datum Avinion. 12. Calend. Septemb. Pontificatus nostri Anno 10.

Honorius IV. Calvano de Eugubio ord. minorum, Inquisitori hæret. pravitatis.

Fili hæreticorum inhabiles suis ad officia, ob paterni flagitii lætam quam contraxerint videntur.

CAP. V.

Exhibita nobis dilecti filii Archioni militis nati quondam Philippi dicti Palmerii militis Spoletan. primò continebat, quod olim significantibus felicis recordationis Alexandro Papæ prædecessori nostro inquisitoribus pravitatis hæreticæ per Italiam deputatis, quod frequenter à sede Apostolica committebatur eisdem, ut tam hæreticos credentes, factores, & receptatores hæreticorum quam ipsorum filios & nepotes privandi dioecesanis de dioecesanorum vel eis absentibus vicariorum suorum consilio haberent liberam potestatem, & qualiter hoc deberet intelligi, postulantibus declarari, præfatus prædecessor eisdem Inquisitoribus per suas dixit literas respondendum, quod de filiis & nepotibus illorum hæreticorum credentium & aliorum hujusmodi qui modo tales esse probantur intelligendum esse videbatur, non autem illorum quos emendatos esse constaret, ac pro culpa hujusmodi ad mandatum Ecclesiæ penitentiam recepisse, quam ipsi vel jam perfererant, vel humiliter prosecutioni ejus inflarent, vel parati fuerant dum viverent ad recipiendum eandem. Verum licet Inquisitor pravitatis hujusmodi, tunc in partibus illis per sedem Apostolicam deputatus, memoratum Philippum qui sibi confessus extitit, quod cuidam hæretico reverentiam fecerat, quædam contra fidem profertendo catholicam, privaverit bonis suis, ac idem Philippus injunctam sibi propter hoc ab eodem Inquisitore penitentiam perfereret reverenter, ac tandem sicut verè catholicus receptis Ecclesiasticis sacramentis viam fuerit

univerſe carnis ingreſſus, & ab Inquiſitore praefato etiam abſolutus, tamen poteſtas, conſilium, & commune Spoletan. dictum Archionum ejuſque filios occasione praemifforum ad officia civitatis Spolet. pro ſua recuſant admittere voluntate. Quare praebatus Archionus nobis humiliter ſupplicavit, ut nos miſericorditer attendentes, quod idem Philippus ſicut praemittitur, tanquam vere catholicus & fidelis Eccleſiae Roman. deceſſit, eundem Archionum & filios ejuſ deinceps iuſta praemiffum ejuſdem praedeceſſoris reſponſum in aliquo puniri occasione huiſmodi non debere: ſed eos ad omnia ſecularia officia & beneficia Eccleſiae & dignitates, ac ad omnes ordines impedimento huiſmodi non obſtante poteſtis admittendos. Quia igitur de facto hominis & eius circumſtantiis habere poteſtis notitiam pleniorum: Nos gerentes de circumſpectione tua fiduciam in Domino ſpecialiorem, praefentium tibi auctoritate committimus & mandamus, ut ſi diligenti inquiſitione praemiſſa, praediſta inveniſſis veritate fulciri, & tibi etiam conſtititit quod praefati Archionus & filii non ſunt de haeretica pravitare ſuſpecti, & in fidelitate ac devotione Eccleſiae ſupraediſta perſiſtant, ſuper quibus omnibus tuam intendimus conſcientiam onerare, auctoritate noſtra denuntias & declares, quod propter praemiſſa vel eorum occasione nihil eis poſſit obijci vel opponi, quin ad omnia ſecularia officia & beneficia Eccleſiae, etiam ſi dignitates exiſtant, illiſ non obſtantibus, aſſumilibere valeant, & hi qui literati eſſe noſcuntur, ad omnes ordines promoveri, prout ſecundum Deum & honorem catholicae fidei videris expedire. Quicquid autem ſuper his inveniſſis & duxeris faciendum, nobis per tuas patentes literas harum ſeriem continentes fideliter ſtudcas intimare. Datum Rom. apud S. Sabinam, Cal. Decemb. Pontificatus noſtriani ſecundo.

Alexander I V.

Solvitur quaedam dubia circa diſcuſiones & deciſiones cauſarum ſidei, & haereſis poenis.

CAP. VI.

Alexander Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis fratribus ordinis Minorum, Inquisitoribus haereticae pravitatis in administratione sancti Francisci, praesentibus ac futuris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quod super nonnullis quaestionibus articulis, in quibus causa fidei tangitur, nos consulere voluisti, sollicitudinis vestrae prudentiam in Domino commendamus.

Primus igitur vestrae consultationis articulus continebat, utrum dici debeat relapsus in haerem qui lapsus est in eam post abjuratorem ipsius, in qua non inveniatur antea commissis, cum secundum proprietatem verborum, non videatur relapsus, qui non fuerat ante lapsus. Ad quod taliter respondemus, quod talis, si tanquam accusatus vel suspectus de haerem eam in iudicio abjuravit, & postea committit in ipsa, conferri debet quaedam juris fictione relapsus, licet ante abjuratorem suam plenè probatum non fuerit crimen haeretis contra ipsum, dummodo huiusmodi prius orta suspicio violenta fuerit, & certis ac veris indicis comprobata. Si vero levis & modica, quanquam ex hoc fit gravius puniendus, relapsorum tamè in haerem non debet poena puniri, ex quo praesumi non potest verisimiliter ante lapsus in eam.

Quaeritis etiam circa idem, si is qui haerem abjuravit, & per solam inexorabilem receptionem vel receptionem haereticorum, sive dationem vel missionem munerum, aut etiam aliis in favorem eorum, qui excusari non possit, sine adoratione tamen (ut verbis vestris

Relapsus dicitur qui in haerem abjuratam vel in aliam novam lapsus, & si de haerem. Praemissa.

uram) lapsus est postmodum, propter hoc non debet dici relapsus. Et quidem si legitur continetur, quod iam nunc confitetur, quod tales ante abjuratorem receptionem in haerem commiserunt, non est dubium, quin hoc fuisse relapsos: qui tunc dubitationem dicit, non ex approbati a se prius erroris consequentibus.

Præterea nonnulli talium, ut propositum, praemissa Inquisitoribus tam de eorum de aliis super fidei haerem veritatem dicere, sed perjurant, non odio erroris vel propter, sed timore sui potius & fauoris: corrigunt autem se postmodum super his contra se: ac alios complices deponendo. Cum itaque perjurant, secundum eorum etiam poſt penitentiam in criminalibus rebus non compellatur; hinc quaeritur utrum procedendum super taliter respondemus, quod cum crimen huiusmodi exceptum, si ex manifestis indicibus apparet, vel ex animi levitate aut odi fomite ductus, seu ex metu poenitentia, sed zelo fidei tanquam penitentem propter culpam afferere, quod talia prius tractantur, & vultu auctoritatem suam corrigere, ac alios nominari, debent in favorem fidei, nisi aliud obſtiterit, attendendum eorumdem.

Ad illud autem quod quaeritur, utrum ad Inquisitoribus haeretis pertinere de divinationibus & sortilegiis, contra aliquos sibi denunciantur cognoscere, ut praeter talia exercentes: brevis respondetur, quod de divinationibus fidei, quod summe privilegium caeteris, persequutiones alias non debet impediri, Inquisitoribus illis, nisi manifeste saperent haerem, ratione huiusmodi officii sibi commiſſi, se nullatenus immiscere: hanc relinquant suis iudicibus poena debita caliganda.

Quidam in super (ut adicitur) pro his qui committunt, in haerem aliterque Inquisitoribus talis obſervatione bonorum suorum, ad recipiendum ab eis poenitentiam & complendam: sed ea licet iniqua, non tam peracta, quin potius in toto vel in parte negata dantur. Quaeritur ergo, utrum Inquisitoribus ipsi, vel eorum locum succedant, possint ad satisfactionem ipsorum ipsi defunctis, haeredes vel de herede bonorum suorum denuntiam coartare. Ad quod dicimus, quod si per iustitiam coartentur, aliquod onus ad illorum poenitentiam imponi non potest, in bonis temporalibus contentum, ad complementum ipsius per Inquisitoribus, bene haeredes, vel alii ad quos bona talium cum illis re devenerunt.

Iniungitur etiam aliquibus ad poenam, in poenitentiam pro haerem ab ipsius poenitentibus, ut auctoritate praesentium, ad quod obligaverunt in iudicio Eccleſiae. In quo quaeritur, utrum Inquisitoribus ipsi, vel qui succedunt in locum eorum, ad respondendum coram se poenitentibus de usuris huiusmodi, & ad restituendum eorum, si de ipsis confiterentur, possint compelli ad poenitentiam, prout ab eis in aliis in quibus ab ipsius poenitentibus fieri consuevit. Ad quod respondemus, quod poenitentibus super usuris moram, contra tales iudicialiter non debent audiri ab Inquisitoribus haeretis, nec decerni. Nolentes autem Inquisitoribus haeretis, ad restituendum eorum, quod per causas huiusmodi offensus, ad restituendum eorum, si tamen ad restituendum eorum, quibus confiterentur, compelli potuerunt, & quibus satisfactionem pro praedicto crimine huiusmodi poenitentiam in poenitentiam iniungatur.

Sunt & alii, qui confessi sunt in iudicio de haerem, Inquisitoribus huiusmodi poenitentiam, sed poenitentiam in iudicio poenitentibus, ad restituendum eorum, si haeredes talium compelli possint ab Inquisitoribus, ut ad ipsorum arbitrium vivere, ad restituendum praecipue cum illis eadem vivere, ad restituendum poenitentiam, quam Inquisitoribus eis vellet impingere. Bonam suam Inquisitoribus obligant, cui quaeritur de poenitentiam, quod poenitentiam tales non debent restituere.

hæretici, sed in corporati potius Ecclesie unitati, non vidimus quod eis post mortem, vel eorum hæredibus, qui ad successorem talem admittuntur, sit satisfactio pro extincto jam crimine in iungenda. In eo vero casu, in quo hæreses huiusmodi ad successorem non deberent ob culpam sui actoris admitti, non obstante quod a floribus ipsi viventibus, hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur.

Adiectis præterea, negotium seu officium inquisitionis contra hæreticos dilecto filio Priori fratrum Prædicatorum Parisien. à sede Apostol. fuisse sub ea forma commissum, ut idem super hoc posset inquirere, tam perse, quam per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo quaritur, utrum tales delegati existant, & quot possint etiam sic eligi. Super quo taliter duximus ordinandum, quod idem Prior possit res vel quatuor idoneos ad hoc opus assumere, qui parum cum ipso habeant potestatem, & amovere illos, a ceterorum loco alios substituere, quotiescunque videat expedire: ipsi tamen prior, & alii sic assumpti committendi duntaxat citationes, & examinationes eius inquirat, ac denunciationis sententiam, quas super his contra quoslibet contigerit ferri, & iis similia faciendi concedat ab eadem sede facultas.

Quæstioni vero qua quaritur, utrum constitutus in factis, deprehensus in hæresi, & propter hoc immurandus perpetuo, prius sit ab ordinibus à suo Episcopo degradandus, antequam tradatur huiusmodi penitentia. Respondemus, quod talis qui est perpetuo immurandus, prius debet à suis ordinibus degradari.

Nonnulli quoque clerici, & quod est deterius, sacerdotes prætextu penitentiæ, vel aliquid servitii temporalis, inveniuntur aliquando inquisitionis impedire negotium, intrudendo citatos hæreticorum credentes de celanda veritate, falsitate dicenda, vel eos in dicitur liberando: de quibus queritur, utrum Inquisitores possint tales capere, ac etiam retinere, aut quod sic accepta restituant, coartate. Dubium itaque non videtur, quod si quos constat exercere præmissa, ea faciunt in favorem hæretice pravitatis, quare possint à talibus per Inquisitores compelli, & poenæ debita castigari, tam per captionem personarum, quam etiam alias procul culpa exegerit delinquentis.

Quod autem postmodum quærebatur, quomodo essent puniendi religiosi, qui inveniuntur in hæresim delinque, cum secularibus peccantes in simili casu, immurationis vel alia poenæ plebantur: ejus solutio satis patet, cum certum sit tales in hoc & in consimilibus delinquentes gravius etiam secularibus puniendos.

Frequenter etiam vobis ab Apostolica sede committitur, ut tam hæreticos, credentes, receptores, fautores, & defensores eorum, quam ipsorum filios & nepotes, ac illos etiam qui prædictorum interventu vel gratia tale essent adepti, vel affluerentur in posterum, privandi personaribus, dignitatibus & honoribus quibuscumque; ac beneficiis Ecclesiasticis, & officiis publicis, de diocæsano, vel eis absentibus vicariorum suorum consilio, habeatis liberam facultatem: quod qualiter intelligi debeat, perivisitis ejusdem sedis oraculo declarari. Hoc sane de filiis & nepotibus illorum credentium, & aliorum huiusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videtur, non autem illorum, quos emendatos confiteri, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesie penitentiam receperit, quam ipsi vel jam per fecerunt, vel humiliter prosecutioni ejus insistant, vel parati fuerint dum viverent ad recipiendam eandem. Diocæsani quoque in privandis talibus sunt generaliter requirendi, nisi forsitan constaret legitime, quod iidem scienter eis beneficia contulissent: tunc enim eos in his requirendos esse non credimus, sed potius à suo iudice puniendos. Vos agitur hæc & alia contingentia in hac parte commissum

vobis officium sic prudenter & fideliter exequi procuretis, sic ad ea pure propter Deum, cujus causam geritis, vestra feratur intentio, quod labor vester vobis ad vitæ præmium, & aliis ad salutem, quæ solum in talibus quaeritur, proficiat animarum. Dat. Viterbii s. Cal. Octobr. Pontificatus nostri Anno quarto.

Idem ordinis minorum Inquisitoribus.
Excommunicati & facti criminis iure in testimonium admittuntur contra hæreticos.

CAP. VII.

Confuluit nos discretio vestra, utrum illos qui ratione criminis hæreticos, vel alia de causa excommunicationis sententia sunt ligati, contra hæreticos, credentes, defensores, fautores vel receptores eorum, ad testimonium perhibendum admittere, & stare dictis eorum, seu illorum etiam debeatis, qui complices, participes, seu socios ejusdem criminis se fatentur. Quia igitur, si iidem excommunicati non admittentur ad perhibendum testimonium contra tales, & dictis eorum acti sententium non staretur, frequenter officium inquisitionis vobis commissum, in dispendium fidei contingeret impediri, quando præsertim vix aut nullo modo potest, nisi per sic fatentes, super hoc veritas apparere, statumque in favorem fidei, ut in huiusmodi inquisitionis negotio, dicti excommunicati, contra hæreticos, credentes, defensores, fautores & receptores eodem ad testimonium admittantur, & stetur tam illorum dictis, quam eorum, qui, ut prædictum est, socios ejusdem criminis se fatentur, ex verisimilibus conjecturis, quæ ex numero deponentium, vel personarum tam deponentium quam eorum, contra quos deponitur qualitate, ac aliis circumstantiis conjici poterunt, sic fatentes non falsa dicere præsumantur. Datum Lateran. 10. Calend. Februarii. Pontificatus nostri Anno septimo.

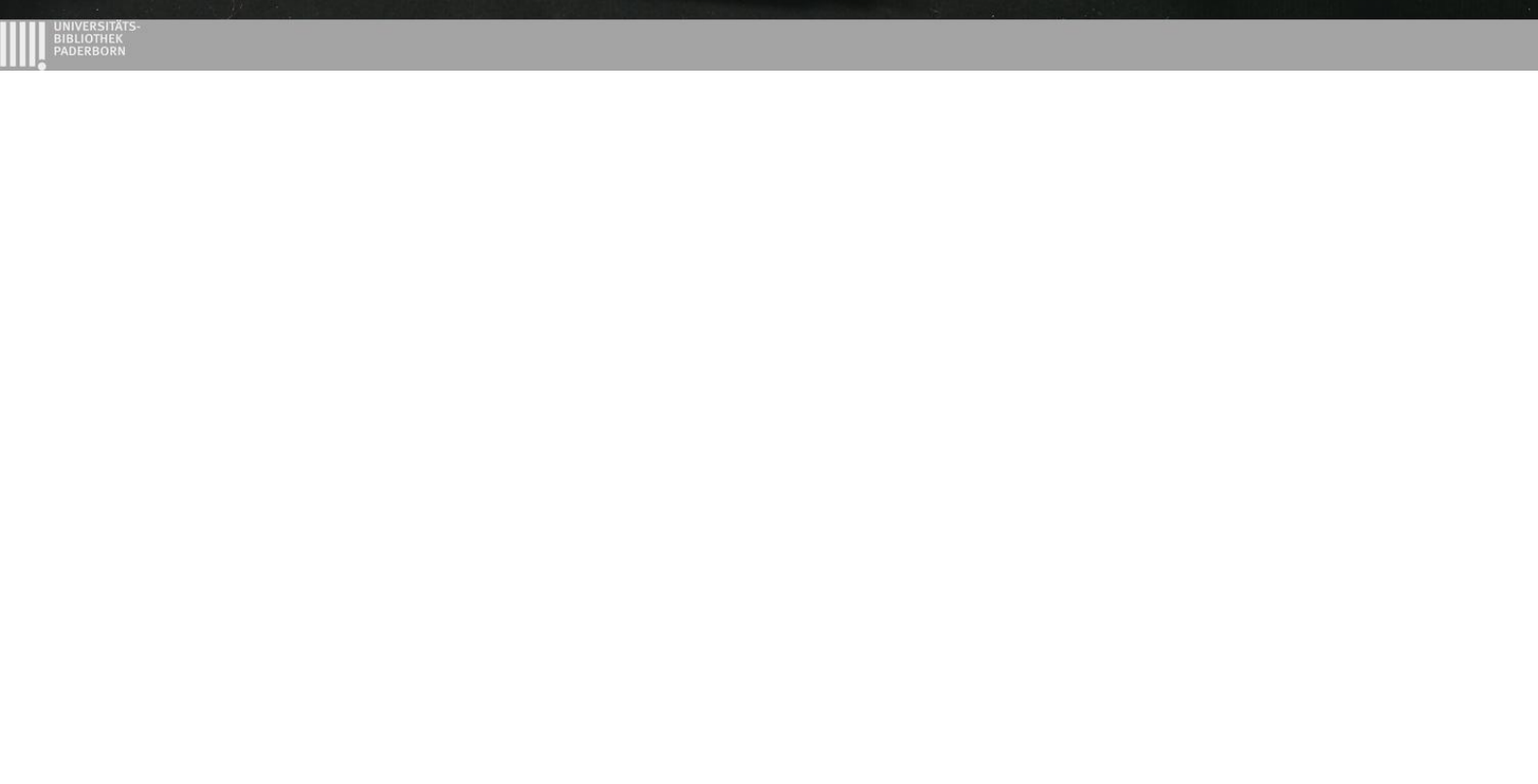
Leo Decimus, ex Concilio Lateranensi.

Hæreticum est asserere eum rationalem esse mortalem.

CAP. VIII.

Apostolici b regimini sollicitudo nos assidue pulsata, ut mendicis animarum languoribus, quarum nos ex alto omnipotens auctor curam habere voluit, iis potissimum qui instantius fideles nunc urgeri cernuntur, salustifero olei & vini medicamine ad instar Samaritanis in Evangelio sollicitam operam impendamus, ne nobis istud Hieremias objiciatur: Nunquid testis non est in Galad, aut medicus non est ibi? Cum itaque diebus nostris (quod dolenter ferimus) zizaniz seminatorum, qui humani generis hostis, nonnullos perniciosissimos errores à fidelibus semper explosos in agro Domini supereminare & augere sit ausus, de natura præsertim animæ rationalis, quod videlicet moralis sit, aut unica in cunctis hominibus, & nonnulli temerè philosophantes, secundum saltem Philosophiam, verum id esse assererent: contra huiusmodi pestem opportuna remedia adhibere cupientes, hoc sacro approbante Concilio damnamus & reprobamus omnes asserentes, animam intellectivam mortalem esse, aut unicam in cunctis hominibus, & hæc in dubium vertentes, cum illa non solum verè per se & essentialiter humani corporis forma existat, sicut in canone sac. rec. Clementis s. Papæ V. prædecessoris nostri in generali Vienna Concilio edito continetur: verum & immortalis, & pro corporum quibus insunditur mul-

a. Inquisitores procedere possunt cum rebus excommunicatis, facti & participibus criminis, & alii defensus habent ipsi, ut traditur in c. an fidei favorem, de hæresi. an 6. b. Alphonsus de Castro hanc constitutionem commentariis illustravit, sic Clementis VIII. in Concilio Viennensi, ut habetur in Clement. tit. 1. de summa trinitate, & fide cathol.

citatis, seu commissis deprehendatur, aut confitebuntur, seu convinctur, cum in hoc inexcuſabiliter ceteris reddantur, ultra sententias, censuras & penas prædictas, non etiam eo ipſo abſque aliquo iuris aut facti ministerio ſuis ordinibus, & Primatibus Eccleſiæ, ac Cardinalibus honorè, & cathedralibus, etiam metropolitano activa & paſſiva, omni; auctoritate, ac monaſterii, beneficiis, & officiis Eccleſiaſticis, cum cura & ſine cura, ſecularibus & quorumvis ordinum regularibus, quæ ex quibusvis conceſſionibus & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, commendam, & adminiſtrationem, aut alias quomodolibet obtinuerint, & in quibus vel ad quæ jus aliquod habuerint, necnon quibusvis fructibus, redditibus & proventibus annuis ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & proventibus eis reſervatis, & aſſignatis: Comitatus quoque, Baronis, Marchionatus, Ducatus, Regnis, & Imperio penitus, & in totum perpetuo privati, & ad illa de cetero inhabiles & incapaces, habeantur; pro reſapſis, & ſubverſis in omnibus & per omnia, penitus inde ac ſi prius hæſiſſent in iudicio publicè abſoluti ſunt, nec ullo unquam tempore ad eorum priſtinum ſtatum, aut cathedralis metropolitane, Patriarchales, & Primatiles Eccleſiæ, ſeu Cardinalatus, vel alium honorem, aut quamvis aliam majorem vel minorem dignitatem, ſeu vocem adivam vel paſſivam, aut auctoritatem, ſeu monaſteria, & beneficia, vel Comitatus, Baronias, Marchionatus, Ducatus, Regna, & Imperium reſtituti, reponi, reintegrari, aut rehabitari poſſunt: quinimo ſecularis relinquuntur arbitrio poteſtatis, animadverſione debita puniendi, niſi apparentibus in eis verè poenitentia indicis, & condignæ poenitentia fructibus, ex ipſius ſædis benignitate & clementia in aliquo monaſterio, aut alio regulari loco ad perpetuum perpetuum in pane doloris & aqua inocentia poenitentiam reſtituti fuerint: Quodque pro talibus ab omnibus cuiuſcumque ſtatus gradus, ordinis, conditionis, & præminentia exiſtentibus, ac quacunq; etiam Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, & primatili, aut alia majore Eccleſiaſtica dignitate, & etiam Cardinalatus honore, ſeu munda- na, etiam Comitali, Baronia, Marchionali, Ducali, Regia, & Imperiali auctoritate & excellentia pollentibus, habeant tractari, & reputari, & ut tales evitari, omni; humanitatis ſolatio deſtitui debeant.

Et qui ſus patronatus, aut nominandi perſonas idoneas ad cathedrales etiam metropolitane, & Patriarchales ac primatiles Eccleſiæ, ſeu monaſteria, vel alia beneficia Eccleſiaſtica per privationem huiuſmodi vacantia habere præſiderint, ſed illa diutina vacationis exponantur incommodis, ſed de ſerviſſis hæreticorum erepta, perſonis concedantur idoneis, quæ illarum populis in ſemina juſtitia hæſitè dirigitur, teneantur ad Eccleſias, monaſteria, & beneficia huiuſmodi alias perſonas idoneas infra tempus à jure vel eorum concordatis, ſeu compaſſatis cum dicta ſede initis ſtatutum, nobis ſeu pro tempore exiſtenti Romano Pontifici præſentare, alioquin tempore huiuſmodi elapſo plena & libera Eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum prædictorum diſpoſitio ad nos, & Romanum Pontificem prædictum eo ipſo pleno jure devolvatur. Et inſuper qui ipſos ſic deprehensos aut conſeſos, vel convictos ſcienter quomodo libet receperit, vel defendere, aut eis favere, vel credere, ſeu eorum dogmata dogmatizare præſumpſerint, ſententiam excommunicationis eo ipſo incurrant, efficiantur; infames, ſine voce, perſona, ſcriptis, vel nuncio, aut procuratore aliquo ad publica ſeu privata officia, aut conſilia, ſeu Synodum, vel concilium generale vel provinciale, nec concilium Cardinalium, aut aliquam fidelium congregationem, ſeu electionem alicujus, aut teſtimonium petibendum admittantur, nec admitti poſſint.

Sint etiam interſtabiles, nec ad hæreditatis ſucceſſio-

nem accedant: nullus præterea cogatur eis ſuper aliquo negotio reſpondere. Quod ſi forſan iudices extiterint, eorum ſententia nullam obtineant firmitatem, nec aliquid cauſe ad eorum audentiam deducantur: & ſi fuerint advocati, eorum patrocinium nullatenus recipiatur: ſi verò tabelliones extiterint inſtrumenta conſecta per eos nullus ſint penitus roboris vel momenti. Et inſuper clerici omnibus & ſingulis Eccleſiæ, etiam cathedralibus, metropolitane, Patriarchalis, & Primatilibus, ac dignitatibus, monaſterii, beneficiis, & officiis Eccleſiaſticis, etiam ut præſertur, qualificatis, per eos quomodolibet obtentis, & tam ipſi quàm laici, etiam, ut præmittitur, qualificati, & dignitatibus prædictis præditi quibuscumq; Regnis, Ducatibus, dominiis, feudis & bonis temporalibus per eos poſſeſſis privati exiſtant eo ipſo, Regnaque, Ducatus, dominia, feuda, & bona huiuſmodi publicentur, & publicata ſint, efficiantur; juris & proprietatis eorum, qui illa primò occupaverint, ſi in ſinceritate fidei, & unitate ſanctæ Rom. Eccleſiæ, ac ſub noſtra & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium obedientia fuerint.

Adjicientes quod ſi ullo unquam tempore apparuerit aliquem Episcopum, etiam pro Archiepiscopo ſeu Patriarcha, vel Primatè ſe gerentem, aut prædictæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, etiam ut præſertur, legatum, ſeu etiam Romanum Pontificem ante eius promotionem, vel in Cardinalem ſeu Romanum Pontificem aſſumptionem a fide catholica deviaſſe, aut in aliquam hæreſim incidit, ſeu ſchiſma incurriſſe, vel excitat, aut commiſiſſe, promotio ſeu aſſumptio de eo etiam in concordia, & de unanimi omnium Cardinalium aſſenſu facta, nulla, irrita, & inanis exiſtat, nec per ſuſceptionem numeris, conſecrationis, aut ſubſecutum regiminis, & adminiſtrationis poſſeſſionem, ſeu quaſi, vel ipſius Romani Pontificis inthronizationem, aut adorationem, ſeu ei præſtatis ab omnibus obedientiam, & cuiuſvis temporis in præmiſſis curſum convaluiſſe dici, aut convalere poſſit, nec pro legitima in aliqua ſui parte habeatur, nullamque talibus in Episcopos, ſeu Archiepiscopos, vel Patriarchas, aut Primates promotis, ſeu in Cardinales, vel Romanum Pontificem aſſumptis in ſpiritualibus vel temporalibus adminiſtrandi facultatem tribuiſſe, aut tribuere cenſeatur: ſed omnia & ſingula per eos quomodolibet dicta, facta, geſta, & adminiſtrata, ac inde ſecuta quæcumq; viribus careant, & nullam proſus firmitatem, nec juſſus alicui tribuant, ſint; ipſi ſic promoti, & aſſumpti, eo ipſo abſque aliqua deſuper faciendâ declaratione omni dignitate, loco, honore, titulo, auctoritate, officio & poteſtate privati, liceat; omnibus & ſingulis ſic promotis & aſſumptis, ſi a fide antè non deviaſſent, nec hæretici fuiſſent, neq; ſchiſma incurriſſent, aut excitat, vel commiſiſſent, ſubditis perſoniſtam clericis ſecularibus & regularibus, quàm etiam laicis, necnon Cardinalibus, etiam qui electi ſunt ipſius Pontificis antea à fide devii, aut hæretici, vel ſchiſmatici interfuerint, ſeu alias conſenſerint, & ei obedientiam præſtiterint, eundem, ad oraverint ac caſtellanis, præſectis, capitaneis, & officialibus etiam almae urbis noſtræ, & totius hanc Eccleſiaſticæ, etiam eisdem ſic promotis, vel aſſumptis homagio, ſeu juramento, vel cautione obligatis & obnoxii, ab ipſorum ſic promotorum vel aſſumptorum obedientia & devotione impune quancumque recedere, eosq; ut magos, ethnicos, publicanos, & hæreſiarchas evitare, eisdem ſubditis perſonis fidelitati & obedientia futurorum Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Primatum, Cardinalium, & Romani Pontificis canonice intrantis nihilominus aſtricti remanentibus, & ad majorem ipſorum ſic promotorum & aſſumptorum, ſi eorum regimen & adminiſtrationem continuare voluerint, conſuſionem, contra eisdem ſic promotos & aſſumptos auxilium brachii ſecularis implorare, nec propriè tales ab ipſorum ſic promotorum &

assumptorum fidelitate & obedientia premiorum occasione recedentes, tanquam tunica Domini scissores aliarum censurarum seu poenarum ultioni subiaceant. Romæ 10. Cal. Martii. 1578.

Pius Quintus.

Sententia declaratoria in reorum hæresi favorem late, contra justitiam & stylum officii inquisitionis, nunquam transmissa in rem judicatum.

CAP. X.

Inter multiplices curas que animum nostrum assidue possunt, illa in primis est, prout esse debet, ut Ecclesia Dei nobis ex alto commissa purgatis, imò quantum fieri potest, procul exterminatis omnibus hæresibus, & pravis errorum opinionum dogmatibus tuto militare, & tanquam navis in tranquillo mari, sedatis omnibus tempestatum fluctibus & procellis, securè navigare, & ad optatum salutis portum pervenire possit. Cum itaque nos dum in minoribus constituti sanctissimi officii Romanæ & universalis contra hæreticam pravitate inquisitionis negocia pertractarem, tandem ex longo usque arq; experientia rerum magistra cognoverimus, quòd aulti rei delati, & in prædicto sanctissimo officio, seu a libi eorum locorum ordinariis, & hæreticæ pravitatis Inquisitoribus processati, ac de hæreticæ pravitatis inquisiti falsos testes ad eorum defensionem examinari faciendo, ac compurgatorum de eorum vita & doctrina minime informatum opera & testimonio se juvantibus, ac diversis aliis illicitis modis, excogitatisque dolosis excusationibus & maliis prædictum sacrum officium sanctissime Inquisitionis, ceterosque iudices, & etiam Romanos Pontifices deludendo & decipiendo, plures etiam veluti innocentes diffinitivas à prædictis processibus & inquisitionibus absolutorias, & præcedente canonica purgatione eorum assertæ bonæ & catholicæ fidei, vitæ & doctrinæ declaratorias sententias, seu decreta, ab eodem sanctissimo officio, aliisque locorum ordinariis sive delegatis & inquisitoribus, ac etiam Rom. Pont. prædecessoribus nostris obtinuerunt, seu extorserunt, quas sententias & decreta præfati Romani Pont. etiam cum perpetui silentii impositione, ac inhibitione, ne dictum sanctissimum officium, aut alii inquisitores ad ulteriora procedere possent seu deberent, necnon etiam cum causarum evocatione, ad solum Romanum Pontificem sub cuius protectione submittebantur, aliisque derogatoriis locorum derogatoriis, & efficacissimis clausulis, ac etiam irritantibus, & aliis decretis etiam in forma gratiosa ampliano, per varios & varias eorum motus proprios, ac etiam sub plumbis vel annulo piscatoris expeditas literas, etiam in consistorio seu consistorialiter emanatas, confirmarunt. Unde eveniebat quòd prædicti rei inquisiti sub velamine & tutamine prædictarum sententiarum declaratarum, & literarum Apostolicarum, & præsertim vigore clausulæ inhibitoriæ contra Inquisitores factæ consistentes, clam, & etiam aliquando palam in antiquis eorum erroribus contra fidem catholicam perseverando, nunquam ad gremium Ecclesiæ verè redibant, imò cum aliis securè & tanquam catholici convertendo, eorundem aliorum animas corrumpere & inficere, ac in suas hæreticas opiniones trahere de facili poterunt, in totius prædicti, prædictorumque delatorum animarum perniciem & iacturam. Nos huic scandalo adeò periculoso & contagioso obviam, dictarumque animarum salutem & alterationem, ac quæcunque impedimenta & obstacula, propter quæ sancta inquisitio hæreticæ pravitatis quomodocumque & qualitercumque impediretur vel retardaretur, tollere volentes, motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine,

in primis omnes & singulas, ac quæcunque litteras Apostolicas, sub quacunque verborum forma etiam in prædictis, ac quibusvis aliis causis hæresis, etiam necnon proprio, & ac etiam consistorialiter, & c. & alia quomodolibet emanatas, necnon etiam desuper signatas, seu unum proprium, & alias cedulas quolibet, ad ius, iustitiam, ac juris terminos reducetes, necnon litteras prædicti sancti officii Inquisitionis, & aliorum ordinatarum, & delegatorum iudicum adversus prædictos litteras, inhibitiones, ac etiam derogatorias derogatorias, aliasque clausulas quælibet os aperientes, & quæcunque jurisdictionis dispositioni, vel hylodicti officii hæreticæ, illas penitus & perpetuo revocantes, hæc nostra perpetua perpetuoque valitura universali confirmatione omnes & singulas, ac quæcunque etiam ex corpore aliorum innocentiæ absolutorias, vel etiam præcedente canonica purgatione sub quacunque verborum forma declaratorias sententias etiam diffinitivas, & decreta in consistorio inquisitorum & delatorum favorem per prædictum sanctissimum officium, aliosque iudices ordinarios & delegatos, ac etiam Roman. Pontifices latas, & late, nunc futurum per nos etiam & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes ferendas, & ferendas, nunquam fecisse, nec in futurum posse ferri volumus in rem judicatam, Apostolice auctoritate declaramus, & decernimus, statimus & ordinamus, præsertimque sententias & decreta, & quantumcumque per litteras Apostolicas etiam in forma gratiosa, etiam litteras volutas etiam à pluribus Romanis Pontificibus emanatas, confirmatas, vel confirmandas, cum prædictis, vel aliis quomodolibet etiam derogatoriis derogatoriis, ac etiam irritantibus, aliisque clausulis & decretis, necnon inhibitionibus, ac etiam in canonicis functionibus quæcumque unum & singulorum, aliorumque præfatorum, & ceterorum quatorum tenores, ac si de verborum & verborum in litteris præfatis, haberi volumus pro evocatis, ac irritatis, insertis, ceterisque in contrarium hæreticis quomodolibet quæcumque non obstantibus, per prædictum sanctissimum officium sanctæ Inquisitionis ac dilectos filios moderatos, & pro tempore existentes sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales hæreticæ pravitatis Inquisitores, & super dicto officio nunc & pro tempore deputatos, contra eosdem, & eos delatos, & inquisitos etiam si fuerint, & cum Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, Primatibus, quibusdam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Legatis, etiam de latere, Comes, Barones, Marchionibus, Ducibus, Regibus, Imperatoribus, tam de antiquis, quam novis etiam super eisdem articulis receptis, vel recipendis, & aliis, negotiis, probationibus, & iudiciis, iuxta facultates eisdem Cardinalibus Inquisitoribus per nos & quoslibet prædecessores & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem Apostolicam quomodolibet concessas & datas, ac in futurum respectu prædictas & concedendas denuo inquiri & processu possit, & debere etiam, in omnibus & per omnia, penitus ac irritate, & ceteris sententiis, decretis, & litteris Apostolicis, ac etiam nonnec purgationes in prædictorum reorum derogatorias, & Inquisitionum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Primatum, Cardinalium, Legationum, Comitum, Baronum, Marchionum, Ducum, Regum, & Imperatorum favorem non emanassent, nec per prædictum supervenientibus iudiciis eisdem vel laterali officii hæresis tempus præteritum etiam relapsam, vel ipsam apparet per aliquam indicia, quòd illicitis modis ipsam ipse delatus vel inquisitus fuisse absolutum, eadem Apostolica auctoritate volumus perire, & emanatas, & ceteras Concedentes eisdem Cardinalibus Inquisitoribus, & ceteris per dicto sacro sanctissimo Inquisitionis officio nunc & pro tempore deputatis plenam, liberam, amplam, & omnimodam facultatem, potestatem & auctoritatem, & omnimodam facultatem etiam auctoritate circumscriptam universali

Concilii Tridentini decimas revidendi, ac in statu & terminis in quibus ante praedictas sententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, recurrendi, sineque debito terminandi, prout in aliis causis pendens eorum facultates sit, fieri; potest, & conuenit: Et in super vestigiis felic. rec. Pauli Papae IV. praedecessoris nostri inharendo Constitutionem alias contra haereticos & schismaticos per eundem Paulum praedecessorem, sub data videlicet Romae apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus sui anno quarto editam, tenore praesentium renovamus, & etiam confirmamus, illamque inuoluntate, & ad unguem observari volumus & mandamus, iuxta illius seriem atque tenorem. Et sic in omnibus & singulis praedictis censeat, ac ita per praedictos & quoscunque iudices, &c. sublata, &c. iudicari, &c. debere. Irritum, &c. perpetuo decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.

DE LIBRIS PROHIBITIS.

Iulius Tertius.

Hebraeorum utrumq; Thalmud, multis partibus, commentis, & blasphemis in Christum & fidem Christianam repletum, damnatur.

CAP. I.

Iulius Papa III. universis & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectissimis aliis locorum ordinariis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sicut nuper non sine animi nostri molestia accipimus, licet alias venerabiles fratres nostri sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales haereticam pravitate in universa republica Christiana Inquisitores generales certum Hebraeorum librorum volumina, Genethoth a Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offendenda continens, de mandato nostro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipsos Hebraeos adhuc esse dicantur diversi libri, diversas contra Christum Redemptorem nostrum, eiusque sanctissimum nomen & honorem blasphemias & ignominias continentes. Nos in praemissis opportune providere volentes, vobis, & vestram cuilibet per praesentes committimus & mandamus, quatenus singulis universitatibus Hebraeorum infra limites jurisdictionis vestrae consistentibus ex parte nostra intimeris & notificetis, quod elapsis quatuor mensibus a die intimationis & notificationis huiusmodi, omnes & singuli libri, in quibus nomen Iesu Salvatoris nostri, quod Iesui hanaozri dicitur, cum blasphemiam aut alias ignominiosas nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quam privatis domibus, & alias ubiq; locorum diligentissime requirantur, & quilibet librorum huiusmodi penes se, quoquo modo habere reperi fuerint, debitis poenis, tam pecuniariis & confiscationis honorum, quam si eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi supplicii, ac alias prout a fide Christi apostatantes puniuntur, irremissibiliter puniantur, & nihilominus eidem quatuor mensibus elapsis per vos, vel alium seu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros huiusmodi cum omni diligentia inquiratis, & studiosè investigetis, inquirat; & investigari faciatis, & eos quos

a Libro Thalmud, ut omnia contumelia & blasphemiam genere repleto in veritatem Christianam, damnant Gregorius IX. & Innocentius IV. & exuri mandantur, propterea quod multi & horrendis haereticis, festeret. Veritatem hodie recognovit & expurgavit Tridentini Concilii decreto volentibus.

libros huiusmodi penes se habere reperiitis, poenis quibus apostatantes praefati puniuntur, omnino & irremissibiliter puniatis: Non permittentes de cetero eisdem Hebraeos (qui in memoriam passionis Dominicae a sanctae matris Ecclesiae tolerantur, ut aliquando mansuetudine nostra alleciti ad verum Christi lumen divino afflante spiritu, convertantur) a quibusvis etiam Apostolica auctoritate fungentibus, occasione cuiusvis fortis librorum apud eos existentium (dummodo blasphemiam, ut praefertur, non contineant) nisi de nostro expresso mandato, quomodolibet vexari aut molestari: Contradictores quolibet & rebelles, ac vobis in praemissis non parentes, per sententias, censuras, & poenas Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias arbitrio vestro moderandas & applicandas, ac alia oportuna iuris remedia, appellatione postposita, compellendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & poenas praedictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Romae 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquisitoribus exceptis, omnibus prohibetur haereticorum librorum lectio.

CAP. II.

Cum meditatio cordis nostri ad id potissimum tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quae omnia ea de declinandi occasio tollatur. Sanè cum sicut nobis nuper innotuit ex facultatibus, quae aliquibus ut libros haereticos aut de fide suspectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere possent, aliquando concessa fuerunt, non iam qui sperabantur fructus haecenus provenierint, quinimò diversa inconvenientia subsecuta sunt: Nos praemissis occurrere, & Christi fidelium animarum saluti consulere cupientes, motu proprio, non ad allecitus nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de nostris certa scientia & matura deliberatione, omnes & singulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu de fide suspectos, quibusvis personis cuiuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia majori dignitate Ecclesiastica, seu praerogativa praefulgeant (Inquisitoribus seu commissariis super haereticam pravitate ab Apostolica sede pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione, dumtaxat exceptis) a quibusvis praedecessoribus nostris, ac nobis, & dicta sede Apostolica, seu eius legatis, etiam de latere, aut majori poenitentiario nostro, vel quibusvis aliis, sub quibuscunque verborum formis & expressionibus, ac eum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis clausulis, irritantibusque & aliis decretis quomodolibet etiam motu & scientia similibus haecenus concessas, Apostolica auctoritate tenore praesentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab aliis haberi volumus: Distinctius inhibentes personis praefatis sub sententiis, censuris, & poenis contra fidei canonicas, quam a nobis & sede Apostolica haecenus inflicti & promulgati, ne de cetero facultatibus & licentiis praedictis uti, aut earum pretextu, seu alias quomodolibet libros praedictos, aut quoscunque alios haecenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere praesumant: Et in super omnes & singulos librorum impressores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quoscunque alias personas, libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranos, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel a nobis & dicta sede quomodolibet, reprobatos, ex quavis causa etiam ex nostra & dictae sedis speciali licentia seu permissione penes se habentes, cuiuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut praerogativa existant,

R.R.II 3

etiam si, ut praefertur, Pontificali aut alia quacunque etiam majori Ecclesiastica vel mundana dignitate praefulgeant (dignis inquisitoribus & commissariis, ut praefertur, exceptis) dicta Apostolica auctoritate, & earundem tenore praesentium requirimus & monemus, ac eis & eorum cuilibet in virtute sanctae obedientiae, & sub incursu haereticis ac omnibus contra haereticos de iure inflicti & promulgatae Ecclesiasticae quam temporalibus sententiarum, censurarum, & poenis, districte praecipiendo mandamus, quatenus infra spatium sexaginta dierum à die publicationis praesentium, modo & forma infra scriptis faciendae computandorum, quorum viginti pro primo, & alios viginti pro secundo, ac reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino ac monitione canonica eis & eorum cuilibet in his scriptis assignamus: omnes & singulos libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranos aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel à nobis & dicta sede quomodolibet reprobatos, penes se eos ex quavis causa, etiam mercaturae, & ex nostra ac eiusdem sedis permissione ac licentia etiam speciali, ut praefertur, existentes, Inquisitoribus, haereticis pravitatis in civitatibus, in quibus libri huiusmodi existunt, consignare debeant realiter, & cum effectu. Ro. 3. Cal. Maji. 1550.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Libri typis non cunctantur nisi eorum editioni suffragetur ordinarius auctoritate & approbatio.

CAP. III.

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpetua cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis reducerent, ipsosque lucrifacere Deo (sua nobis cooperante gratia) valeamus: hoc est quod profecto desideranter exoptamus, ad id nostrae mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud studio diligentia vigilamus. Sanè licet literarum peritia per librorum lectionem possit facilliter obtineri, ac ars imprimendi libros, temporibus potissimum nostris, divino favente numine, inventa seu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parva impensa, copia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad literarum studia per commode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, praesertim autem catholici, quibus sanctam Romanam Ecclesiam abundare affectamus, facillè evadere possunt, qui etiam infideles sciant & valeant sacris institutis instruire, fideliumque collegio, per doctrinam Christianae fidei salubriter aggregare: Quia tamen multorum querela nostrum & sedis Apostolicae pulsat auditum, quòd nonnulli huius artis imprimendi magistri, in diversis mundi partibus, libros tam Graecæ, Hebraicæ, Arabicæ & Caldae linguarum in Latinum translatos, quam alios, Latino, ac vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac perniciosa dogmata etiam religioni Christianae contraria, aut contra formam personarum etiam dignitate praesument, ex quorum lectura non solum legentes non edificantur, sed in maximos potius tam in fide, quam in vita & moribus prolabantur errores, unde varia saepe scandala (prout experientia rerum magistra docuit) exorta fuerunt, & majora indices exortiri formidantur. Nos itaque ne id quòd ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium salutis detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de cetero cum bonis seminibus spinae coalescant, vel medicinis venena intermiscantur: Volentes igitur de oportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi cò prosperetur feliciter, quòd deinceps indago solentior diligentius & cautius adhibeatur: Statuimus & ordinamus, quòd

de cetero perpetuis futuris temporibus, nulli omnino alicuique, seu aliam quacunque scripturam, seu librum nostram quam alii quibuslibet civitatibus & diocesis, imprimere, seu imprimi facere praesumatur, nisi prius habeat per Vicarium nostrum, & sacri Palatii magistrum, vel alios vero civitatibus & diocesis, per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiam, libri seu scripturae huiusmodi imprimendae, ab eodem Episcopo, vel a Vicario, ac Inquisitore haereticae pravitatis contentione, & per eorum manus praesentibus subscriptionem, sub excommunicationis sententia gratis & sine dilutione imponendam, approbentur. Quod autem focus praesumptus, ultra librorum impressionem, amissionem, & illorum publicam combustionem, ac conductorum fabricae basilicae Primatus Apostolice sedis, sine spe remissionis suspensionem, excommunicationis sententia innotatus existat, ac denum magis contumacia taliter per Episcopum sumam, vel Vicarium nostrum respectivè, per omnia sua nomina, vel quoslibet alios eius exempli similia minime extorqueat praesumant. Rom. 4. Martii. 1550.

Fius Quartus.

Revocatur licentia auctoritate praesentium huiusmodi fides, librorum suspecta fidei legendi, nisi auctoritate approbata.

CAP. IV.

Quia in futurorum eventibus adeò humani fallit incertitudo iudicii, ut quòd verissimè creditur utile videbatur, progressu temporis damnum appareret: nonnunquam Romanus Pontifex, quòd consilium utile esse videbatur, consultis revocavit, prout etiam licentias & personarum qualitates pensata in Domino consilio salubriter expedire. Innoquon quidem nobis, quòd verè tam clerici seculares, & diversorum ordinum regulares, quam laici, qui se Lutheranos, & alios huiusmodi haereticos existere, & eorum errores & fallas opiniones constitare posse praesument, & ad hoc ipsorum librorum legendi facultatem sibi à sede Apostolica concessi extorserant, lectionem librorum huiusmodi desiderant, ut proprie innotent praesentibus, & contra Domini viam aberrantes, ipsorum haereticorum sententias & superstitiosas falsas adventionibus iterum renoventur, & qui alios ab erroribus revocare tenent, abstrahantur, ipsi in periculum interitus propèlunt. Nos considerantes, quòd Spiritus ubi vult spirat, & quòd ipse ejus numine nullum bonum prociat, progressus tunc esse cum simplicitate cordis ad eum recurre, & cum ejus adjutorio orthodoxam fidem in catholici & sanctae Romanae Ecclesiae approbatis libris exponant, quàm fallitates haereticorum per lectionem eorum librorum detegere velle; volentes praesentibus, quantum cum Deo possimus, occurrere. Auctoritate de cetero coningant, oportune providere, ut licentiae singulas licentias & facultates legendi librorum haereticorum, seu de haereticis suspectos, aut à nobis, seu quolibet deputatis Inquisitoribus damnatos & reprobatos, quibus haereticis pravitatis in singulis provincis, ac legationibus, ac inquisitoribus secularibus, vel, ut praesentibus, quibusque tam clericis quam saecularibus, gradibus regularibus, quam laicis cuiuscunque status, gradibus ordinis conditionis, & praesentibus existat, seu Cardinalatus honore, vel mundana etiam Mandata, Ducali, Regia, vel Imperiali auctoritate, seu exaltatione praesument, generalibus inquisitoribus per nos, & decessores nostros, ac nos, etiam viva voce expressis, sedem praedictam, seu ejus potentiam, seu alios, aut vel quovis ordinarios, aut diocesanos, seu alios, aut

Concilii Tridentini decimas revidendi, ac in statu & terminis in quibus ante praedictas sententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, recurrendi, sineque debito terminandi, prout in aliis causis pendens eorum facultates sit, fieri; potest, & conuenit: Et in super vestigijs felic. rec. Pauli Papae IV. praedecessoris nostri inharendo Constitutionem alias contra haereticos & schismaticos per eundem Paulum praedecessorem, sub data videlicet Romae apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus sui anno quarto editam, tenore praesentium renovamus, & etiam confirmamus, illamque inuoluntate, & ad unguem observari volumus & mandamus, iuxta illius seriem atque tenorem. Et sic in omnibus & singulis praedictis censeat, ac ita per praedictos & quoscunque iudices, &c. sublata, &c. iudicari, &c. debere. Irritum, &c. perpetuo decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.

DE LIBRIS PROHIBITIS.

Iulius Tertius.

Hebraeorum utrumq; Thalmud, multis partibus, commentis, & blasphemis in Christum & fidem Christianam repletum, damnatur.

CAP. I.

Iulius Papa III. universis & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectissimis aliis locorum ordinariis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sicut nuper non sine animi nostri molestia accipimus, licet alijs venerabilibus fratribus sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales haereticae pravitatis in universa republica Christiana Inquisitores generales certum Hebraeorum librorum volumina, Genethoth a Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offendenda continens, de mandato nostro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipsos Hebraeos adhuc esse dicantur diversi libri, diversas contra Christum Redemptorem nostrum, eiusque sanctissimum nomen & honorem blasphemias & ignominias continentes. Nos in praemissis opportune providere volentes, vobis, & vestram cuilibet per praesentes committimus & mandamus, quatenus singulis universitatibus Hebraeorum infra limites jurisdictionis vestrae consistentibus ex parte nostra intimeris & notificetis, quod elapsis quatuor mensibus a die intimationis & notificationis huiusmodi, omnes & singuli libri, in quibus nomen Iesu Salvatoris nostri, quod Iesui hanaozri dicitur, cum blasphemias aut alias ignominiosas nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quam privatis domibus, & alijs ubiq; locorum diligentissime exquirantur, & quilibet librorum huiusmodi penes se, quoquo modo habere reperi fuerint, debitis poenis, tam pecuniariis & confiscationis honorum, quam si eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi supplicii, ac alias prout a fide Christi apostatantes puniuntur, irremissibiliter puniantur, & nihilominus eidem quatuor mensibus elapsis per vos, vel alium seu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros huiusmodi cum omni diligentia inquiratis, & studiosè investigetis, inquiratq; & investigari faciatis, & eos quos

a Libro Thalmud, ut omnia contumelia & blasphemias genere repleto in veritatem Christianam, damnant Gregorius IX. & Innocentius IV. & exuri mandantur, propterea quod multi & horrendis haereticis, fateret. Veritatem hodie recognovit & expurgavit Tridentini Concilii decreto volentibus.

libros huiusmodi penes se habere reperiitis, poenis quibus apostatantes praefati puniuntur, omnino & irremissibiliter puniatis: Non permittentes de cetero eosdem Hebraeos (qui in memoriam passionis Dominicae a sancta matre Ecclesia tolerantur, ut aliquando mansuetudine nostra alleciti ad verum Christi lumen divino afflante spiritu, convertantur) a quibusvis etiam Apostolica auctoritate fungentibus, occasione cuiusvis fortis librorum apud eos existentium (dummodo blasphemias, ut praefertur, non contineant) nisi de nostro expresso mandato, quomodolibet vexari aut molestari: Contradictores quolibet & rebelles, ac vobis in praemissis non parentes, per sententias, censuras, & poenas Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias arbitrio vestro moderandas & applicandas, ac alia oportuna iuris remedia, appellatione postposita, compellendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & poenas praedictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Romae 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquisitoribus exceptis, omnibus prohibetur haereticorum librorum lectio.

CAP. II.

Cum meditatio cordis nostri ad id potissimum tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quae omnia ea de declinandi occasio tollatur. Sanè cum sicut nobis nuper innotuit ex facultatibus, quae aliquibus ut libros haereticos aut de fide suspectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere possent, aliquando concessa fuerunt, non iam qui sperabantur fructus haecenus provenierint, quinimo diversa inconvenientia subsecuta sunt: Nos praemissis occurrere, & Christi fidelium animarum saluti consulere cupientes, motu proprio, non ad allecitus nobis super hoc oblatas petitionis instantiam, sed de nostris certa scientia & matura deliberatione, omnes & singulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu de fide suspectos, quibusvis personis cuiuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu praerogativa praefulgeant (Inquisitoribus seu commissariis super haereticis pravitatis ab Apostolica sede pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione, dumtaxat exceptis) a quibusvis praedecessoribus nostris, ac nobis, & dicta sede Apostolica, seu eius legatis, etiam de latere, aut maiori poenitentiario nostro, vel quibusvis alijs, sub quibuscunque verborum formis & expressionibus, ac eum quibusvis etiam derogatoriis derogatorijs clausulis, irritantibusque & alijs decretis quomodolibet etiam motu & scientia similibus haecenus concessas, Apostolica auctoritate tenore praesentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab alijs haberi volumus: Distinctius inhibentes personis praefatis sub sententijs, censuris, & poenis contra fides canonibus, quam a nobis & sede Apostolica haecenus inflictijs & promulgatis, ne de cetero facultatibus & licentijs praedictis uti, aut earum pretextu, seu alias quomodolibet libros praedictos, aut quoscunque alios haecenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere praesumant: Et in super omnes & singulos librorum impressores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quoscunque alias personas, libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranos, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel a nobis & dicta sede quomodolibet, reprobatos, ex quavis causa etiam ex nostra & dictae sedis speciali licentia seu permissione penes se habentes, cuiuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut praerogativa existant,

R.R.R.

etiam si, ut praefertur, Pontificali aut alia quacunque etiam majori Ecclesiastica vel mundana dignitate praefulgeant (dignis inquisitoribus & commissariis, ut praefertur, exceptis) dicta Apostolica auctoritate, & earundem tenore praesentium requirimus & monemus, ac eis & eorum cuilibet in virtute sanctae obedientiae, & sub incursu haereticis ac omnibus contra haereticos de iure inflicti & promulgatae Ecclesiasticae quam temporalibus sententiis, censuris, & poenis, districte praecipiendo mandamus, quatenus infra spatium sexaginta dierum à die publicationis praesentium, modo & forma infra scriptis faciendae computandorum, quorum viginti pro primo, & alios viginti pro secundo, ac reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino ac monitione canonica eis & eorum cuilibet in his scriptis assignamus: omnes & singulos libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranos aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel à nobis & dicta sede quomodolibet reprobatos, penes se eos ex quavis causa, etiam mercaturae, & ex nostra ac eiusdem sedis permissione ac licentia etiam speciali, ut praefertur, existentes, Inquisitoribus, haereticis pravitatis in civitatibus, in quibus libri huiusmodi existunt, consignare debeant realiter, & cum effectu. Ro. 3. Cal. Maji. 1550.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Libri typis non cunctantur nisi eorum editioni suffragetur ordinarius auctoritate & approbatio.

CAP. III.

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpetua cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis reducerent, ipsosque lucrifacere Deo (sua nobis cooperante gratia) valeamus: hoc est quod profecto desideranter exoptamus, ad id nostrae mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud studio diligenter vigilamus. Sanè licet literarum peritia per librorum lectionem possit facilliter obtineri, ac ars imprimendi libros, temporibus potissimum nostris, divino favente numine, inventa seu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parva impensa, copia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad literarum studia per commode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, praefertim autem catholici, quibus sanctam Romanam Ecclesiam abundare affectamus, facillè evadere possunt, qui etiam infideles sciant & valeant sacris institutis instruire, fideliumque collegio, per doctrinam Christianae fidei salubriter aggregare: Quia tamen multorum querela nostrum & sedis Apostolicae pulsat auditum, quòd nonnulli huius artis imprimendi magistri, in diversis mundi partibus, libros tam Graecæ, Hebraicæ, Arabicæ & Caldae linguarum in Latinum translatos, quam alios, Latino, ac vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac perniciosa dogmata etiam religioni Christianae contraria, aut contra formam personarum etiam dignitate praesument, ex quorum lectura non solum legentes non edificantur, sed in maximos potius tam in fide, quam in vita & moribus prolabantur errores, unde varia saepe scandala (prout experientia rerum magistra docuit) exorta fuerunt, & majora indices exortiri formidantur. Nos itaque ne id quòd ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium salutis detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore diximus, ne de cetero cum bonis feminibus spinae coalescant, vel medicinis venena intermiscantur: Volentes igitur de oportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi cò prosperetur feliciter, quòd deinceps indago solentior diligentius & cautius adhibeatur: Statuimus & ordinamus, quòd

de cetero perpetuis futuris temporibus, nulli omnino alicuique, seu aliam quacunque impetraverit, auctoritate nostra quam alii quibuslibet civitatibus & diocesis, imprimere, seu imprimi facere praesumatur, nisi prius habeat per Vicarium nostrum, & sacri Palatii magistrum, vel alios vero civitatibus & diocesis, per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiam, libri seu scripturae huiusmodi imprimenda, ab eodem Episcopo vel a deo, deo, ac Inquisitorem haereticis pravitatis contra litteras, diligenter examinentur, & per eorum manus peritiae subscriptionem, sub excommunicationis sententia gratis & sine dilatione imponenda, approbentur. Quod autem focus praesumptus, ultra librorum impressionem amissionem, & illorum publicam combustionem, ac conductorum fabricae basilicae Primatus Apoli de velle, sine spe remissionis suspensionem, excommunicationis sententia innotatus existat, ac denum magis contumacia taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectivè, per omnia iura, remedia obsequia, quòd alii eius exemplo similia minime atterere praesumant. Rom. 4. Martii. 1550.

Fius Quartus.

Revocatur licentia auctoritate hactenus praesumptis libris, librorum suspecta fidei legendi, nisi auctoritate approbata.

CAP. IV.

Quia in futurorum eventibus adeò humani fallit incertitudo iudicii, ut quòd verissimè creditur utile videbatur, progressu temporis damnum appareret: nonnunquam Romanus Pontifex, quòd consilium utile esse videbatur, consultis revocavit, prout consilium de personarum qualitate pensata in Domino consilio salubriter expedit: Imo quoniam quibusdam quòdlibet tam clerici seculares, & diversorum ordinum regulares, quam laici, qui se Lutheranos & alios huiusmodi haereticos existere, & eorum errores & falsas opiniones constitare posse praesument, & ad hoc ipsorum librorum legendi facultatem sibi à sede Apostolica concessi extorserant, sektionem librorum huiusmodi desiderant, ut proprie innotent praesentibus, & contra Domini viam aberrantes, ipsorum haereticorum sententias & superstitiosas falsas adventionibus iterum renovarent, & qui alios ab erroribus revocare tenent, abstrahantur, ipsi in purem interitus propellantur. Nos considerantes, quòd Spiritus ubi vult spirat, & quòd ipse eius numine nullum bonum prociat, progressus tunc esse cum simplicitate cordis ad eum recurre, & cum eius adiutorio orthodoxam fidem in catholicis & in sancta Romana Ecclesia approbatis libris exponant, quàm falsitates haereticorum per lectionem eorum librorum detegere velle; volentes praesentibus, quòd de cetero contingant, opportune providere, omnem singulari licentias & facultates legendi librorum haereticorum, seu de haereticis suspectos, aut à nobis, seu quolibet deputatis Inquisitoribus damnatos & reprobatos, quòd de cetero tam clericis cuilibetque status, gradus, regularibus, quam laicis cuilibetque status, gradus, ordinis conditionis, & praesententiae existat, seu ab Abbatiis, Episcopalis, Archiepiscopalis, Patriarchalis, Cardinalatus honore, vel mundana etiam Mandata, Ducali, Regia, vel Imperiali auctoritate, seu excommunicatione praesumptis, generalibus inquisitoribus per litteras decessores nostros, ac nos, etiam viva voce extorserit, sedem praedictam, seu eius potentiam, seu alios, etiam vel quovis ordinarios, aut diocesanos, seu alios, etiam

per litteras Apostol. in forma brevis, seu sub plumbio expeditas, sub quibusvis tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus & infolitis causis seu preteritis, & aliis decretis, ac ex quibusvis causis seu preteritis, etiam in oia pro parte, & ex certa scientia, ac de Apostolica auctoritate, tenore presentium, revocamus, cassamus, irritamus & annullamus, ac viribus penitus revocamus, & pro revocatis, cassis, irritis, & nullis haberi, easque nemini suffragari posse aut debere decernimus, omnibus & singulis clericis & laicis, etiam, ut praefertur, qualificatis, non tamen generalibus Inquisitoribus praefatis, aut quibus hoc per nos specialiter injunctum fuerit, S. R. E. Cardinalibus, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis latae sententiae, aliisque sententiarum, censurarum & poenis Ecclesiasticis, & etiam temporalibus, in legentes libros hujusmodi haecenus latis & promulgatis, a quibus non nisi a nobis, aut pro tempore existente Romano Pontifice, seu singulis Inquisitoribus praefatis, praeterquam in moris articulo, absolvi possint, districtius inhibentes, ne libros hujusmodi ex quavis causa vel preterito, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore legere, aut apud se tenere, seu imprimere, vel venales habere praesumant: ac mandantes eisdem sub censuris & poenis praedictis, ut infra terminum, eis a singulis Inquisitoribus hujusmodi per eorum publicum edictum locis assignandum publicis statuendum, libros ipsos officio inquisitionis haereticae pravitatis hujusmodi omnino consignent: Et qui de eisdem libris notitiam aliquam habuerint, seu personas ipsos libros legentes, aut apud se tenentes, vel imprimentes, aut venales habentes sciverint, id quod sciverint, ac nomina & cognomina libros ipsos legentium, aut apud se tenentium, vel imprimenarium, aut venales habentium, & qualitatem eorundem librorum praedicto officio omnino revelent & notificent. Roma 12. Decembris. 1564.

Fius IV. Ex Concilio Tridentino.

Libri haereticorum pessimos & contagiosos sunt non solum simplicibus, verum etiam bonis & doctis, nec ulla est via qua magis possit occurrere haereticis, nisi in populis evocentur, & ne exorta ultra grassentur, quam si tales libri, ex quibus haereticis venenosa facula in caecum qui eibere possit, prohibeantur.

CAP. V.

Domini gregis custodia Domino disponente praeposita, vigiliis more pastoris non desistimus ipsi gregi ab imminutibus periculis, quanta maxima possumus cura & diligentia praecavere, ne propter negligentiam nostram peccent oves, quae praecipuos Domini nostri Iesu Christi sanguine sunt redemptae. Et si autem quae ad fidei veritatem pertinebant, & ad horum temporum haereses confutandas pertinebant, in oecumenico & generali Concilio Tridentino, Sancti Spiritus assistente gratia, nuper adeo enucleata ac definita fuerant, ut facile iam sit unicuique, sanam catholicamque doctrinam a falsa adulterinaque internocere: tamen cum librorum ab haereticis editorum electio non modo simpliciores homines corrumperet solum, verum saepe etiam doctos eruditosque in varios errores, & a veritate fidei catholicae alienas opiniones inducere: huic quoque rei esse duximus providendum. Cum autem aptissimum ei malo remedium esse sciremus, si componeretur atque ederetur index sive catalogus librorum, qui vel haeretici sint, vel de haeretica pravitate suspecti, vel certe moribus & pietati nocent, id negotium ad sanctam Tridentinam Synodum reieceramus. Ea vero ex tanta Episcoporum & aliorum doctissimorum virorum copia delegit ad eum conficiendum indicem multos cum doctrina tum iudicio

a Concil. Trident. sess. 18.

insignes Praelatos ex omnibus fere nationibus. Qui quidem non sine maximo labore, plurimisque vigiliis, eum Indicem tandem, Deo juvante, perfecerunt, adhibitis etiam in consilium lectissimis quibusdam Theologis. Praedictum autem Concilio, cum ex ipsius Synodi decreto Index nobis oblatum fuisset, ut ne ante ederetur, quam a nobis approbatus fuisset: Nos doctissimis quibusdam probatissimisque Praelatis eum accuratissime legendum, examinandumque tradidimus, & ipsi etiam legimus. Cum igitur eum magno studio, acri iudicio, diuturna cura confectum, & praetera commodissime digestum esse cognoverimus: Nos saluti animarum consulere, eamque ob causam providere cupientes, ne libri & scripta cuiuscunque generis, quae in eo improbantur, sive ut haeretica, sive ut de haeretica pravitate suspecta, sive ut pietatis ac morum honestati inutilia, aut aliqua correctione saltem indigentia, posthac à Christi fidelibus legantur, ipsum Indicem, una cum regulis eius praepositis, auctoritate Apostolica, tenore presentium, approbamus, imprimimus, ac divulgari, & ab omnibus universitatibus catholicis, ac quibusvis aliis ubique suscepti, easque regulas observari mandamus atque decernimus. Inhibentes omnibus & singulis tamen Ecclesiasticis personis secularibus & regularibus, cuiuscunque gradus, ordinis & dignitatis sint, quam laicis quocunque honore ac dignitate praeditis, ne quis contra eorum regulam praescriptam, aut ipsius prohibitionem Indicis libros ullos legere, habere, aut audiat. Si quis autem adversus eas regulas, prohibitionemque fecerit, is quidem, qui haereticorum libros, vel cuiuscunque auctoris scripta propter haeresim, vel falsi dogmatis suspitionem damnata atque prohibita legere, habere, vel ipso iure in excommunicationis poenam incidat: eamque ob causam in eum tanquam de haeresi suspectum inquiri & procedi liceat, praeter alias poenas super hoc ab Apostolica sede, sacrisque canonibus constitutas. Qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habuerit, praeter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio severè se noverit puniendum. Romae 24. Mart. 1564.

Gregorius XIII.

Librorum prohibitorum lectio neq. ipsi sacrae Theologiae professoribus ad corrigendos errores, neq. alius quibusvis, demptis Inquisitoribus conceditur.

CAP. VI.

Um pro munere, quod sustinemus, id praecipue nobis propositum habeamus, & omni studio, diligentiaque curemus, ut omnes Christi fideles tam gravibus calamitosisque temporibus in recta & catholica fide contineamus, id agere & providere necesse est, ut omnem omnibus aberrandi ab ea occasionem subtrahamus. Nemini autem mirum videri debet, si Romanus Pontifex nonnumquam facultates aliquas, quas ipse vel praedecessores eius probabili aucti ratione concesserit, postea revocet, cum ipso rerum usu edoctus animadvertit, eas iustiore de causa esse revocandas. Ad notitiam nostram pervenit, ex data nonnullis licentia habendi, & legendi libros haereticos aut de haeresi suspectos, ad haereses & errores, qui in eis libris continebantur, refellendos, non raro evenire solere, ut illi ipsi corum librorum lectio noceret, quibus ob eam causam concessum fuerit, ut aliis prodesse possent, ut illis ipsi haereticis & erroribus propter humane mentis imbecillitatem eos implicans, à quibus se alios revocatos esse consilii fuerant. Huic rei provideat, & animarum periculo, quantum fieri poterit, pro pastoralis sollicitudine occurrere cupientes, cogitatesque nobiscum, nuper in sacro generali Concilio haereticorum horum temporum ita confutata atque damnatae fuisset, ut tantae Synodi auctoritas, cujus decreta huius sanctae sedis auctoritate cum deliberatione matura confirmata & comprobata sunt, ad vitandam errores, & catholicae fidei

R. R. 11 4

veritatem agnoscendam sufficere omnibus debeat, nec ullius prerærea confutatio requirenda sit, prædecessorum nostrorum præsertim fœlicis recordat. Iulii Tertii, & Pauli Quarti vestigiis insistentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac deliberatione matura, omnes & singulas facultates habendi & legendi libros Lutheranos, aut aliorum hæreticorum, seu de hæresi suspectos, omnibus tam clericis secularibus aut regularibus, quam laicis cuiuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis sint, etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia maiori Ecclesiastica seu seculari dignitate præfulgeant. (Inquisitoribus & commissariis hæreticæ pravitatis à sede Apostolica deputatis, quoad eo officio fungentur, exceptis) à nobis aut quocunque prædecessorum nostrorum seu Apostolice sedis legatis, majorive poenitentiariorum vel quibuscunque aliis quibuscunque, verborum formis & clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, irritantibusque, & aliis decretis quomodolibet etiam motu & scientia simili ad hoc tempus concessa, auctoritate Apostolica tenore præsentium revocamus, & pro revocatis & irritis, perinde ac si nunquam concessa fuissent, habemus, & haberi volumus. Inhibentes omnibus sub censuris, sententiis & poenis, tam à sacris canonibus, quam à sede Apostolica ad hoc tempus constitutis in eos, qui huiusmodi libros legant aut habeant, ne quis eorum posthac eis facultatibus uti, nevé ullos omninò libros huiusmodi improbatos & prohibitos, aut in posterum à sede Apostolica, Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, aut locorum ordinariis improbatos, prohiberi conigerit, legere, habere, aut inveni (Inquisitoribus & commissariis eisdem duntaxat exceptis) monemus, & cuiuslibet eorum in virtute sanctæ obedientiæ, & sub poena incursum criminis hæresis, & alius contra hæreticos à iure inflicti & irrogati, tam Ecclesiasticis quam temporalibus sententiis, censuris, & poenis præcipimus, ac mandamus, ut eos libros intra 60. dies à die quo hæc litteræ publicatæ fuerint numerandos, quorum 20. pro primo, alios 20. pro secundo, reliquos 20. pro tertio ac preceptorio termino, & mentione canonica eis assignamus, Inquisitoribus hæreticæ pravitatis in civitatibus, in quibus il libri sunt, tradant atque consignent.

quam alter inveniat, & nulli fateri avertentium, & vel secus fecerit quasi auctor huiusmodi delicti poenis subiacet: nihilominus considerando, quod poenis crescentè malitia, quam plures iniquitates huiusmodi poenitionis alumnus, poenas prædictas pariterque, quoad variis modis evitare solent, nisi tenore presentium erubescunt variis modis nonnullos Principes, & nobilitates, & publicas & privatas personas, utriusque convitiis afficere, eorumque fame & honoris detrimentum sub quodam ficto colore quarundam litterarum auctore scriptarum, nedum ab urbe condita, sed etiam in diversis provinciis, in quibus modum eo quæ in antiquaque regione successerunt amentur, sed ea etiam quæ futurum quodam eorum temerario iudicio fore opinantur, ad eodè usque plerumque odia, inimicitias, sectarumque & homicidia per multa oriuntur, in divites, in sanctos, in animarum periculum, perniciolam quoque offensam, & scandalum plurimum. Volentes poenis quantum possumus obviare, considerantes etiam quod plures poenarum gravitas quam Deo immittente solet à voluntate delinquentium, & propterea poenarum occurrere volentes, ac tam nefario periculum de facinorosos homines atrocibus poenis torpescere, ut poenis poena: metus huiusmodi præsentibus poenis huiusmodi perpetuè & irrefragabilis constituitur, ut poenis omnes tam temporales, quam Ecclesiasticas, in quibus poenitentiam, & canonici studium poenitentiam, & promulgatas auctoritate Apostolica approbata innovantes, ac ad omnes & singulos prædictos, qui sub illis comprehensi non essent, extendentes & innovantes, statimus & ordinamus, quod deinceps poenis anteis temporibus nemo capere vellet, dignitas etiam Ecclesiastica, status, gradus, ordinis, & poenitentiam fuerit, & audeat nec præsentibus libellorum, nec litteras monitorias, vulgo appellatas, litteras & processus, continentes convitiis, iniurias, vel fame & honoris aliquis laesionem, nec aliquam scripturam in qua delictum successibus distinetur, vel ea que eorum nobis vel alii ad universalis Ecclesie status regimen deputati tenent tractantur, revelentur & componere, distare, scribere, exemplaria retinere, nec aliquo transmittere, etiam si aliunde ab aliis provinciis, civitatibus, terris & locis ad eorum manus pervenerint, sed statim quod aliqui libelles libelli, litteræ, sive scripturæ, aliquid de eorum scriptum quod illos seu illas habuerint, aut eorum vim eorum manifestaverit, corrumpere, seu igni tradere, vel lecto filio nostro Cardinali Ruffinaccio consignari, ut scilicet, sub poenis prædictis quas hinc pro expressis haberi volumus, ac aliis etiam gravioribus, eorum vel eorum scripturæ, & confiscationis bonorum, secundum quæ litterarum, & personarum, arbitrio nostro irremissibiliter iudicandis, quibus poenis etiam eos liget volumus, qui ad huiusmodi libellis, litteris, seu scripturæ de aliquo oblocuti fuerint, alieusque fame & honoris, vel eorum eorum primendo, detraxerint, ac eo que eorum nobis vel alii ut supra secretò tractantur, revelentur: ex hoc eodem animo deprehendantur pravis iniuriis, & contumeliis, atque idè eos eadem poena tenentur. *Id. de nob. de arbit. jud. cen. g. cas. 109.*

TITULUS V.
DE LIBELLIS FAMOSIS.

Pius Quintus.

Libellorum famosorum auctores virulentissimum injuriis aliena fama clam detrahentes, & qui eos publicaverint, dolose malo renumerant, poenis iure constitutis subiacentur.

CAP. I.

Romani Pontificis providentia circumspicua ad ea sollicitudinis suæ partes potissimum convertit, per quæ inter singulos gregis eiusdem fideles, præsertim verò nobis & Romanæ Ecclesiæ subditos, pax & concordia conserventur, seditiones evitentur, scandalis obviatur, & animarum salus procuratur. Cum itaque iracundia sit perturbatio immanis, affectio dura, violenta potentia, cadum causa, calamitatis sociæ, iacturam concilians & dedecus, pecuniarum pernicies, atque perditionis origo, eaque potissimum ex injuriis verbo, vel scriptis, vel factis illatis nascatur: Nos qui non sine maxima mentis nostre perturbatione sæpenuerò accepimus, quod licet tam per sacras leges, quam canonicas sanctiones, sub certis etiam gravissimis poenis prohibitum fuerit, ne quis famosum libellum componere audeat, & repositum sine domi, sive in publico, vel in quocunque loco, aut corrumpere, vel igne consumere teneatur, prius

Gregorius XIII.
Infames sint & ad crimines damnantur qui scripta in libellis contumeliam componunt, & de rebus secretis & perquisitis rumores spargunt.

CAP. II.

Est rerum humanarum infidelitas, ut non veritas tantum vitia perniciter adversus omnem legum humanarum solentiam iustentur, & quavis atrocis contumeliam supplicis renascantur, sed nova etiam iudicia, & legibus secularibus ignota succrescant. Quo nos, pro injuriis nobis diviniis munere, diligentius admodum parati, ut de

illa coereamus, & horum, quae se nunc primum efferunt, antequam se corroborent, radices ipsas, si qua ratione possimus, amputemus. Cum igitur haud ita pridem in urbe nostra facta quaedam emerferit hominum improbecuriosorum, qui quacunq; de publicis, privatisque negotiis, vel aliunde rimari possunt, vel ipsi etiam pro sua libidine comminiscuntur, domi forisq; facta, infecta, vera, falsa, nullo discrimine proponunt, recipiunt, & scripserint, ac perique eorum, eorum vili mercedula conducti, harum rerum commentarios ex falsis plerumque vulgi rumoribus, in certo auctore collectos, huc illic mittunt, aut etiam tanquam primum ex urbe ad diversa loca missos, deinde iidem illi ex locis in urbem remissos circumferant, ac vendunt, quibus non tantum de praeteritis arbitratur suo nugantur, sed etiam quid ex hac aut illa re eveniturum sit foliose vaticinantur. Nos, qui & facile prospicimus, & rerum experimentis edocti sumus, quae, quantaq; mala ex eo proveniant, cum & sapienter sparguntur falsa pro veris, seu directe, seu oblique, ac quodam quasi colore quaevis multorum existimatio & fama violatur: his ac talibus incommotis occurrere cupientes, huius constitutionis auctoritate prohibemus, ne quis in posterum tales commentarios conficere, nec ab aliis confectos recipere, describere, spargere, aut ad alios mittere audeat. Qui horum quid fecerit, ipso facto perpetua ignominia nota affectus, sine ulla spe veniae ad tritremes perpetuo aut ad tempus pro criminis admitti qualitate damnetur. Romae Cal. Septemb. 1572.

TITVLVS VI.
DE SACRILEGIS.

Sixtus IV.

Sacrilegii rei sunt qui rei factas & templis surripiant, ut eas convertant ad prophanos usus.

CAP. I.

VM provida sanctorum Patrum decreta eos sacrilegos esse diffiniunt, qui Ecclesias & loca sacra altissimo dedicata deviant, ipsorumq; diripiunt ornamenta, sicut & illos qui de sacro sacrum auferre impia temeritate praesumunt, pariq; utrumq; flagitium ac duplici poena coereant, decet merito nos, cui Ecclesiarum omnium cura dispositione superna commissa est, pro detestatione tanti criminis, proq; statu prospero, venustate, & decore ipsarum Ecclesiarum in sua decencia debite conferendis, omni vigilantia & attentione curare, ne perverfionum crescente malitia, eadem Ecclesiarum & sacra Dei templa, praecipue almae urbis, nostro conspectui anteposita, suis nudentur ornatus, & huius sceleris nequissimi paratores debitam recipiant ultionem. Sane fide dignorum relatuibus, non sine admiratione, ad nostrum pervenit auditum, quod nonnulli iniquitatis filii se inane Christianos esse praesentes, & a quorum oculis Dei timor, & reverentia Christianae religionis abscellit, de Patriarchalibus, & aliis sacratissimis Ecclesiis & basilicis dictae urbis porphyreticos, marmoreos, & alios diversorum generum & colorum lapides ad ipsarum usum, decorem, & ornatum deputatos ausu sacrilego abutulerant haecenas, & indes auferre, eosq; ad diversa loca per se vel alios asportare praesumunt, in gravem divinae maiestatis offensam, Ecclesiarum earundem deformitatem, detrimentumq;, animarum suarum periculum

a. 14. quest. 4. c. 1. ff. qui. Cal. lib. 4. d. 11. Richard. lib. 4. d. 11. Dystoff. de sacrilegiis. b. Sacrilegium appellat cum rei facta & loca sacra fuerint publica. Bar. in l. sacrilegi poenam. ff. ad l. Jul. poenat. cuius poena iure civili capitibus est, in Dant. d. l. sacrilegi poenam, in princ. ff.

& scandalum plurimorum. Nos igitur sacrilegiorum impios & temerarios ausus huiusmodi, quantum nobis ex alto conceditur, reprimere cupientes, quamvis praemissorum occasione nonnullorum praedecessorum nostrorum functiones & prohibitiones variis emanaverint temporibus retroactis, quae (in eo duntaxat quod de Ecclesiis & sacrorum locorum ornamentis atque lapidibus antedictis minime auferendis prohibent vel disponant, seu illos qui huiusmodi flagitiosissimos, ac penae in Christiano orbe inauditos excessus perpetrare, & in his sacrilegas manus injicere praesumpserint, excommunicationis sententia innodatos fore declarant) in suo sobore volumus permanere, omnes & singulos cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, qui ex praedictis lapidibus, sive aliis ornamentis earundem Ecclesiarum sive basilicarum dictae urbis habuerint, aut in surripiendo, servando, & retinendo auxilium praestiterint vel favorem, nisi a die habita praesentium literarum nostrarum, ea restituant cum effectu, scientes vero reventis, & ad nositiam nostram saltem per minores penitentia nos vestros deduci faciant, majores excommunicationis sententia, a qua (nisi in mortis articulo, & debita satisfactione praevia) a nullo praeterquam a Romano Pontifice absolvi possint, irretitos esse: Ecclesias vero & loca alia, quorum usus & ornatus illa deputata fuerint, aut forsitan (quod absit) deputari contigerit in futurum, tamdiu Ecclesiastico interdictione subjacere, quamdiu ad loca unde prius ablata fuerint, absque diminutione aliqua fuerint reportata, harum serie declaramus. Et insuper quilibet suae salutis immemor sacrilegii crimen huiusmodi committere praesumpserit in futurum, ultra censuras praedictas, Ecclesiae sive basilicae, a qua lapides & ornamenta huiusmodi abstulerint, mediam libram auri pro reparatione sibi irrogatae injuriae absque diminutione aliqua solvere teneatur. Rom. 7. Id. April. 1470.

TITVLVS VII.
DE BLASPHEMIS ET ALEATORIBUS.

Julius Tertius.

Praesentem causa miseriam huius aetatis execranda sunt blasphemias, panes ei se verius vindicande, quod segnis in divini nominis injuriam tolerantur.

CAP. I.

IN multis depravatis moribus, vitiosisque consuetudinibus, quae in nostram hanc aliam urbem propter ejus amplitudinem, magnamq; advenarum undiq; ita eam concursum, simul cum pluribus eximisque virtutibus, atque egregiis verae pietatis exemplis irrepserunt, ad quas nos tollendas & extirpandas, omnem aciem mentis & cogitationis nostrae intendim, nihil est quod animarum nostrarum magis exulceret & confodiat, quam horribilis atque impia & Christianis auribus intolerabilis, divinae notrimis blasphemiam. Cum audimus sacratissimum Dei & Iesu Christi Domini nostri nomen, quod super omnem nomen caelestia venerantur, terrestria adorant, inferna contemiscunt (quod ne temere quidem a quoquam propter ejus sublimitatem ac maiestatem usurpandum sit) passim pravorum efferatorumque hominum vocibus scindi, unaque cum ejus sanctissime & immaculatissime genetricis, & venerabilium sanctorum, & amicum ipsius summi Dei nomine detestandis blasphemis maledictisque lacerari, ut minime mirandum sit, si a Christianis populis in tantis calamitatibus continuis, divinae iracundiae flagella non amoveantur: propter ea quod iuxta sapientis dictum, A viri multum iuratis domino, non discedet plaga. Quare nos huiusmodi execrandum abusum simul cum ceteris omnibus, quantum cura ipsius Dei adjutorio fieri poterit, extirpare volentes, ut

hanc ipsam urbem domicilium ac sedem Spiritus Sancti, omnibus inquinamentis mundatam ac purgatam, Domino Deo per omnia placentem habeamus, in hunc qui sequitur modum, quoad prafatum horrendum blasphemiz crimen, motu proprio, ex certa nostra scientia & voluntate, invocata Dei omnipotentis iustitia, decernimus, statuiamus & ordinamus, blasphemantes scilicet Deum Patrem omnipotentem, vel eius filium unigenitum Dominum & Redemptorem nostrum Iesum Christum, seu Spiritum Sanctum, particulariter & explicitè, vel generaliter & implicitè, attribuendo divinam maiestati que illi minime conveniunt, vel removendo que eam decet, primò convicti, si divites fuerint, compellantur ad solvendum scuta auri quadraginta, si verò pauperes, solvant decem, que sinequeant numerare, luan in corpore. Secunda vice convictis nobilibus, siye divitibus siye pauperibus, duplicetur poena pecuniaria proportionabiliter ad primam huiusmodi multam: Atque insuper incurrant infamiam, & inhabilitatem ad beneficia quæcumque, ad gradus, dignitates, & honores obtinendos. Vilibus convictis perfodiatur lingua. Tertia vice convictis nobilibus, tam divitibus quam pauperibus, triplicetur poena pecuniaria respectivè ut supra. Vltimus sint ipso iure privati beneficii Ecclesiasticis, & officiis quibuscumque dignitatibus, titulis, magistratibus, honoribus, sint inhabiles tam a civè quam passivè. Sint inhabiles ad ferendum testimonium. Sint banniti publicè per triennium ab urbe. Vilibus imponatur fustigatio aut deportatio ad terribes per triennium, & exulent perpetuò. Idem servetur contra blasphemantes ipsius Domini nostri Iesu Christi matrem beatissimam semper virginem Mariam. Blasphemi in sanctos vel sanctas Dei, corrigantur severè arbitrio DD. iudicum, habita ratione qualitatis & gravitatis criminis, cum cæteris circumstantiis iure attendendis. Volumus autem & statuiamus, ut omnes poenæ exigende applicentur tantummodo sustentationi orphanorum utriusque sexus catechumenorum & puellarum. Iudices verò tam horrendi & impii criminis deputamus & instituiamus RR. DD. Inquisitores nostros generales, quos volumus posse addere præsinitis poenis, & maxime in corpore, si modus blasphemiz ob gravitatem, impietatem, vel malitiam, id exposcat. Partes eorundem DD. iudicum erunt, declarare, si dubium occurrat, qui nobiles, qui plebei, qui divites, qui pauperes sint habendi. Rom. Cal. Febr. 1554.

possint. Laicus vero blasphemus, si nobilitate fuerit, poena viginti quinque ducatorum multetur, & pro fecerit, poena quinque, fabricæ scilicet Petri & Pauli Apostolorum de urbe applicandorum, & alius, ut infra delictorum, pro tertia vero nobilitatem perdat. Si vero ipsius ac plebeius fuerit, in carcerem detrahatur. Quod si tertia duas vices publicè blasphemus deprehensus fuerit, mitra infami per integrum diem ante fores Ecclesiæ principalis mitratus stare cogatur. Si vero plures de hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuam carcerem, vel ad terribes damnetur, ad iudicium de premissis arbitrium. In foro autem conscientie, necno blasphemus, absque gravissima poenitentia, severè castigetur a bitrio iuncta, possit absolvi. Qui vero sandus vel li quos blasphemaverit, arbitrio iudicis rationem prestatum habituri, minus aliquando puniri volumus. Statuimus etiam ut seculares iudices, qui contra tales blasphemiz convictos non animadvertent, eosque illa poenis minime affecterint, quantum in eis fuerit, eisdem sceleris obnoxii, eisdem quoque poenis castigentur. Qui verò in illis inquirendis poenitentiam ad preces & severi fuerint, pro quolibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem poenitentiarum pecuniariz habeant. Quisquis vero blasphemum audierint, cum verbis acriter obiurgare teneantur. Contra periculum suum id fieri posse continget, condigne deferre vel notificare apud iudicem Ecclesiasticum vel secularem intra triduum debeant. Quod si placidum blasphemantem simul audierint, linguam accusatorum teneantur, nisi forte omnes conveniant, & una pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes in obedientia sanctæ obediencie hortamur & monemus in Domino, ut pro divini nominis honore ac reverentia in seculis domibus, ac cæteris præsinitis omnia servati, & illiusmodi esequi mandent ac faciant, ubertim ab ipso Domino Deo tam boni operis ac pii mercedem habituri. Similemque annorum decem indulgentiam, ab Apostolica sede consequuntur, cum tertia parte multæ, quæ ipsi blasphemus plechitur, quoties tale scelus poenitentiam non raverint. Quam quidem indulgentiam & reliquas tertiæ multæ partem, accusator blasphemiz ad poenitentiam, similiter concedi & assignari volumus, si poenis contra huiusmodi blasphemum per seculos canonis expressis, nihilominus in suo robore manserint.

Leo Decimus, ex Concilio Lateran.

Tæne blasphematorum cuiuscumque generis, ordinis & qualitatis.

CAP. II.

Abolendam execrabilem blasphemiam, quæ in maximum divini nominis & sanctorum contemptum supra modum invaluit, statuiamus & ordinamus, ut quicumque Deo palam seu publicè maledixerit, contumeliosèque ac obsecris verbis, Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam virginem Mariam eius generatricem explicitè blasphemaverit, si munus emolumentum trium mensium, pro prima & secunda vice, dicti officii. Si clericus vel sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto huiusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcumque habuerit fructibus, applicandis ut infra, unius anni multetur & hoc si pro prima vice, qua blasphematus ita deliquerit. Pro secunda verò si ita deliquerit, & convictus fuerit, si unicum habuerit beneficium, eo privetur, si autem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio ejus sceleris arguatur, & convinctur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quæcumque habuerit, eo ipso privatus existat, ad eaque ulterius reinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari & conferri

FITVLVS VII.
DE HOMICIDIS ET BANNITIS
Pius Secundus.

Tæne homicidarum, & eorum sanctorum.

CAP. I.

Ad reinendas insolentiam transgressorum si minus publicè disciplinæ sententia, eorum ad prestandum voluntas sit laior, & exemplum poenitentis periculosius in alios derivatur, propter quod ad præfatis officium pertinet, talia adhibere iustitiam veritatem & debitam executionem, quod committantur poenitentia puniat & committentorem in poenitentiam audaciam. Cùm autem ad sententiam nostram poenitentiam, quod à certis annis citra, in nostris & Ecclesiis huiusmodi, locis, & tenentis, nobis & Ecclesiis quibusdam mediata & immediate subiectis, quæ in plura, quibusdam etiam ex levibus causis, commissa esse reperimus, in homicidia, sique inter alia crimen homicidii poenitentiam & detestabile, debeatque iuxta canonice poenitentiam animadvertione puniri, tamque severè poenitentiam & extirpandum, quanto manifestius cogitur poenitentiam, eo ut plurimum scandala, & mala plerumque subreptum. Cupientes ideo ex debito pastoralis officii, quod nobis

& Ecclesie Romanæ prædictæ mediâ & immediatè sub-
 jecti, juxta piâ dispositionem Regis pacifici, qui regnat
 in cælis, pacifici sint & modesti, nonnullas pro hujusmo-
 di crimine homicidii debite patientiando, edictimus confi-
 gurationes infrascriptas: quas ad hoc ut aliquis de eisdem
 ignorantiam præterdere non possit, volumus per omnes
 & singulas civitates, nobis & Ecclesie Romanæ prædictæ
 mediâ vel immediatè subiectas, publico præconio pub-
 licari; mandantes, ac auctoritate Apostolice tenore præsen-
 tium decernentes, omnes & singulos juxta constitutio-
 num earundem determinationem obstrictos esse ad ob-
 servationem ipsarum, ac si personaliter singulis intimata
 forent, cum non sit verisimile, quod ad eorum notitiam
 non deveniret, quod exiit tam publico præconio pate-
 factum. Tenor verò constitutionum, de quibus supra sit
 mentio, sequitur, & est talis, videlicet.

*Homicidii non datus talibus conductus repetendi patriam, nisi in
 imperio & daniis partium satisfecerint.*

CAP. II.

Sanctissimus dominus noster, intendens quieti patriæ
 consulere, & ipsam securis, homicidii, & malefactoribus
 expurgare, statuit & decrevit, quod omnes illi qui
 pro delicto homicidii fuerint condemnati, seu aliâ de-
 civitate aliquo & districtu illius banniti, non possint ad
 civitatem seu districtum hujusmodi, quocunque tempo-
 re redire, seu in eis vel eorum altero moram trahere, et-
 iam habita pace ab hæredibus, vel consanguineis, seu fi-
 liis ipsius occisi; nec legatus etiam de latere, aut Guber-
 nator qui pro tempore fuerit, vel quisvis alius possit au-
 thoritate Apostolice, seu ex officio suæ legationis, aliquem
 homicidiam sic exbannitum rebannire, reducere, seu re-
 vocare ad civitatem vel districtum, aut eorum alterum;
 seu ei licentiam vel saluum conductum concedere rede-
 undi seu morandi in eis, vel eorum altero, in perpetuum
 vel ad tempus modicum sine magnum, nec etiam per di-
 em unum, sine noscens; quod si licens per quemquam ex-
 spectatis factum fuerit, incidat in poenam excommuni-
 cationis ipso facto, sine ulteriori sententia declaratio-
 nis; à qua per alium quem per summum Pontificem
 (& tunc facta de hoc speciali expressione) non possit ab-
 solvi; ac reducto, licentia, revocatio, salvus conductus,
 & cassatio processus & banni hujusmodi, sint ipso jure
 nulla, nulliusque roboris, vel momenti: incidat etiam
 in poenam ducatorum mille, Camera Apostolice appli-
 cationum, quam Thesaurarius, cui hoc secretò vel pub-
 lifice fuerit denunciatum, retinere faciat & mandat, nul-
 lo super hoc expectato seu requisito superioris mandato:
 quod si non fecerit Thesaurarius, ipse eandem sententi-
 am excommunicationis ipso facto, cum eisdem qualitatibus,
 incurrat: ipsèque sic rebannitus, reductus, revoca-
 tus, sive alio quocunque modo reversus, possit & de-
 beat capi, detineri, & incarcerari; & de ipso, secundum
 sententiam contra eum latam; iudicium fieri per Guber-
 natorem, Potestatem, & alios officiales, ad quos spectat
 seu pertinet, incontinenti, sine ulteriori licentia, notifi-
 catione, & requisitione superioris, vel alterius, sub poena
 ducatorum ducatorum auti, Camera Apostolice appli-
 cationum vel retinendorum; quam Thesaurarius præ-
 fatus simili modo & forma, ac sub simili censuris, faci-
 at retineri; prout superius est expressum. Hoc autem ex-
 tendi voluit ad eos, qui revocati, rebanniti, vel aliâ quo-
 modocunque, remissi fuerint, quocunque auctoritate seu li-
 centia (præterquam ex speciali commissione seu manda-
 to Romani Pontificis, contento in literis authenticis, &
 bulla plumbea munitis, à duobus mensibus citra, termi-
 no dierum quindecim, quo possint de civitate liberè re-
 dere, eis concessio) vel qui in futurum rebannientur, re-
 vocabuntur, seu aliâ remittuntur per quemcunque, quavis
 auctoritate prædicta, sub poenis pecuniariis, & aliis Eccle-
 siasticis censuris, de quibus superius est dictum.

*Appellations non est locus banniti ob homicidium. Exiit sine
 quinquaginta miliaribus à loco delicti extenditur.*

CAP. III.

Item quod quocunque appellations interposita vel
 interponenda ab hujusmodi vel aliis sententiis sine
 gravaminibus contra homicidas latis, vel à processu con-
 tra eos factò, etiam si lis vel instantia super eis pendeat,
 & inhibitiones vigore ipsarum emissa per auditorem
 cameræ, vel alium quemcunque ordinarium, vel delegatum,
 sint nullæ & invalidæ, nec ad ulteriora super eis, vel
 ipsarum vigore, procedi possit ac debeat: quinimo ap-
 pellationes liti & causæ hujusmodi, censentur advoca-
 te, extinctæ & invalidæ, nec potestates vel alii officiales
 inhibiti, hujusmodi mandatis, inhibitionibus, liti pen-
 dentis, censuris & poenis in eis contentis, astingantur,
 imò teneantur, & debeant, sub poenis suprapositis, ad
 executionem sententiarum latorum procedere. Possit
 tamen in causis aliis, à jure vel statuto permittis, appel-
 lationem notorium civitatis seu provincie, qui infra
 mensium causam diffinire teneatur; quo elapso, appel-
 latio, inhibiti, & instantia super eis sint nulla & libere,
 sine impedimento, possit fieri executio sententiæ vel banni,
 ac si non fuisset inhibiti & appellati; quodque
 banniti & condemnati propter hujusmodi crimen homi-
 cidii, censentur & sint banniti ab omnibus circumviciniis,
 usque ad miliaria quinquaginta, infra quæ, si
 reperti fuerint, possit & debeat capitalis sententiæ, sive
 condemnationis pecuniariæ executio fieri contra eos,
 per potestates & alios officiales, civitati, districtui, &
 loco præidentes, sub poenis pecuniariis simili forma
 imponendis.

Homicidii notorii rei quibus panis subsiciantur.

CAP. IV.

Item quod omnes & singuli homicidæ, quorum delictum
 notorium fuerit, vel de homicidio infamati, seu
 condemnati, etiam si de delicto hujusmodi, ex forma sta-
 tuti, non possit inquiri, vel aliqua poena imponi,
 vel etiam si ipse delicti, vel poenæ pro eo interposita,
 auctoritate Apostolica, vel alterius, ab ea vel à Romano
 Pontifice potestatem habentis, sit facta remissio, cassatio
 processus, & sententia annullata, vel aliâ quomodolibet
 dispensatum, per viam gratiæ seu justitiæ, in toto vel
 in parte, non possit habere officia vel dignitates in quibus-
 cunque locis, civitatibus, & terris, à quibus banni-
 ti fuerint, in quibus domicilium eorum originemque
 habuerint, seu aliam moram traxerint, vel refererint,
 etiam si fuerint absoluti, rebanniti, vel aliâ eorum
 sententia, seu condemnatio, sive processus cassati, irri-
 tati vel aliâ pro infectis habiti; sed perpetuo sint infames,
 & omni dignitate privati, nec possint ferre testi-
 monium, nec rebellionis officium exercere, non ad-
 mittantur ad iudicandum, seu ad aliud officium exercen-
 dum, & ab omnibus actibus legitimis sint perpetuo
 suspensi; quinimò si hujusmodi officia acceptaverint,
 eorumque, seu ad ea exercenda admitti fuerint, tam ipsi
 quam gubernator, legatus aut superior, qui eum elegit,
 vocaverit, aut ipsum officium exercere, seu ei præfisse
 passus fuerit, poenam quingentorum ducatorum auti,
 ipso facto incurrat, & sua gubernatione privetur, nec
 gesta in iudicio, vel extra iudicium, tam per eum qui ad-
 missus fuerit ad officium, quam per eum, qui illud ab eo
 exercere passus fuerit, de cætero valida sint, & robur obtineant:
 quinimò sint nullius roboris vel momenti, &
 si Ecclesiasticæ personæ fuerint, excommunicationis sententi-
 am ipso facto incurrant.

Sixtus IV.

*Deo & hominibus etiam viri sanguinum, ad versus quorum au-
 dactam & ferocitatem petulantiam constituto à Pio II. edita probatur
 & confirmatur.*

castris, terris, locis & dominiis eorum, dignitatibus, & honoribus, iuribus, officiis, ac etiam feudis, & concessionibus quibuscumque, & aliis Ecclesiis obtinere noscuntur, sub quacunque verborum forma & tenore, ac eum quibusvis fortissimis & insolitis clausulis, immunitatibus, exemptionibus, & privilegiis, etiam preferentibus ab incurfu pœne privationis ipso iure (quorum tenores ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus pro expressis haberi volumus) eo ipso privatos, & inhabiles ac indignos ad illa & qualibet alia in posterum obtinenda, & quoscunq; actus legitimos exercendos fore nunciamus, & alia per nos & successores nostros ablo; aliqua declaratione super incurfu pœne privationis huiusmodi, aut citatione eorum qui privationis pœnam incurterint faciendi, aliis personis in feudum vicariatum, aut aliis, ac si per lapsum temporis concessionis, aut finitam lineam ad dictam Cameram revertissent, libere concedere, ac alias de illis disponere posse decernimus & declaramus, necnon civitates, terras, castra, & loca prædicta Cameræ Apostolicæ confirmamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus, ac significata, incorporata, applicata, & appropriata esse, sicque contravenientes pro rebellibus eisdem Romanæ Ecclesiæ haberi & censeri debere volumus, eorum subditos, & vasallos, & arcium, civitatum, terrarum, castrorum, & locorum prædictorum castellanos, à quocunq; fidelitatis iuramento, quo ipsi essent quomodolibet stricti, penitus absolventes. Civitates quoq; terras, castra & loca prædicta, si ad eisdem Romanæ Ecclesiæ obedientiam non redierint, & in præmissis quomodolibet deliquerint, & etiam quocumque eis consilium, auxilium, vel favorem quovis modo directè vel indirectè, publicè vel occultè præstantium, etiam quacunque Ecclesiastica vel mundana, etiam Regali præfulgent dignitate & excellentia ut præferunt, & ad quæ eos declinat contigerit, Ecclesiastico subijcimus interdito, tandem si miter observando, donec eisdem fuerint, etiam per triduum post inde discessum. Illos quoq; qui aliquem fecerint culpabilem in prædictis, & nobis vel successoribus nostris infra trium dierum spatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos verbum fideliter præferatur, similes pœnas incurere volumus.

Pius Quartus.

Homicidi reus in carcere constitutus audiat, nec prius ad locum vado remittatur, quin hæredum occisi iuri satisfecerit.

CAP. VII.

Um nos dudum vigintiis felicis reor. Iulii Pape II. prædecessoris nostri in hærentes nullum homicidii reum, qui se ab illo, etiam sub prætextu quod alium bannum occiderit, seu ab alio banniti occidit, iuxta formam bannimentorum id permitterentur, nominatus fuerit, aut ex alia quavis causa absolvi debere præterdat, ad abolitionem petendum per procuratorem, aut excusationem, seu defensionem, etiam velut quemlibet de populo comparentem, audiri vel admitti debere, nisi ipse reus se in carcere personam liter onstiterit, statuerimus & ordinaverimus, prout in nostris desuper editis literis, quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Verum tam, ut nuper accepimus, à nonnullis in dubium revocatur, an in dictis nostris literis solum homicidii banniti vel condemnati, non autem illi qui nondum condemnati vel banniti essent, comprehendantur. Nos propterea omnem ambiguitatem circa præmissa amputare & penitus tollere volentes, motu simili, & ex nostra certa scientia, hac nostra perpetuò valitura constitutione, nullum ab homicidio, seu alio quovis crimine, pro quo pœna corporalis venit imponenda, ex aliqua causa, etiam quis alium bannitum occiderit, vel ab alio banniti occidit, iuxta formam proclamatum & bannimentorum id permittentium, vel constitutionum desuper editarum, nominatus fuerit, siue etiam quia ab

ipso occisus, bannitus & condemnatus extiterit, ac impune ex dispositione dictorum proclamatum & bannimentorum seu constitutionum occidi poterit, se absolva debere pretendente, siue pro homicidio, aut alio crimine per eum commissio bannitus & condemnatus sit, siue nondum bannitus nec condemnatus, nec etiam inquisitus existat, per se vel aliam personam pro eo quomodolibet comparentem, ad abolitionem petendum admitti vel audiri posse, nisi se prius in carcere constituerit, & ad causam hæredes, ab ipso occisi, citati, & in eventum quod quis ab homicidio, vel ab aliquo banniti occidit, ut præfertur, nominatus fuerit, se absolvi obtineat, eum nihilominus à loco in quo hæredes occisi commorantur, quousq; ab illis pacem obtinuerit, exulare debere, neq; ad eum locum aliter, nisi pace ab illis habita remitti posse, perpetuò statuerimus & ordinamus. Inhibentes nihilominus omnibus & singulis iudicibus quacunq; auctoritate fulgentibus, sub excommunicationis lata sententia, aliisq; arbitrii nostri pœnis, & nostris etiam de latere Legatis sub indignationis nostræ pœna, ne contra tenorem huius nostræ constitutionis, de cetero quempiam sic, ut præmittitur, se absolvi petentem, nisi in carcere constitutum, quoquomodo audiant vel admittant: & ubi secus fecerint, processualiter habitos, ac sententia desuper lata, nullius fore momenti, ac vitio nullitatis subjacere, & illis non obstantibus, reos sic absolutos pœnis debitis, seu de novo inquiri posse. Rom. 1. Feb. 1563. Sixtus V.

Rei pro cuiusvis flagitii culpa ad capitale pœnam damnata etiam pro contumacia, non audiant, nisi in carceribus constituta & hæredibus eorum ad quos alio pertinet citati.

CAP. VIII.

Et alia felicis. recordat. Pius Papa IV. prædecessoris nostri proprio, & ex eius certa scientia, sua perpetuò valitura constitutione sanciverit, nullum ab homicidio, seu alio quovis crimine, pro quo pœna corporalis venit imponenda, ex aliqua causa, vel quia bannitum occidit, seu ab alio banniti occidit iuxta formam proclamatum & bannimentorum id permittentium, vel constitutionum desuper editarum nominatus fuerit, siue etiam quia ab ipso occisus bannitus & condemnatus extiterit, & impune ex dispositione dictorum proclamatum & bannimentorum, seu constitutionum occidi potuisset, se absolvi debere pretendens, seu pro homicidio, aut alio crimine per eum commissio bannitus & condemnatus foret, siue nondum bannitus & condemnatus, nec inquisitus existet, per se vel aliam personam pro eo quomodolibet comparentem ad abolitionem petendum admitti vel audiri posse, nisi se prius in carceribus constituerit, & defuncti hæredes ab ipso citati fuerint. Et in eventum quod quis ab homicidio per eum commissio, ex eo quod alium bannitum occidit, vel ab alio banniti occidit nominatus foret, se absolvi obtineat, eum nihilominus à loco in quo occisi hæredes commorantur, quousq; ab illis pacem obtinuerit, exulare debere, neq; ad eum locum aliter nisi pace ab illis habita remitti posse, perpetuò statuerit & ordinaverit. Inhibentes nihilominus omnibus & singulis iudicibus, tam secularibus, quam Ecclesiasticis, etiam nostris de latere Legatis sub indignationis sententia pœna, ne contra constitutionis huiusmodi tenorem de cetero quempiam sic, ut præmittitur, se absolvi petentem, nisi in carcere constitutum quoquomodo audeant vel præsumant, & ubi secus fecerint, taliter per eos habitos processus, & sententias desuper latas nullius fore momenti, ac nullitatis vitio subjacere, & illis non obstantibus reos sic absolutos pœnis debitis puniri, seu de novo inquiri posse. Sicque per quoscunq; iudices & Commissarios quavis auctoritate fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate & auctoritate, iudicari debere deest.

venit, aliaq; forsan fecerit, prout in ipsis Pii litteris desu- per in forma motus proprii signatis, plenius continetur. Cum tamen a nonnullis in dubium revocetur, an in liti- ris Pii prædecessoris hujusmodi, comprehendantur etiam illi qui ex aliqua criminali causa, pro qua poena corporis afflictiva imponenda foret, in eorum contumaciam con- demnati fuerint, ita ut ad purgandum contumaciam & condemnationem hujusmodi admitti vel audiri non de- buerint, nec debeant, nisi prius se in carceribus confi- tuerint. Nos omnem circa præmissa ambiguitatem è me- dio tollere & poenam amputare volentes, necnon litem- rum hujusmodi tenores præsentibus pro expressis habentes, illisq; nihil addentes, vel minuentes, motu simili ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis pleni- tudine decernimus & declaramus, eos omnes & singulos qui ex hujusmodi causis, licet in eorum meram contu- maciam hæcenus condemnati fuerint, & in futurum, condemnabuntur & sub eisdem litteris omnino compre- hensos fuisse, & esse, ac fore, ita ut non aliter ad purgan- dum dictam eorum contumaciam & condemnationem admitti debeant, vel debeant, nisi se prius in carceribus constituerint vel constituerint. Derelictos quod in quacunque instantia, casu, & causa se absolvi petant, licet forsan in aliqua se constituerint, nullo modo audiantur, nisi se prius in carceribus servatis servandis de novo con- stiterint, & novæ constitutioni hujusmodi ad plenum satisfecerint. Ac omnes & singulas absolutiones, remissi- ones, & quasvis alias gratias contra præsentium tenorem quomodolibet pro tempore impetratas, & a quibuscun- que iudicibus cujuscunq; dignitatis, status, gradus, ordi- nis & conditionis existant, quovis prætextu, vel causa emanatas nullatenus attendi debere, minusque cuiquam prodelle modo posse, sed tanquam nullas & invalidas, nulliusq; roboris vel momenti, rejiciendas esse, licetq; præfatis & aliis iudicibus, quibuscunq; illis non obstant processibus hujusmodi reassumere, & prout juris fuerit ter- minare. Rom. 12. Jul. 1567.

Idem.

Sanctum pio & iuste in homicidis & bannitis ecclesiarum ac- curata declaratio & confirmatio.

CAP. IX.

In memoria Pius Papa IV. prædecessor noster, Pii II. Pauli, Sixti, Iulii, Leonis, & Clementis prædecessorum litteras in bannitos, sicarios, & homicidas latas, cum sta- tutorum, ordinationum, extensionum, ampliationum, revocationum, cassationum, irritationum, annullatio- num, decretorum, constitutionum, incorporationum, applicationum, voluntatum, hortationum, requisitio- num, & mandatorum, ac omnibus & singulis aliis in eis expressivè contentis clausulis, auctoritate Apostolica per suas litteras approbavit, & innovavit, ac perpetua robo- ris firmitate subsistere, & per singulos quos litteræ ipsæ concernerent, & concernerent in futurum, sub excom- municationis, anathematis, maledictionis, infamie, sus- pensionis, diffidationis, criminis læsæ majestatis, sedi- tionis, rebellionis, confiscationis, depositionis, pri- vationis, inhabilitatis, & interdictionis, ac aliis censuris, & poenis, Ecclesiasticis & temporalibus, ac corporis afflictivis, in eisdem litteris contentis, quas contrave- nientes eo ipso incurrerent, perpetuo inviolabiliter ob- servari, illasque etiam ad homicidas, sicarios, exitiosos, criminosos, rebelles, aliosq; infames, propter homicidia & alia nefanda per eos perpetrata, excessus, crimina, & delicta, etiam ad hoc ut ipsi in civitatibus, terris, castris, vel locis eorum, seu in quibus tunc morabantur banni- ti, & condemnati, etiam habita pace ab hæredibus, filiis, seu consanguineis occisorum, aut partium læsarum, non solum à locis circumvicinis usque ad quinquaginta mil- liaria, sed etiam ab omnibus & singulis civitatibus, ter- ris, castris, & locis, etiam regni, & partium prædictarum nobis & dictæ Romanæ Ecclesiæ mediate vel immediate

quomodolibet subiectis, bannitis & excommunicatis, de- ferrentur, nec in illis seu eorum aliquo loco, nec in pro- vincia cuiusvis licentia, salvo conductu, remissione, pro- ditionis, revocationis, vel alterius gratia per eandemque quomodolibet pro tempore obtinente morantibus, con- tineri, & in carcerari ac iuxta criminum delicta, & poe- nam per eos perpetratorum qualiter, & licentiam, Pii I. & Clementis prædecessorum hujusmodi contu- maciam, sub poenis in eisdem litteris contentis per officialia civitatis, terre, castris, vel loci, in quibus ipsi detentati forent, debitis poenis plecti, seu inde edicti, & ad locum seu officiales, ad quos criminum seu excommunicatorum puni- tio de iure vel consuetudine pertinet, trans- mitterentur, extendi & amplinari debere, & in eisdem locis habere deberent. Et nihilominus præmissa omnia & singula, prout per Pium II. Paulum, Sixtum, Iulium, Leo- nem, & Clementem prædecessores præfatos litteras, con- tinentia, extensa, ampliata, revocata, cassata, annullata, irritata, decreta, & declarata fuerant, eorum ad hunc usque Vicarii, Feudatarii, Capitanei, Magistros, Praefatos, Vicariatos, civitates, castra, & personarum, ac ipsorum ipsi- clax, & præfatis litteris, concernent, & ipsorum ipsi- literas, & in eis contenta hujusmodi non deserviant, & illis directè vel indirectè quomodolibet concernentes, ac eis adherentes, eorumque favore, & complicitate, singulas censuras & poenas prædictas eo ipso ab eis illis declaratione incurrerent, & incurrere deberent, ipsi- que Duces, Barones, Marchiones, Comites, Domini, Imperatores, Vicarii, Feudatarii, civitates, castra, castrones, & locorum, etiam regni, & partium prædictarum, & eidem Ecclesiæ immediate subiectorum, ad quos litteræ dictæ Ecclesiæ hostes & inimici, aut subditi, banniti, & sicarios, & homicidas, & alios in eisdem litteris expressivè contentis, publicè vel occultè, ullo utroque tempore, recipere vel acceptare nullatenus præsumerent. Et si quos ad eorum dominia & territoria contingerent con- tineri, illos ex eorum dominis vel territoris hujusmodi expellere, seu ad simplicem iustitiam vel ad quietum locum, & successorum suorum, quo vellet, & in eisdem locis ipsi vellet, tunc conducti facere, ac quod præmissa de- jus subditis inviolabiliter observentur omni executione cessante cum effectu curate, sub similibus poenis & rebellionis, ac criminis læsæ majestatis poenis si contra- cissent eo ipso incurrerent.

Necnon ut homicidas, fautores & complices perfiti- ciliis capi & poeniti possent, quod communitates civita- tum, & universitates terrarum, castrorum, & locorum, in quibus seu quorum territorio, districtu, & diocesi- bus homicidia perpetrarentur, sub poenis in eisdem litteris Ecclesiasticis, & duotum nullum per communitates & universitates, & locorum eorumdem Domine, Barones, Praefatos, & alii in temporalibus domini sub maiore excommu- nicationis lata sententia, & quibus nullum illorum auri præfata Camera intermissivè applicanda essent, ut ipso, abq; alia declaratione incurrerent poenas per nos homicidas, complices, & fautores statim capere, & in- exatissimam diligentiam, de qua per publicas & secretas- ta fidem etiam facere tenerentur, capere facere, sed non capere non possent, statim communitatem hominibus con- vertitibus, seu in collis & habitatoribus, opprobriis de- corum circumvicinorum, ad quos declinabant, & in- clinabant, non sicut. Communitates vero, & habitatores in temporalibus prædictis, ad quorum divisionem decli- nant, cum primò nisi ad eorum motum decesserint, eos apprehendere, seu apprehendi facere, quod si non poterint, similiter ad universitates seu locos & ha- bitatoribus vicinorum locorum ad quos declinabant, & verifimiliter declinare poterint, animare, & capere, &

eorum iudices ordinarios tradere, & tradere, sub similibus penis tenerentur, & deberent, de novo statui, ordinariis huiusmodi, & declaravit. Et similiter quibusvis dicitur Legatis etiam de latere, ac Nunciis, & Provincialium Rectoribus, necnon suis, & dicitur Romana Ecclesie Vicariis in temporalibus, pro tempore existentibus, & prefatis communitatibus, omnem super abolitionis homicidiorum huiusmodi, per eum & predecessores suos ac sedem eandem, sub quavis forma & verborum expressione concessam, approbatam, & innovatam auctoritatem & facultatem revocavit, cassavit, irritavit, & annullavit. Et si quando similes abolitiones per eum, & successores suos Rom. Pontifices, & sedem prefatam concedi contingeret, illas per iudices & officiales, ad quos pertineret, nisi trina litera Apostolica sub intervallo unius mensis pro singulis literis huiusmodi cum expressa derogatione, & prefatum desuper emanarent, nullatenus admitti vel observari voluit, prout in singulis literis predictis plenius continetur.

Cum autem statim ubi nos ad summi Apostolatus apicem divina cooperante providentia assumpti fuimus, ob eandem literarum non observationem in eisdem civitatibus, terris & locis, ac etiam in alma urbe nostra varias dissensiones, discordias, & odia vigeret, atrocissima & homicidia, atque nefandissima crimina perpetrari, ac prefatos Pium II. Paulum, Sixtum, Iulium, Leonem, Clementem, ac Pium IV. predecessores pro felici ac tranquillo statu & commodo personarum tam dicte urbis quam aliarum civitatum, terrarum & locorum predictorum, proxima statuisset, ordinasse & peregrisse perspeximus: Idcirco nos quoque eadem ratione quietis videlicet ac pacis motu, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris eisdem sancte Romanae Ecclesie Cardinalibus deliberatione matura, ac de illorum unanimi consilio & assensu singularum Pii II. & Pauli, ac Sixti, necnon Iulii, & Leonis, & Pii IV. predecessorum iteris huiusmodi, eum statutorum, ordinationum, extensionum, ampliationum, revocationum, cassationum, irrationum, annulationum, decretorum, confiscationum, incorporationum, applicationum, voluntatum, hortationum, requisitionum, & mandatorum, omnibusque & singulis aliis in eis respective contentis clausulis, Apostolica auctoritate predicta, tenore presentium approbamus, confirmamus, & innovamus, illisque perpetuum & in violabilis firmitatis robaradjicimus, ac omnibus & singulis, quos illa concernunt, penitus ac sub predictis per contrasfacientes irremissibiliter incurrendis penis observari volumus atque decernimus, eisdemque literas ad hoc, ut si homicidia, sicarii, banniti in civitatibus, terris, castris, & locis predictis cuiquam damna aliqua intulerint, ipsique damnis taliter illatis, a civitatum communitatibus, ac terrarum, castrorum, & locorum huiusmodi universitatibus capri & deprehensi non fuerint, sed taliter delinquentes impune evaserint, communitates ac universitates huiusmodi (prater hoc, quod ad damnum quorumcumque sic illatorum parti laesa, damna que huiusmodi patienti, eorumque hereditibus plenariam restitutionem & satisfactionem omnino teneantur) ad tantandem quantum damna illata huiusmodi eximata fuerint, Camera Apostolica realiter & cum effectu persolvendum omnino sine astricti, auctoritate & tenore prefatis extendimus & ampliamus. Mandantes eisdem communitatibus & universitatibus, quatenus ipsae in virtute sanctae obedientiae, & sub majoris excommunicationis, ac alius nobis, & pro tempore existentis Romano Pontifici beneficiis penis, eisdem faciosos & bannitos, in eorum civitatibus, castris, terris & locis commorantes, seu per eas & ea transientes, capere, & ad populum convocandum & coadiuvandum campanas pulsare, eosque sic captos ad carceres conducere, aut Curiae temporalis consignare omnino teneantur. Rom. 3. Non. Jul. 1566.

Sixtus Quintus.

In fidei, banniti, latrones, & homicidae aequissima constitutio, prout Pontificum decreta confirmantur.

CAP. X.

Hoc nostri Pontificatus initio inter multa Reipublicae damna & incommoda, quae menti nostrae obverabantur, nobis longe fuit gravissimum, quod populus S. R. E. ditioni temporalis subiectus, non modo ad rerum, substantiarumque suarum perturbationem & iacturam, sed etiam vitae periculum redactos invenimus, exulibus, bannitis, caeterisque ad genus facinorosum hominibus usque ingruentibus & grassantibus, ut vix quicquam ab hac hominum peste tutus alicubi consistere possit videatur. Quare cum ad haec sananda mala, ex officio nostro debito, & praecipua erga nostros ac eisdem Rom. Eccl. subditos charitate assidue extimulatur, nihil non agere & tentare decernimus, quo populus optata quiete, salute, securitas & tranquillitas per nos restituatur. Quod ita demum, Deo auxiliante, speramus nos esse consecuturos, si caute provideatur, ne illam domi forisq; intra extravasationes criminosis hominibus huiusmodi pateat diffugium aut receptaculum, sed omnino legum & magistratum severitatem, iustitiae gladium subire, ac debitas poenas luere cogantur.

Itaque de statum nostrorum consilio omnes & singulas constitutiones a seel. record. Pio II. Paulo etiam II. Sixto IV. Iulio similiter II. Leone X. Clemente VII. Iulio III. Pio etiam IV. Pio V. Greg. XIII. & quibusvis aliis Romanis Pontificibus predecessoribus nostris, suo cuiusque tempore in deservibile predictarum & aliorum infra scriptorum hominum genus, pro temporis & criminum ratione editas, cum omnibus & singulis eis contentis, quoad ea quae presentibus non contrariantur, & excepta excommunicationis sententia, per eisdem constitutiones in illas contravenientes promulgata, quam ne animarum perniciem potius quam salutem adferat consulto tollendam & submovendam duximus, ex certa scientia nostra approbantes & innovantes, illarumque omnium tenores, ac si de verbo ad verbum infereretur, pro expressis & inferis haberi volentes. Romae primo Anno Pontificatus Sixti V.

TITVLVS IX.
DE FALSIS ET FALSVM EXPO-
NENTIBVS.

Innocentius VIII.

Per sine qualitates & conditiones presentientes, ut aliquid falsum consequatur, rei hoc obliqua tramite affectu fructu carcerum.

CAP. I.

Cum, sicut non sine duplicentia accepimus, nonnulli conscientiae lux prodigi, & avaritiae morbo laborantes, ut literas Apostolicas gratis expendant, & officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem literis se nonnunquam venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, aut dilectorum filiorum abbreviatorum de majori praesidentia, seu literarum praedictarum scriptorum, necnon aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus & privilegiis sine antiqua consuetudine literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, & quondam; germanos, inter dum vero familiares continuos commensales fuisse & esse affirmare, & ut tales in dictis literis se inscribi facere ac fecisse non vereantur, cum revera tales non fuerint, in animarum suarum periculum ac officiorum Roman. curiae non modicum prejudicium & gravamen: Nos fraudibus & deceptionibus huiusmodi prout nostro incumbit officio de remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, omnes & singulos cujuscumque status, gradus & conditionis fuerint, & quocumque nomine

nuncupentur, qui se Cardinalium, aut assistentium seu scriptorum eorumdem, aut aliarum personarum quarumcunque, ex quarum qualitatibus & privilegiis, five antiqua consuetudine literas ipsas gratis expediri solent, nepotes, seu germanos, aut familiares continuos commensales in eisdem literis nominaverint, cum revera tales non fuerint: excommunicationis sententia, a qua nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, motis articulo excepto, ac satisfactione prava, absolvi non possint, auctoritate Apostolica per presentes innovamus. Et nihilominus concessiones & gratias in eisdem literis contentas quasque, ipsasque literas hacten' expeditas & expediendas, viribus omnino carere, eisque & eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, nec in futurum posse, movi, auctoritate & scientia similibus decernimus & declaramus, ac volumus quod mandatum, decretum, & declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, & in illius libro describatur, & perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observetur. is. Aug. 1487.

Paulus Quartus.

Qui personis interpositis beneficiorum provisionem venantur, aut ipsi in canonico examine offerunt, quo alterius ignorantia & imperitia factam probeant, fulsionem, suantur, excommunicantur.

CAP. II.

Inter ceteras curas, quibus ex Apostolatus officio assidue urgemur & premimur, ea continue animo nostro fixa fuit, ut beneficia Ecclesiastica, praesertim curam animarum habentia, personis conferantur idoneis, quae velent & possent apud ea personaliter residere, scirentque eis laudabiliter deservire. Et ad hoc dilectos filios nostros Bernardinum sancti Matthaei Tranen. & Scipionem sanctae Potentiae de Pisis, ac Ioannem sancti Ioannis apud portam Latinam cardinalium, Reomanum, nuncupatos praesertim Cardinales, qui una cum venerabili fratre Francisco Episcopo Gebenen. Datario nostro distributionis & provisionis beneficiorum huiusmodi praesent, jam dudum deputavimus. Verum cum audiamus, eosdem Cardinales & Datarium, licet in his eam, quam possunt, maiorem semper adhibuerint & indies adhibeant diligentiam, personas quibus beneficia ipsa conferenda sunt, super literatura examinando, de eorum vita & moribus, ac beneficiis per eos obtentis, aliisque ad praemissa faciendis accurate inquirendo, diversimode tamen circumveniri & falli, ac diversas eis fraudes in praemissis fieri, aliquibus se alios esse simulantes, & tanquam tales se in examine supponentibus, & aliis beneficiis pro personis sibi cognitis, & id ignorantibus, ut postmodum cum eis beneficia etiam per simoniacam pravitatem contractate, & super eis pacisci possint: aliis beneficia tam pro se quam alii personis cum oblatione diversarum pensionum annuarum diversis personis, etiam familiaribus, continuis commensalibus nostris, aut aliis quos ipsi nobis gratos & acceptos esse existant, aut aliam pensionem annuam aut aliud commodum temporale ab eis consequendi, aliis beneficia ipsa pro seipsum animo & intentione, & interdum pacto expresso firmato, de eis postmodum in favorem aliorum, qui aliquando minus idonei, & non benemeriti existunt, cum simili pensione, aut commodo, aut sine illa, vel illo resignandis & dimittendis, maxima cum instantia obtinere procurantibus. Nos praemissis fraudibus & dolis, ac haereticis simoniaca quantum cum Deo possumus efficaciter occurrere volentes, Apostolica auctoritate, tenore praesentium statuimus, & ordinamus, atque decernimus, quod de cetero omnes & singuli, qui post publicationem praesentium in locis infra scriptis faciendam, occasione beneficiorum obtinendorum se alios esse simulaverint, & tanquam tales se in examine supposuerint, aut beneficia pro personis idoneis, seu pro se vel pro aliis cum oblatione ali-

cujus pensionis annus, aut pro alio, cum possessione annuam, aut aliud quantumvis modicum temporale commodum ab eis consequendi, vel pro seipsum paliter, animo & intentione ea postmodum in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum & benemeritorum, cum simili pensione aut commodo, ac simoniacis resignandi, obtinere procuraverint, capite de facto, gradus, ordinis & conditionis existant, eorum literas, ipsi aut alia maiori dignitate Ecclesiastica, vel Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Regia, Ducali, seu Marchionali praerogativa praesulgeant, excommunicationis & anathematis, ac maledictionis aeternae sententiam, a qua nisi a nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente, praeferre quam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant, necnon privationis omnium & singularium beneficiorum Ecclesiasticorum omnium & singularium, etiam titularium & quorumvis ordinum regularium, per totum titulum vel commendam, aut alias quomodolibet tenentorum, & inhabilitatis ad illa & alia in possessionem obtinenda poenam, eo ipso ab eis alia desuper fructuum, reddituum, & in partibus contra tenorem praesentium aliquid fecerint, per curiam causam Cameracensem, vel quocumque alium iudicem, quod ipsi contra tenorem praesentium generalium auditorem seu viceauditorem, vel quocumque tenentem pro talibus & ut tales publicari possint, & nihilominus, sic, ut praesertim, obtentis provisionibus, commenda, aliaque dispensationes nullae sint, nec in futurum, nullumque alicuius in ipsis beneficiis, postquam, beneficium, nec aliquis eorum vigore fructus suos faciat, sed ad eorum restitutionem teneantur, postquam, beneficium, tam si impetrata quam per eos ante obtenta, tanquam manum praemissa vacantia, a nobis & Romano Pontifice pro tempore existente dntaxat libere impetrari volumus, ordinatum, & decretum nostra auctoritate, etiam quoad monasteria monialium, & alia beneficia, etiam moniales aut alias mulieres obtineri solent, loca habent. Leo Decimus.

Superscripta sunt literae per fulam rei narrationis extractae & impetratae.

CAP. III.

In harenodo a vestigiis praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, sicut non absque gravi diffinitione accepimus, nonnulli anime sine proferri, & in tanto morbo laborantes, ut literas Apostolicas gratis expendant, & Romanis Curiae officialibus eorum pro tempore defraudent, in eisdem literis nonnullum excommunicatum fratrum nostrorum & R. E. Vicecancellarium, & alium Cardinalium, aut dilectissimi filium Abbatem, quocumque minoris praesentia, seu literarum praesentiarum, scripturum, necnon aliarum personarum quarumcunque, quorum qualitatibus & privilegiis, five antiqua consuetudine, literas ipsas gratis expediri solent, nepotes, & quosdamque germanos, interdum vero familiares continuos commensales fuisse & esse affirmare, & ut talia in eisdem literis se inseribi facere & fecisse non verentur, cum revera tales non fuerint, in animarum suarum perniciam, & officiorum eiusdem Rom. Curiae non modicum periculum & gravamen. Nos igitur, transmissis & exceptionibus huiusmodi, prout nostro in eisdem scriptis de remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulos quoscunque, status, conditionis fuerint, & quocumque nomine fuerint, qui se Vicecancellarii, aut aliorum Cardinalium, vel abbatiorum, seu scriptorum eorumdem, aut aliarum personarum quarumcunque, ex quarum qualitatibus & privilegiis, five ex antiqua consuetudine, literas ipsas in toto vel in parte gratis expediri solent, sequantur.

a Convenit haec constitutio cum ea quae Innocentio papa octavo remissa est, & c.

fratres, aut familiares continuos commensales in eisdem literis etiam motu proprio concessis nominaverint, si re vera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continuos commensales non fuerint, necnon officiales premissi si eorum procurantes, seu permittores, excommunicationis sententiam, à qua non nisi per Romanorum Pontificem pro tempore existentem (articulo mortis excepto, ac de his satisfactioe pravia) absolvi possint, auctoritate Apostolica per presentes innodamus, eosque excommunicationis sententiam huiusmodi in dictum emanantem exnunc, prout exnunc, & contra incurrisse declaramus, & pro talibus publicè iudicari mandamus: Ac ipsos officiales procurantes seu permittores huiusmodi, à suorum officium perceptione emolumentorum per continuam, ultra alias penas quos propterea incurrent, omnino suspendimus. Et nihilominus concessiones & gratias in eisdem literis contentas quasque, ipsasque literas hæcenus tam per Cæmaram, quam Cancellariam expeditas & expediendas, viribus omnino careat, eisque quos concernunt, & eorum singulis in aliquo suscipiari non potuisse, neque in futurum posse, sed omnino irreptitias, invalidas & nullas fuisse, esse & fore, sicque per quoscunque Iudices, etiam sanctæ R. Ecclesiæ Cardinales, ac sacri Palatii Apostol. auditores in quacunque instantia, sub lata eis, & eorum cultibet quavis aliter interpretandi & iudicandi facultate, interpretari, & iudicari debere, ac irritum & inane quicquid secus super his quavis auctoritate, etiam per nos & successores nostros Romanos Pontifices, qui pro tempore fuerint, scienter vel ignoranter conigerit attentari, motu & scientia similibus decernimus & declaramus: Ac volumus quòd mandatum, decretum, & declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, & in illius libro describantur, ac perpetuis futuris temporibus observentur. Rom. 20. Febr. 1577.

Sixtus Quintus, ex bulla cænz Domini.

Excommunicantur adulterantes & falsificantes literas Apostolicas.

CAP. IV.

Excommunicamus & anathematizamus omnes falsarios literarum Apostolicarum, & in forma brevis, ac supplicationis gratiam vel iustitiam continentium, per Romanum Pontificem vel sanctæ Romanæ Ecclesiæ vicecancellarium, seu gerentes vicæ eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontificis signatorum, aut sub nomine eiusdem Romani Pontificis, seu vicecancellarii aut gerentium vices prædictorum, signantes supplicationes eadem. Extendentes constituti. facilius recordationis Innocentii Papæ III. quæ incipit: Ad falsariarum. cum omnibus penis in ea contentis, ad falsificantes seu mutantis supplicationes per nos seu de mandato nostro signatas & datas, sine nostra aut Datarum nostri licentia.

TITVLVS X.

DE AMBITV.

Paulus Quartus.

Quo plus altiora & sanctiora sunt honorum insignia, eo mitius & modestius homines ambire decet. Pontificatus itaque electi inter amicos suos vacantem procurant, & suffragia venant, excommunicantur, & ab omnibus dignitatibus abdicantur.

CAP. I.

Quoniam secundum Apostolum, nemo debeat sibi honorem assumere, sed qui tanquam Aaron vocatur à Deo, facile ab omnibus iudicari potest, quam graviter excedant, erent, & peccent, qui tam inferiores quam superiores dignitates Ecclesiasticas, & ipsam denique beati Petri sedem, ac Apostolicæ dignitatis culmen & apicem à Deo optimo Maximo, à quo omnia bona procedunt, nulla priorum humana ope, nec cuiusvis au-

xilio, consilio, vel favore interveniente, provenire non arbitrantur, sed illas tanquam venales, aut alias in dispositione mortalium concessitas, diversis modis & medijs ambire & assequi, seu potius usurpare præsumunt.

Nam ut Romanæ & cuiuslibet alterius, tam ante, quam post Domini Dei & redemptoris nostri Iesu Christi in terris adventum, bene instituta reipublica de ambitu & contra ambitus reos sanctissime promulgatas, & inviolabiliter observatas leges, ad præsens omittamus, nonne huiusmodi detestabile ambitus scelus, etiam iure divino gravissime puniatur, cum Absalon, qui regnum genitoris sui adhuc viventis ambiebat, ex multo cui incederat elevatus, capillis capitis sui quercui suspensus remansit, & à Iob tribus lanceis in corde transfixus fuit? Nonne illud sacrorum Conciliorum à sancta Dei Ecclesia recessitatur & punitur, cum quemcumque Presbyterum, aut diaconum, seu clericum, qui Papa incolumi, & eo inconsulto, subscriptionem pro Romano Pontificatu commodare, aut pifciata promittere, seu sacramentum præbere tentaverit, aut aliquid suffragium polliceri, vel de hac causa privatis conventiculis factis aliquid deliberare & decernere præsumpserit, loci sui dignitate & communionem privandum, anathematisque pena plectendum censetur, & propter occultas fraudes, & conjunctionum huiusmodi secretas insidias, si quis harum actionum participes, consilio eorum, qui de Pontificatu agunt ambitu, ad notitiam Ecclesiæ deferat, & rationali probatione convincat, eum non solum ab omni culpa purgatum remanere, verum etiam remuneratione non indigna sublevari velit, & statuat, & exinde non modo sacrorum canonum, sed etiam secularium legum interpretes peritissimos, ambientes Papatum, aut super eo Papa vivente, & inconsulto, tractantes, seu conventiculis facientes, crimen læsæ maiestatis in primo capite, & simoniacæ hæreses incurere decreverint non sine clara & aperta ratione, cum omni tractatus de loco, dignitate, & bonis aliquis viventis, eo non consentiente, ab utroque iure prohibeatur, & reproberur: præsertim cum inde præstiterint vorum captandæ mortis, quòd sacri canones & venerandæ leges passim abhorrent & detestantur. Accedit quòd cum inter Pontificem & Ecclesiam contrahatur spirituale conjugium, quòd fortius est carnali, gravissima pœnz ex utriusque juris censura imponuntur iis, qui constanti matrimonio, de alio conjuge tractare præsumunt. Quare cum peccatis ingentibus, plures indies beati Petri ledem, nobis viventibus & inconsultis, ambire, & conventiculis superinde facere dinoscantur, & ad hoc suffragia S. R. E. Cardinalium obtinere, & quodam modo subharrare procurant & fatigant.

Nos cupientes huiusmodi detestabile ambitus, & illi conjuncta simoniacæ hæreses, & læsæ maiestatis crimina, non solum nostris, sed etiam successorum nostrorum Romanorum Pontificum, pro tempore existentium temporibus perpetuo abolere, & non solum ex usu, sed etiam ex mentibus hominum, præsertim in electione Romani Pontificis, qui Domini Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi in terris Vicarius existit, radicitus evellere, & in præmissis pro tanta rei necessitate, & periculi magnitudine, ut tenemus, salubriter providere, habita super hactenus venerabilibus fratribus nostris ipsius sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, de eorum consilio & unanimi assensu, hac nostra perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate, & de nostra Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulas excommunicationis, suspensionis, & interdicti, ac privationis, & quavis alias sententias, censuras, & penas dudum à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, aut sacris Conciliis, seu sanctorum Patrum nostrorum decretis, statutis, capitulis, canonibus, constitutionibus, & ordinationibus contra sic ambientes quomodolibet

libet latas & promulgatas, approbamus & innovamus, ac perpetuo observari, & in viridi observantia, si forsan in ea non sint, reponi & esse debere. Nec non quoscunque in praemissis, tam nostro, quam successorum nostrorum praedictorum tempore, publice vel occulte, aut aliis quomodolibet delinquentes, cujusvis status, gradus, ordinis, conditionis, & praesentia existant, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, seu Cardinalatus honore, vel mundana, etiam Ducali, Regali, Reginali, aut Imperiali auctoritate seu excellentia praefulgeant, & eorum quemlibet sententias, censuras, & poenas praedictas incurere volumus atque decernimus. Et nihilominus considerantes dignum esse, ut quos Dei timor a malo non revocat, Ecclesiastica saltem coarceat severitas disciplina, de similibus consilio, & assensu, ac auctoritate, & plenitudine potestatis volumus, & declarando statimus, ordinamus & decernimus, quod sententias, censuras, & poenas praedictas in suo robore & efficacia remanentibus, ac effectum suum sortientibus, omnes & singuli, tam clerici, quam utriusque sexus laici, qui per se vel alios, nobis viventibus & inconsultis, verbis vel scriptis, aut nunciis, cum aliquo defuturo Pontifice eligendo, haecenus tractarunt, vel tentarunt, seu in posterum, Romano Pontifice vivente & inconsulto tractabunt, vel tentabunt, etiam si, ut praefertur, qualificati, & dignitate, honore, & auctoritate, & excellentia praedictis praediti existant, sint ipso jure & facto, abique alia defuturo ferenda sententia, excommunicati excommunicatione majori, & maledictione aeterna damnati, & ab excommunicatione & maledictione hujusmodi per alium, quam per nos, & Romano Pontificem pro tempore existentem, praeterquam in mortis articulo, absolvi non possint, incurrerintque, & incurrant respective excommunicationem, & latae majestatis in primo capite, ac privationem omnis, etiam Episcopalis, Archiepiscopalis, & Patriarchalis, ac cujusvis alterius majoris, vel minoris dignitatis, ac Cardinalatus honoris, nec non Ducalis, Regalis, Reginalis, & Imperialis auctoritatis & excellentiae, ac omnium & singularum Ecclesiarum cathedralium, etiam metropolit. & Patriarchalium, monasteriorum quoque ac prioratuum, aliorumque beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura, secularium, cesteantque voce activa & passiva, ac effecti sint, & efficiantur respective perpetuo inhabiles & incapaces omnium dignitatum, honorum, & officiorum, jurium, & legitimorum actuum, perpetuaeque infamia ubique gentium sint notati, & notentur respective, nec infamia hujusmodi ab eis aboleri, necque ipsi ullo inquam tempore ad vocem, dignitates, honores, bona, iura, & actus hujusmodi, nisi ex speciali verbo, & mandato nostro, seu Romani Pontificis pro tempore existentis, nostra, seu illius manu propria subscripto, ac specifica & individua reatus & culpa suae qualitate expressa restitui possint. Quodque similes sententias, censuras & poenas respective incurrerint & incurrant ipso jure & facto, ac sine alicujus sententiae prolatione, omnes & singuli, etiam ut praemittitur, qualificati, & dignitatibus hujusmodi praediti, cujusvis sexus & ordinis existant, qui per se vel alium, seu alios a die nostra ad summi Apostolatus apicem assumptionis usque in hanc diem, in praemissis, aut eorum aliquo, quodvis auxilium, consilium vel favorem, seu operam, verbis vel scriptis, aut re vel facto, seu promissione, pollicitatione, suasionem, vel his omnibus simul, aut quovis alio modo directe vel indirecte, vel incidentaliter praestiterunt, seu in futurum quovis etiam successorum nostrorum Romanorum Pontificum tempore praestabunt, aut in praemissis mediatores proxenetar, nuntii, mandatarii, procuratores, seu trapezite fuerunt, vel in posterum, ut praefertur, erunt, seu alias in praemissis quovis modo intrinsece vel imminuerunt, seu in posterum etiam tempore successorum

hujusmodi habebunt, nisi ea nobis, aut successoribus nostris, quorum tempore id contingeret, vel alteri, cui id per nos vel successores praedictos commissum fuerit, per se vel alium seu alios, cum primam communi de praesentibus revelaverint, etiam si in praemissis aliquid aliud auxiliium, consilium, vel favorem, aut operam non praestiterint. Nos enim iis qui praemissa revelaverint, etiam si complices fuerint, non solum veniam, sed etiam gratiam in praemia pollicemur, prout etiam successores nostrorum praedictorum facturos esse confidimus, ad hoc ut eorum praedicti participes tantummodo valeant coarceari. Et si quibus unquam etiam dictorum successorum nostrorum tempore praesentes literas, & in eis contenta quae supra scripta sunt, iusta, illicita, vel iniqua existerent, aut in toto, vel in parte non valere, seu aliquo tempore non valitura esse, vel a nobis sic fieri non potuisse, aut non debuisset, aut memorario asserere praesumpserit, cujusvis dignitatis existat, etiam si Cardinalatus honore, aut Regia, vel Imperiali praesentia & excellentia praefulgeat, ipso jure & facto anathematis mureone percussus sit, & contra eum, inquam verè schismaticum & haeticum inquiri, & iniquam talis puniri, ejusque memoria damnari possit. Rom. 17. Cal. Jan. 1535.

PIUS V.
Iudicio electioni non opes aut favores, sed veritas etiam suffragari debent, nec ad officia admittuntur qui omnino non sunt, & prope mercantur, quod dignitatem praestare solent.

CAP. II.
Eti Rom. Pontificis continua, indefessaque meditatio circa subditorum suorum commodum & utilitatem continèe implicatur, ac quavis, quos ut dilectissime diligit, obesse posse credit, de medio tollit: negotiorum tamen multitudine pressa singula in dies suscipiendis, considerans illorum executionem, etiam si dicitur disponit, ut & negotia ipsa saluberrime dirigantur, ac ipsi libere paulatim sui in eos amoris cognoscant indicia. Sine licet alias ne ordo iustitiae perturbetur, & ex certa ratione inibi expressis causis per civiles constitutiones salubriter fuerit statutum, ut iudices, & alii iustitiae administratores sine quoquo suffragio fieri debeant, gravissimum tamen injunctis poenis, qui praemissam constitutionem transgrediantur, quod modo fuissent: acceptissimum tamen nupte, non sine animi nostri displicentia, nonnullos pro committendis officiis & dignitatibus, jurisdictionibus, etiam quibusdam habitibus, pecuniis & aliis resolvere & ponescere aliquibus Curialibus, quorum intercessionibus favoribus talia officia & dignitates obtinent. Etenim nos, pro nostra pastoralis officii debito praemissa constitutis oculis pertransire nequeentes, omnino adhiberimus diligentiam, ut tam ambrosii hujusmodi, quam pecuniarum hujusmodi receptores & stipulatores, non publice quam secretè repetentes, nihilominus etiam nihil certi explicari haecenus potuimus.

Cupientes igitur praemissis modum aliquem imponere, ac eos, quos civilium poenarum timor & similitudo non coarceat, per canonicas sanctiones auctoritate Apostolica omnino detererere, & avacitate hujusmodi contra iuri & iustitiam hujusmodi tam obnoxium de medio tollere, constitutionis civilis, ac poenarum pro illis statutarum tenorem & formam praesentibus pro expressis habentes, motu simili, &c. & ex certa nostra scientia, de Apostolica pietatis plenitudine, omnes & singulas leges, constitutiones, statuta, & decreta contra delinquentes hujusmodi, tam a iure civili, quam a sacrosanctis nonibus facta, ac in illis contenta, punitiones, & poenas quascunque in tales inlicitas harum serie innovatas casque item robur, eandemque vim obtinere volumus, atque statuimus, quod, & quam habuissent de habere, si haecenus ad anguem observata fuissent, vel a nobis per praesentes emanerent. Insuper quoque, ut certum sit

CAP. III.

penarum multiplicatione stabilior efficiatur, hac nota perpetuo valitura constitutione, quamque vim legis, etiam in violabilibus habere facimus, legibus, constitutionibus, statutis, & decretis predictis praeiudicium non inferendo, quinimo illis addendo, decernimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus nemini cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis fuerit, licet mediante pecunia vel solutione, & traditione, ac promissione aliarum rerum, etiam per interpositas personas, aut alias quovis modo facientibus, aliquas dignitates & officia, exercitium & administrationem jurisdictionis habentia, procurare, assequi, vel obtinere, ac si quis in his presentibus contravenisse quoquo modo dicitur aut conseri poterit, ipsum contravenientem eo ipso confiscationis omnium bonorum, degradationis, & amissionis, tam privilegii doctoratus, quam quorumcunque per eum obtentorum officiorum, tam secularium quam Ecclesiasticorum, ac demum ultimi supplicii poenas irreversibiliter incurrere volumus. Ceterum, ut fraudibus, quae circa praemissa exoriri possent, facilius occurratur, parimodo statimus, quod ubicunque & quandoocunque compertum fuerit, per interpositam personam aliquas pecunias, seu alias res traditas seu promissas fuisse alicui Curiali familiarum, vel cuiuscunque alteri personae pro officio & dignitatibus, jurisdictionis administrationem habentibus, is qui officium huiusmodi obtinuerit se a praemissis, attentata interpositione personae huiusmodi, nullatenus excusare queat: quinimo nulla admissa ignorantiae excusatione ipso iure praesumatur solutionem & promissionem huiusmodi de eorum qui officia & dignitates similia obtinuerunt consensu & mandato penitus esse facta, iidemque propterea poenis subjacere omnino intelligatur. Postremo ne ii qui in praeteritum talia officia, seu dignitates solutionibus seu promissionibus mediatis impetraverint, credant se per praesentes absolutos esse, eidem mentis scientia & potestatis plenitudine perpetuo declaramus, eos poenas in tales a iure communi inflictas incurrisse, & contra eos ad poenam huiusmodi prosecutionem procedi posse. Eos vero qui similibus mediis aliqua officia & dignitates, similitur jurisdictionis administrationem habentia, obtinent, si in futurum quippiam unquam vigore praecedentium promissionum in assecutione officii huiusmodi facturum solverint, ipso iure & facto poenas in hac nostra constitutione contentas incurrere, praesentesque nostras, tam eos qui in futurum officia similia & dignitates solutionibus & promissionibus praecedentibus obtinebunt, quam eos qui iam obtinuerunt, si in futurum aliquid manutentionis in eis, aut alia causa solverint, ligare volumus. Decernentes contra praemissa quodvis pactum, etiam iuramento vallatum, ac instrumenta, & alias forsan desuper editas scripturas minime in causa esse posse, quo minus solvere habentes, si pro praemissis solverint, poenas praesentibus contentas incurant. Nos enim pacta, conventiones, promissiones, & scriptas, ac alia quaecunque, quomodolibet, ut praesertim, in ista exinde cassimus, irritamus, & annullamus, eosque a iuramento, & aliis nexibus predictis absolvimus, nec non praesentes, & desuper forsan faciendas literas perpetuis futuris temporibus dare, ac omnes & singulos a data praesentium irreversibiliter ligare volumus, illasque nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, aut sub quibusvis revocationibus & derogationibus comprehendi nullatenus posse, sicque per quoscunque iudices, &c. & causarum palatii Apostolici auditores, ac sanctae Rom. Ecclesiae Card. sub lata, &c. iudicari debere, irritum quoque, &c. decernimus.

Idem.

Parva iure civili in ambitu reus sanctae confirmatur & extenditur ad recipientes pecunias & mediatos.

Cum nuper, ne ordo iustitiae perverteretur, & ex certis aliis causis animum nostrum moventibus, fuerint confirmatae omnes & singulae leges, constitutiones, statuta, & decreta contra ambientes officia, jurisdictionis administrationem habentia, ea quae pretio seu promissionibus acquiruntur, tam a iure civili quam a sacris canonibus facta, ac in illis contenta, punitiones & poenas quascunque in tales inflictas innovaverimus, easque eidem robur, eandemque vim obtinere voluerimus, atque statuerimus, quod, & quam habuissent & haberent, si haec us ad unguem observata fuissent, vel a nobis emanassent: Insuperque, ut earum usus penarum multiplicatione stabilior efficiatur, per nostram constitutionem perpetuo valituram, quam vim legis etiam in violabilibus habere volumus, decreverimus inter cetera, quod perpetuis futuris temporibus nemini cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerit, licet mediante pecunia, vel solutione, & traditione, ac promissione aliarum rerum, etiam per interpositas personas, aut alias quovis modo facientibus, aliquas dignitates & officia, exercitium & administrationem jurisdictionis habentia, procurare, assequi, vel obtinere sub gravissimis poenis in dicta nostra constitutione, quam hic de verbo ad verbum pro expressa haberi volumus & mandamus, expressis: Attendentesque quod forte probabiliter dubitari contingat, an dicta nostra constitutio comprehendat recipientes huiusmodi pecunias ac res, ac promissiones sibi factas stipulantes, ut officia praedicta exercitium a jurisdictionis administrationem habentia consecuti faciant, ac mediatos, & interpositas personas: Propterea nos morum simili, & ex certa scientia, & de potestate plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione declaramus, & quatenus opus sit, addendo praedictae nostrae constitutioni decernimus, quod dicta nostra constitutio, ac omnes & singulae poenas in ea expressae, perinde ligent & afficiant omnes & quoscunque, cuiusvis dignitatis existant, qui pro huiusmodi officii jurisdictionis administrationem habentibus conferendis, ac mediatos, & interpositas personas quascunque pecunias & alias res, ut supra, receperint, ac si praedicti in dicta nostra constitutione comprehensi essent, & de illis in ea expressa mentio facta esset. Praesentes perpetuo durare ac omnes irreversibiliter ligare volumus & decernimus.

TITVLVS XI.
DE SIMONIACIS, ET NE QUID DETUR
vel exigatur.

Gregorius XI.

Provisiones beneficiorum non vacantibus nihil detur aut provisor.

CAP. I.

Sollicitè debet vitari, quod noxium esse dignoscitur, & ex cupiditatis aviditate, etiam in honoris Apostolicae sedis depreffionem, ortum habere videtur. Sane nuper ad nostrum pervenit auditum, quod nonnulli inhonesta lucra quærentes, dum per sedem praedictam de personis aliquorum apud sedem constitutis eandem, Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis cathedralibus Ecclesiae, sive monasteriis vacantibus providetur, vel personae ipsae ad huiusmodi, per dictam sedem de aliis Ecclesiis transferuntur, aut alias ipsorum gubernationi committuntur, huiusmodi provisiones, translationes, commendas, sive commissiones, praedictis personis sic apud sedem praedictam constitutis, ut aliquod munus ab ipsis recipiant, denunciare festinant. Nos igitur in praemissis (prout ex debito tenemur pastoralis officii) providere volentes, univervis & singulis personis Ecclesiasticis,

sexus, ordinis, vel conditionis existant, etiam si Pontificali, vel alia quavis Ecclesiastica praeferant dignitate, auctoritate Apostolica, tenore presentium districtius inhibentis, ne de cetero illis, qui ipsi huiusmodi provisiones, translationes, commendas, sive commissiones earundem, sive de Romani Pontificis pro tempore existentis, sive de alicuius vel aliquorum ex venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, aut aliter usquequoque mandato, seu alia qualitercunque apud dictam sedem nunciabunt, seu nunciari facient, sive dici, vel super hoc nova portari, aliquid directe vel indirecte, per se vel per alium, donent seu promittant, neque per alium datum seu promissum perfolvant. Nos enim quoscunque praesentes contrarium quoquoque modo excommunicationis sententiae subjacere volumus & decernimus, ipso facto, a qua nullus ab alio quam a Romano Pontifice possit, nisi duntaxat in mortis articulo, absolutionis beneficium obtinere. Avignon. 6. Calend. Novemb. 1376.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Simoniam scelus penitus exolvendum parvis sacris canonibus sancit.

CAP. II.

Ut a nefaria simonia labes ac pestis non solum a Romana Curia, sed ex omni etiam Christiana ditione in perpetuum ejiciatur, constitutiones per antecessores nostros etiam in sacris Conciliis contra huiusmodi simoniacos editas innovamus, easque inviolabiliter observari praecipimus, ac poenas in eis contentas pro expressis & inferri haberi, & delinquentes etiam auctoritate nostra affici volumus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

Simoniacorum poena.

CAP. III.

Ut simoniae pravitate labes proflus aboletur, constitutiones antecessorum nostrorum contra simoniacos editas, & praesertim Pauli secundi b, inviolabiliter observari mandamus, & delinquentes tam in sacrorum ordinum receptione, quam in beneficiorum assignatione, statutis etiam inferri poenis nostra auctoritate affici volumus. Quicumque igitur detestabile crimen simoniae pravitate convictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas simoniae acquiriverit, illis sit ipso iure privatus, & in futurum inhabilis ad eas & quascunque alias obtinendas. Qui beneficium, aut officium Ecclesiasticum simoniae adeptus fuerit, illis similiter sit ipso iure privatus, & ad fructuum omnium, quos perciperit, restitutionem teneatur, & perpetuo sit inhabilis ad ea, & quaecunque alia beneficia Ecclesiastica. Si quis autem tale crimen pluries commisisse convictus fuerit, praeter supradictas poenas etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus a fidelium consortio ejiciatur. Qui vero ordines & beneficia simoniae contulerint, poenis a iure statutis puniantur, cuiuscunque gradus, conditionis, dignitatis, etiam si Episcopi, Archiepiscopi, vel majores fuerint. Caveant praeterea quicumque, ne in sacramentorum exhibitione simoniacum aliquid faciant. Alioquin gravissime puniantur per locorum ordinarios, qui huiusmodi criminis reos cum maxima severitate coercere procurent, juxta Concilii Tridentini statuta.

a Hec constitutio a Martino V. ante in Concilio Constantiensi data est. b Paulus III. in extravag. & Sixtus IV. in bulla quae incipit. Esti dominicae regis. c Ex Concilio Constantiensi. Petrus Rebuff. in pract. benefic. tit. de simonia. num. 4.

Pius Quintus, ex Concilio Tridentino. Beneficia puri & sine conditione debent esse, nisi per aliquo conventionem vel conditionem quibus simoniae vitium intromittatur. CAP. IV.

Utrum nimis & incommodum arbitramur, quod Ecclesiarum ministeriis in his quae ad ipsorum institutionem spectant, dependant a laicis. Quia cum hanc ad rem, simulque prohibendum, ut contra Dei avaritiam pravitate, citius ante hoc iudicium, quam nimis satis esse intelligimus, nova conditio non debet cogimur providere. Cum itaque alius ex pluribus Ecclesiarum cathedralium & collegiarum conditio, bus, aut ex prava consuetudine obervari intellegimus, in electione, praesentatione, nominatione, confirmatione, collatione, vel alia provisione, seu admissione ad possessionem alicuius cathedralis, vel beneficii, canonice etiam, seu ad distributionem certarum conditiones, seu deductiones, seu reservationes, quae in aliquibus Ecclesiis disceptantur, tum in eorum vel quod ad verum praedicta quavis ratione committuntur, licet sancta Synodus Tridentina haec iustitiam mandaverit Episcopis, ut quaecunque locutiones in usus pios non converterentur, neque ipsi eos qui simoniae labis, aut fordide avaritiae vitium habent, fieri non permitterent, ipsique legem de eorum constitutionibus, sive consuetudinibus praedictis cognoscerent, & illis tantum quae probarentur exceptis, reliquas in pravas & scandalosas reserent, ut vero qui ad verum praedicta quavis ratione committuntur, poenis contra simoniacos editis tenentur de reo: quorum tamen in domini cupiditate praedicta, quae alia ad beneficium, & incommodum ipsorum ministeriorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios locos traducta perpetam eluduntur. Quae nos pro omni cultus exercitio, simulque evocatorum ad illam rationem plenius, evidentiusque constituendum fore, reprobamus & abolemus omnia & quaecunque privilegia, consuetudines, & statuta quaecunque Ecclesiarum cathedralium & metropolitanarum, ac metropolitanarum, necnon collegiarum, etiam iuramento, confirmatione, approbatione, aut alio quovis praesidio munita, ac etiam scripta, tantum memoriam, & longissimo ac quantitate tempore etiam continuo observari, sive pro lapidatione, sive pro prelatorum decessu, sive pro lapidatione, sive pro oneribus, sive alius etiam maiori causa, maxime si urgentissimis causis ducerent, & propterea ac etiam multiplicatis vicibus innovata, extorta, & moderata, quae vacantibus ipsarum Ecclesiarum dignitatibus, canonibus, praebendis, portionibus, beneficiis, & officii, sicutus, & etiam quocumque distributionibus ex eis de primo ab ipsa vacante anno, aut longiore, vel etiam non viore tempore pro restituti, mensis Episcopali, seu capitulari, aut in communes usus cedant, seu inter alios canonicos, & personas Ecclesiae, seu capituli distribuantur. Quod si nullus etiam Apostolicus auctoritate possit in canonicum recipi, aut ad dignitatem, seu possessionem beneficium vel officium admitti, vel illa in ea possessionem induci possit, nisi prius de observantia beneficiorum di privilegii, consuetudinibus, & statuta iuramentum praestiterit, & obtenta illorum delegatione, ac executione, & distributionum perceptione renuncierit, seu in appellatione titulo, & personis praedictis cessaverit, seu in appellatione, aut quid aliud praestiterit. Quorum omnium actiones, causas, & effectus habemus peremptorie prohibere, quibusque illa concepta interformali, expressis, quibusque illa concepta interformali, expressis non irritantibus, & aliis decretis roborata. Volentes omnia vires & effectum de cetero non habere. Praecipimus igitur, & interdicimus omnibus Episcopis, capitulis, collegiis, & personis ad quos id pertinet, ne possint

fructus, aut distributiones hujusmodi, nec prolixam ullam eorum partem retineant, nec ipsorum cessationem, vel renunciationem, aut ducilaria, vel alia quomodocumque: petant, vel exigant, aut quemquam sine ordinaria, five Apostolica auctoritate provisorum, ad praestandum hujusmodi juramentum inducant, aut illi praedicta non facientis possessionem impediant, vel remorentur. Qui cumq; contra fecerint, si Ecclesiarum auctoritate, tam diu a Pontificalibus officii exercitio sint suspensi, donec satisfactioe praevia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur: capitula vero, & collegia quaecumque Ecclesiastica subiacent interdicio, ac singulares personae in excommunicationis sententiam incurrant, a qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam a Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Romae grid. Calend. Junii 1570.

**TITVLVS XII.
DE MALEFICIS ET INCANTATORIBUS.**

Alexander VI. Angelo de Verona ordinis Praedicatorum, sacre Theologiae professori, in provincia Lombardiae haereticae pravitatis Inquisitori.

Inquisitionum fidei officium in heresi animadvertere in maleficis, incantatoribus, & viciis superstitiois observatores.

CAP. I.
Cum accepimus in Provincia Lombardiae diversas utriusque sexus personas, diversis incantationibus & diabolicis superstitioibus operam dare, suisque beneficiis & variis observationibus multa nefanda scelera procurare, homines & iumenta ac campos delibere, & diversos errores inducere, magnaque inde scandala exoriri: decrevimus pro pastoralis officii nobis ex alto commissi ministerio scelera hujusmodi compescere, ac scandala & errores praemissis quantum cum Deo possimus occurrere. Et propter tam rari quam etiam fauceforibus tuis per Lombardiam constitutis, de quibus in his & aliis plenam in Domino fiduciam habemus, committimus, & mandamus, etiam soli (honesto tamen comitatu per vos eligendo associati) contra easdem utriusque sexus personas diligenter inquiratis, easque iustitia mediante puniatis & compescatis. Et ut melius commissionem hujusmodi exequi possitis, contra illas vobis plenam & omnimodam harum serie concedimus facultatem, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon indultis & concessionibus ordinariis forsan pro tempore factis, ceterisque contrariis quibuscumque non obstantibus.

Sixtus Quartus Vicario generali Episcopi Bononiensis.

Haereticum est à demonibus expellere responsa.

CAP. II.

Nuntiatum est nobis, nonnullos ordinis sanctae Mariae de monte Carmeli fratres tanta fuisse temeritatis, ut veriti non sint disputando & praedicando in civitate Bononiensi ejusque comitatu asserere, non esse haereticum, & à paritate fidei alienum, demonum expectare responsa: ob quod adversus ipsius fidei puritatem scandala multa videntur. Nos id indignè molesteque ferentes, & de praemissis certam notitiam non habentes, discretionis tuae per praesentes committimus & mandamus, ut omni opportuna adhibita diligentia & industria veram notitiam habere cures, an sint, qui fuerint hujusmodi assertores, & quae scandala propterea sint exorta. Quaequid autem in praemissis inveneris in scriptis au-

thenticè redactum, ad dilectum filium Franciscum de Tolero, Notarium & Datarium nostrum domesticum, sub tuo sigillo transmittas, ut ab eo de omni re certiores facti, quid agi conveniat, auctore Domino, statuere valeamus. Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die decimo octavo Junii 1474. Pontificatus nostri Anno secundo.

Adrianus Sextus, Inquisitori Comensi.
Inquisitione Inquisitorum pariter iure sanctorum plebs debent incantatores & sorcellos.

CAP. III.

Vidum a, uti nobis exponi fecisti, per foel. rec. Iulium Papam II. praedecessorem nostrum, non sine magna tunc animi sui displicentia accepto, quod per quandam Georgium de Casali, ordinis Fratrum Praedicatorum professorem, & in civitate Cremonensi haereticae pravitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardiae partibus, & praesertim in locis, in quibus dictus Georg. Inquisitor deputatus erat, reperire fuerunt quamplures utriusque sexus personae, propterea salutis inimicae, & à fide Catholica deviantes, certam sectam facientes, & à fide Catholica deviantes, certam sectam facientes, si non quam in sacri susceptione baptismatis susceperant, abnegantes, sanctam crucem pedibus concalcantes, & opprobria saepe tam perpetrantes, Ecclesiasticis & praesertim Eucharistiae sacramentis abutentes, diabolum in suum dominum & patronum asumentes, eique obedientiam & reverentiam exhibentes, & suis incantationibus, carminibus, sortilegiis, aliisque nefandis superstitionibus iumenta & fructus terrae multipliciter ledentes: aliaque quamplurima nefanda, excessus, & crimina, eodem diabolo instigante committentes & perpetrantes, in animarum suarum periculum, divinae majestatis offensam, perniciosumque exemplum & scandalum plurimum. Contra quas cum dictus Georgius tunc (ut asserbat) in dictis locis suae inquisitioni deputatus, prout ipsius Georgii incumberebat officio, ipse Georgius processisset: nonnulli autem tam clerici quam laici illarum partium, quarentes plus sapere quam oportet, praemissa delicta ad eisdem Georgii Inquisitionis officium non pertinere temere asserentes, praesumentes in populo errores & scandala seminaverant: sicque eundem Georgium in populo odiosum reddere, & dicti Georgii officium impedire conati fuerunt, prout etiam tunc impediebant: ita quod propter praemissa, personae praedictae delicta hujusmodi perpetrantes, remanebant impunitae, & aliter eorum exemplo ad similia perpetranda quotidie inducebantur, in non modicum fidei opprobrium, animarum periculum, & scandalum plurimum. Dictus praedecessor volens (ne inquisitionis officii executio quomodolibet retardaretur, & labes haereticae pravitatis longius venena diffunderet) providere, dicto Georgio per quendam suam in forma brevis literas commisit & mandavit, quatenus in locis ejusdem Georgii inquisitioni deputatis, de excessibus hujusmodi cognoscere, & contra quascumque personas, quascumque conditionis & praerogativae forent, inquisitionis officium exercere & exequi: ipsaque personas, quae in praemissis culpabiles reperirent, unquam locorum ordinariarum vicariis, quatenus voluissent interelle, iuxta dictarum personarum demerita corrigere & punire deberet, secundum modum contra alios haereticos à iure ex sacris canonibus statutum: contradictores quoscumque, per censuram Ecclesiasticam, & alia iuris opportuna remedia compescendo. Eos vero qui in praemissis consilium, auxilium vel favorem praestarent, praefatus praedecessor nosse eisdem indulgentissimè uti & gaudere decrevit, quibus cruce signati contra alios haereticos, ex indulto Apostolico eis concessio, tunc gaudebant & utebantur, prout in dictis literis plenius continetur.

Directe pugnas cum analogia nostrae fidei, expellere à demonibus responsa. Cajetan. in quest. 20. 22. S. Thom.

De maleficis & incantatoribus, unde flagellavit haer. Pau. Gril. lib. 2. Alph. de Cast. de punit. haer. Syll. Prer. de dem. sur.

ri dicitur. Et sicut eadem expositio subiungebat, non solum delicta & crimina huiusmodi contra fidem Catholicam, & Christianam religionem, sub iurisdictione inquisitoris Cremonensis committuntur & perpetrantur, sed omnibus aliis locis & diocesis sub iurisdictione aliorum Inquisitorum dicti ordinis congregationis Lombardiae, indies perpetrantur & committuntur. Et cum eadem sint delicta, eadem profecto provisione & castigatione eis est eandem literarum tenore providendum. Quare tu, sicut asseris, in civitate Comenensi ubi dicta pravitas inquisitor existit, tam tuo, quam omnium aliorum dictorum ordinis & congregationis haereticorum inquisitorum ubilibet consistentium & deputatorum nominibus, fecisti nobis humiliter supplicari, ut literas praedictas ad vos extendere & ampliare, aliasque de super opportune dignemur providere. Nos igitur huiusmodi supplicationi inclinati, literas praedictas, cum omnibus in eis contentis clausulis, in omnibus & per omnia, prout in eisdem literis continetur, ad te & ad alios ordinis & congregationis huiusmodi Inquisitores, tam in praesentiarum deputatos, quam in futurum perpetuis futuris temporibus deputandos, ac si tibi, & salubri Inquisitorum praedictorum dirigerentur, & directae fuissent. Apostolica auctoritate & tenore concedimus. Romae 20. Iulii. 1523.

Innocentius Octavus.

Horrenda flagitii prophanos, sortilegi, infantes puerulos devorantes, grandines & auras levis cum atrocis fame exagitantibus, sterilitatem in hominibus & armentis procurantes, alias, quam plurima diaboli arte facientes prodigia & portentosa damnantur.

CAP. IV.

Summis desiderantes affectibus, prout pastoralis sollicitudinis cura requirit, ut fides catholica, nostris potissime temporibus, ubique augeatur & floreat, ac omnis haeretica pravitas de finibus fidelium procul pellatur, ea libenter declaramus, ac etiam de novo concedimus, per quae huiusmodi pium desiderium nostrum nativum fortiatu effectum, cunctisque propterea per nostrum operationis ministerium, quali per providi operatoris factulum, erroribus extripatis, ejusdem fidei zelus & observantia in ipsorum corda fidelium fortius imprimatur.

Sanè nuper ad nostrum, non sine ingenti molestia, pervenit auditum, quòd in nonnullis partibus Aemaniae superioris, necnon in Moguntinensi, Coloniaensi, Trevirensi, Saltzburgerensi & Bremensi provinciis, civitatibus, terris, locis, & diocesis complures utriusque sexus personae propriae salutis immemores, & à fide catholica deviantes, cum demonibus, Incubis & Succubis, abuti, ac suis incantationibus, carminibus & conjurationibus, aliisque nefandis superstitionibus & sortilegiis, excessibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium foetus, terrea fruges, vinearum uvas, & arborum fructus, necnon homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diversorum generum animalia, vineas quoque, pomaria, prata, pascuas, blada, frumenta, & alia terra legumina, perire, suffocari, & extingui facere & procurare, ipsosque homines, mulieres, jumenta, pecora, pecudes, & animalia diris tam intrinsecis quam extrinsecis doloribus & tormentis afficere & ex cruciare, ac eosdem homines ne gignere, & mulieres ne concipere, virosque ne uxoris, & mulieres ne viris ahus conjugales reddere valeant, impedire. Fidem praeterea ipsam, quam in sacri susceptione Baptismi susceperunt, ore sacrilego obnegare. Aliaque quam plurima nefanda, excessus & crimina, infamantem humano generi inimico, committere & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum, divinae majestatis offensam, ac perniciosum exemplum, ac scandalum plurimorum.

Quòdque licet dilecti filii Henrici Inquisitoris in praedictis partibus Aemaniae superioris, in quibus etiam provincia, civitates, terra, diocesis, & alia loca huiusmodi

comprehensa fore censetur. Necnon hoc loco propterea per certas partes lineae Rheni, ordinis praedictorum Theologiae professores, haereticae pravitate inquinatos per literas Apostolicas deputari facerent, proinde exirentur. Tamen nonnulli clerici & laici illam periculum, quærentes plura sapere quam oportet, proinde in literis deputationis huiusmodi provinciarum, civitatum, excessus, terra, & alia loca praedicta, illarumque partium fuerant, illa sub eisdem partibus minime committuntur, propterea praefatis Inquisitoribus in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis huiusmodi inquisitionis officium esse qui non liceat, & ad personarum earundem super excessibus & criminibus auctoritatem, incarcerationem & correctionem adhibendam, pertinaciter asserere non erubescant. Item quod in provinciis, civitatibus, diocesis, terra, & locis praedictis, excessus, & crimina huiusmodi non solum committantur earundem evidentia facta, & auctoritate suspendio remanent impunita.

Nos igitur impedimenta quolibet, per quae officium Inquisitorum officii executio, quomodolibet extorri possit, de medio submovere, & se vel alios haereticos praeratis, aliorumque excessuum huiusmodi in personarum innocentium sua venena diffundat oportunitate, prout nostro incumbit officio, providere volumus, fidei zelo ad hoc maxime nos impellente. Neque contingat, provincias, civitates, diocesis, terra, & loca praedicta, sub eisdem partibus Aemaniae superioris, debito inquisitionis officio carere, eisdem Inquisitoribus in illis officium inquisitionis huiusmodi esse, & ad personarum earundem super excessibus & criminibus praedictis correctionem, incarcerationem, & personarum admitti debere, perinde in omnibus & per omnia sicut in literis praedictis provinciarum, civitatum, excessus, terra, & loca, ac personarum & excessus huiusmodi nominum & specificè expressa forent, auctoritate Apostolica nostrae praesentium statuimus.

Proque potiori cautela literas & deputationem praedictas ad provincias, civitates, diocesis, terra, & loca, necnon personarum, & crimina huiusmodi extorcerentur, praefatis Inquisitoribus, quod ipsi, & alii eorum, auctoritate dilecti filii Ioanne Grempel clerici Consueventis diocesis, magistro in artibus, eorum moderato, quo vis alio Notario publico, per ipsos, & quolibet eorum pro tempore deputando in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis contra quoscunque personas, cuiuscunque conditionis & praesentium fuerint, huiusmodi inquisitionis officium esse, ipsosque personas, quas in praemissis culpabiles repererint, una etiam demerita corrigere, incarceratione, poenae, & multare. Neque in singulis provinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesiis verbum Dei fidei populo, quod tunc expedierit, ac eis visum fuerit, proponere & predicare, omniaque alia & singula in praemissis & circa ea necessaria & oportuna facere, & similiter executioni libere & licite valeant, plenam ac liberam eadem auctoritatem de novo concedimus facultatem.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Infames perpetuo excommunicati & interdicti, & praedictorum delictorum deponantur & mulieribus succubantur.

CAP. V.

Cum secundum leges civiles & sacrorum canonum censuras, sortilegia per invocationem demonum, incantationes ac divinationes, super futuri temporis eventibus sint: Statuimus, decernimus, & ordinamus, ut clerici, & qui in praemissis culpabiles inventi fuerint, arbitrio superiorum infamia notentur, si vero non desideraverint, de diversis delictis, vest, his adduntur.

a. Dicit, in praes. can. ca. 103. Cunctis in istis, can. 104. de diversis delictis, vest, his adduntur.

ponantur, atq; in monasterium ad tempus arbitrio superi-
oris praeficiendum detrahantur, beneficiis; & officiis
Ecclesiasticis priventur. Laici vero utriusque sexus ex-
communicationis, & aliis penis juris tam civilis quam
canonici subiacent.

Idem, universis & singulis locorum ordinatis
dominii Venetorum.

In scriptis & sigillis, ac contra haereticos, & rebelleres, suspectos pro-
cedi solent, quae ex perpetrant, quae manifeste sapient haereticos.

CAP. VI.

Honesta perentium votis libenter annuimus, eaque
favoribus persequimur opportunitis. Alias ad petito-
nem dilectorum filiorum nobilium virorum Ducis & Do-
mini Venetorum, cum in Brixienfi & Bergomeni civita-
tibus & diocesis quoddam hominum genus pernicio-
si sumum ac damnatissimum, scilicet haereticis, per quam-
suscepto renunciatibus baptismatis sacramento, Domi-
num abnegabant, & fatent, cuius consilio seducebantur,
corpora & animas conferebant, & ut illi rem gratam fa-
cerent, in necandis infantibus passim fradebant, & alia
maleficia & sortilegia exercere non verebantur, quod ita
factum esse videbatur, ut ad eorum errorem extirpan-
dum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam
ejusdem generis nonnullis indicibili poena obstatem vi-
tam potius perfide amittere, quam errorem suum cogno-
scere maluisse, & propterea de rigoroso nimium (ut si-
cebat) vestri ordinarii contra tales processu dubi-
tantes, venerabilem fratrem Episcopum Polensem no-
strum & Apostolicae sedis apud eisdem Ducem & Domi-
nium, Nuncium vobis adjuvandum duximus, cum fa-
cultate per se vel alium, seu alios processus per vos habi-
tos, seu factos examinandi, & revidendi: & si vos in-
quisitores processus rite & recte, ac iuxta formam, iuris
habitos feceritis, contra tale hominum damnatorum,
genus una vobiscum procedendi & inquirendi, necnon
procuratores & advocatos, scribas, ceterosque ad Inqui-
sitionis praefate exercitium necessarios & opportunos,
officiales & ministros cum competentibus salariis depu-
tandi, & homines praedictos (quod recte ad Ecclesia-
mitatem vellent) clementer suscipiendi, eisque poeni-
tenciam salutarem injungendi, & eos absolviendi etiam
in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & bra-
chio seculari tradendi, ceteraque vos de jure vel con-
suetudine facere possitis, & deberis faciendi, exercen-
di, & exequendi, prout in literis desuper confectis con-
tinetur. Cum igitur commissio hujusmodi vigore,
praefatus nuncius, venerabilem fratrem Episcopum Insi-
polititanum in paribus illis commemorantem, ad pra-
missa una vobiscum pertrahandis & exequenda subde-
legaverit, vosque & ipse subdelegatus in valle Commu-
nica Brixienfis diocesis, ubi maxime hujusmodi dama-
ni generis homines viget & pullulant, processeritis, ac
nonnullos culpabiles reptos, & curiae seculari traden-
dos, necnon jam condemnatos haereticos, videtur quod
per Venetorum collegium Praetori Brixienfi mandatum
fuerit, ne sententias hujusmodi exequeretur, & vobis &
eidem subdelegato, ne ad executionem illarum procede-
retis, inhiberet, prout inhibuit fuit: ac expensas &
salaria pro hujusmodi inquisitionis negotio necessaria
submoveret, & retraheret: necnon processus contra cul-
pabiles praedictos habitos & factos eis transmitteret, seu
transmitti faceret: & quod deterius est, subdelegatum
praedictum ad coram eis in civitate Venetiarum compa-
tendum cogeret & compelleret, prout coactus & com-
pulsus fuit. Et quia propter dictas literas, in quibus di-
ctus nuncius adiunctus fuit, ab aliquibus haesitatur, an
propter hoc facultas vestra diminuta existat, ita quod
non possitis, in deorsum, & contra iuris & factorum ca-
nonum dispositionem, ac Ecclesiasticam libertatem ex-
istat, laicos de personis & causis Ecclesiasticis se intro-

mittere, nullamque injunctam a nobis executionem ad-
implere, nisi processibus, ac sententiis per eos visis & exa-
minatis, ac si ipsi in clericis causisque Ecclesiasticis su-
perioritatem, & jurisdictionem haberent: cum tamen in
clericos causasque hujusmodi laici nulla facultas attri-
buita sit, quos obsequendi & exequendi manet necessitas,
non auctoritas imperandi, propter quod inter Christi fi-
deles non modicum surgit scandalum. Nos igitur, ne
quod ad salutem animarum, & dictarum causarum fa-
cilitatem expeditorem introductum est, in damnum &
percellationem convertatur; & propterea ob diuturni-
tatem temporis in foelices animas hujusmodi peccatis ma-
gis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum,
vos prout ante datas dictas literas de jure & consuetudi-
ne seu privilegio procedere poteratis, necnon etiam con-
tra maleficos & sortilegos, ac & fidei postulantem, prout
criminis postularerit qualitas, procedere posse & debere,
auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus
& declaramus, vobis committentes & mandantes, ut eod-
dem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales suos, ne
ipsi ulterius in hujusmodi causis se intromittat, sed quod
injunctas sibi executiones, & fore injungendas, post-
quam requisiti fuerint, sine aliqua processuum, per dictos
Ecclesiasticos iudices factorum visione, vel examinatio-
ne prompte exequantur, moneatis & hortemini. Et si
hoc facere neglexerint, vel recusaverint, vos eos per cen-
suras Ecclesiasticas & alia juris oportuna remedia, ap-
pellatione postposita, compellatis. Datum Romae 15.
Februarii 1521.

TITVLVS XIII.
DE TESTIBVS.

Pius Quintus.

Perjuri & falsi habentur qui in causis civilibus aut criminali-
bus de testium sine iudicis auctoritate deponunt.

CAP. I.

Licet contra Notarios, qui in causis, tam criminali-
bus, quam civilibus, dicta testium, aut reorum
responsiones absque iudicis decreto partibus pa-
tesciant, multae constitutiones editae sint, eosque tan-
quam falsi reos, & infames, ac perjuros puniri debere sta-
tutum sit, nihilominus quis, a magis timetur quod sa-
pius cavetur, & ut in futurum timore poenae, si non Dei
timore arceantur, omnes & singulas censuras & poenas,
contra eos, qui talia deliquerint latis, auctoritate Apo-
stolica tenore praesentium approbamus, confirmamus,
& innovamus, nec de eorum vigore, propter illarum for-
san inobservantiam, aut praedecessorum nostrorum, &
etiam nostram, ac officialium, & ministrorum eorundem,
& nostrorum tolerantiam, quicquam relaxatum aut rem-
issum esse, ac easdem in suo pristino robore & vigore
permanere decernimus & declaramus. Et ut ponarum
certitudo omnibus hic in alma nostra innotescat, statui-
mus, decernimus, & declaramus, omnes & singulos No-
tarios, tam principales, quam substitutos, executores
quoque, ac ceterorum custodes, ceterosque, quibus tam
vigore sui officii, quam alias quomodocumque, reos, dum
in carceribus secretis detinentur, facultas alloquendi
conceditur, qui reorum & responsiones, ac testium in
dictis causis depositiones propagare in totum vel in par-
te, dicto aut facto, quibusvis personis cuiuscumque con-
ditionis, praerogative, & dignitatis, tam mundanae, quam
Ecclesiasticae existant, absque iudicis, coram quo causa
veritur, & Procuratoris fiscali licentia ausi fuerint, aut
eisdem reis & testibus, donec in secretis retineantur, etiam
quarumvis personarum, ut supra quomodolibet qualifi-

a Magis timetur quod sapius cavetur. b Reorum responsio-
nes, & testium depositiones non debent publicari.

earum vel nomine eorum in reorum & testium, vel aliis etiam extra carceres existentium nomine eorumdem carceratorum nuntium, epistolam, literas, vel (ut vulgo dicitur) ambasciatas ferre, absque eiusdem Iudicis & Procuratoris fiscalis licentia, ultra poenas eis a jure vel statuto inflitas, poenam relegationis in perpetuum, vel ad tempus ad vitremes, & si qualitas facti exegerit, & iudici debere precipimus & mandamus, sicque per quoscunque iudices quavis auctoritate sangentes puniri & condemnari, & non aliter, declaramus. Rom. 23. Jul. 1568.

TITVLVS XIV. DE MONETARVM TONSORIBVS. Pius Quintus.

Ultimū supplicii pena afficiuntur aurea & argentea moneta tonsores.

CAP. I.

Quoniam nil magis humanæ vitæ commercio sit necessarium, quam pecuniarum usus, quæ hominibus cuncta humano vitæ necessaria præbent: decet Romanum Pontificem ad ea libenter, verum etiam in primævo illarum statu ab omnibus illarum conferventur. Quod, & si cunctis in locis, præcipue tamen in hac alma urbe nostrâ, quam gloriosi Apostolorum Principes martyrio suo consecraverunt, & ad quam veluti communem omnium matrem gentes unguaque concurrunt, singulisque aliis dominis, terris, & locis, nobis & sedi Apostolicæ mediâ vel immediatè subjectis, curandum est, ut & ad illam venientibus vitiorum exempla non proponantur, & quibusvis peccandi materies succidatur. Attendentes itaque quod licet monetarum aurearum tonsoribus ultimū supplicii de jure sit inflicta poena, argenteas tamen monetas rodentibus satis minor poena imposita sit. Ac animo revolventes, quàm par sit utriusque delictum, cum ii qui argenteas minuunt, nulla alia de causa ab aurearum mutilatione, nisi ob earum defectum, subsistant, ac propterea eodem juris rigore, in utroque sæviendum esse, æquum reputantes. Motu simili, & c. hac nostra perpetuè valitura constitutione statuimus, eos qui argenteas rodent monetas, ultimi supplicii, & ea quæ aut eorum tonsores hæcenus puniti sunt, & de jure puniri debent, poena puniendos esse, & ita ab omnibus, quibus iudicis officium non tam in alma urbe nostrâ, quam alibi in toto statu Ecclesiastico commissum est, quovis nomine censeantur, & quavis auctoritate præfulgeant, injunctum est, puniri volumus & mandamus. Distinctis inhibentes singulis terrarum, locorum, & civitatum dominis temporalibus, ne Iudices præfatos in præmissis hoc modo savientes, sub excommunicationis, & impedire, molestare, vel inquietare audeant, vel præsumant.

TITVLVS XV. DE LENONIBVS. Paulus Quartus.

Lenonum fordidum & turpe lucrum ex prostitutione virginum corradendum poena.

CAP. I.

Lenones & lenæ, circa prostitutionem masculorum versantes, & cum eis circa prostitutionem ipsam agentes, vel consentientes, necnon lenones & lenæ, puellam, seu aliam juvenulam invitam assumentes, & ad necessitatem nutriendi, ac postmodum prostituentes, & lucrum ex ejus prostitutione captantes, quotquot fuerint ultimo supplicio afficiantur. Hi vero qui corrupto comite suprum puero suaserint, aut puellam virginem super violatione eius pudicitie receptam verint, seu ad hoc ei quicquam donaverint, vel præstiterint, ut id affequerentur, dederint, aut donum ad hoc commodaverint, seu quicquid aliud ad effectum prostitutionum fecerint, seu quicquid aliud ad effectum prostitutionum fecerint, eo autem imperfecto, in aliquam poenam deportentur, & inibi per perpetuè relegantur, & qui in præmissis comites corrupti fuerint, eisdem poenis subiacent. In cæteris vero casibus lenones & lenæ hujusmodi, qui de cætero lenocinii artem exercentur, sanctibus per inter publicè curi, ab hac urbe perpetuè exire cogantur, & qui domos suas eisdem lenonibus vel lenæ de perpetuè locaverint, vel si ignorantes id fecerint, nisi hanc poenam hoc eis notificatum fuerit illos exire cogantur, & si hanc poenam sic locatam eo ipso amittant, & ea re ipsa hanc effectum priventur, & spolientur, & in super poenam hanc scutorum auri ab eis auferendum, & in proventus venditorum ipso facto incurrant.

lam virginem super violatione eius pudicitie receptam verint, seu ad hoc ei quicquam donaverint, vel præstiterint, ut id affequerentur, dederint, aut donum ad hoc commodaverint, seu quicquid aliud ad effectum prostitutionum fecerint, eo autem imperfecto, in aliquam poenam deportentur, & inibi per perpetuè relegantur, & qui in præmissis comites corrupti fuerint, eisdem poenis subiacent. In cæteris vero casibus lenones & lenæ hujusmodi, qui de cætero lenocinii artem exercentur, sanctibus per inter publicè curi, ab hac urbe perpetuè exire cogantur, & qui domos suas eisdem lenonibus vel lenæ de perpetuè locaverint, vel si ignorantes id fecerint, nisi hanc poenam hoc eis notificatum fuerit illos exire cogantur, & si hanc poenam sic locatam eo ipso amittant, & ea re ipsa hanc effectum priventur, & spolientur, & in super poenam hanc scutorum auri ab eis auferendum, & in proventus venditorum ipso facto incurrant.

TITVLVS XVI. DE CONCVBINARIIS ET FORNICATORIIS.

Leo X. In Concilio Lateranensi.

In publicis concubinariis amovendos ceteros deinde Synodum provincialium ordinari, ut omnes fornicationes in locis publicis extrahi, lege divina auctoritate efficiantur.

CAP. I.

Statuimus quod quicumque clericus copulatione conditionis status, religionis, dignitatis, curam præfatis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui publicam præsentiam a notitiam, quam habere præsumitur post duos menses post earundem præsentium publicationem in Ecclesiis cathedralibus factam, quæ ipse ad eorum notitiam pervenerint, publicis concubinariis ad perceptionem fructuum omnium beneficiorum hinc inde trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, eoque status superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiæ utilitatem, ex quibus si fructus percipiuntur, committatur necnon hujusmodi publicum concubinariis ne pariter talem esse noverit, mox suis superior monere cogatur, ut infra brevissimum terminum concubinam dimittat, & si illam non dimiserit, vel dimissam seu aliam publicè retulerit, pubes ut ipsum omnibus suis beneficiis omnino privet. Et nihilominus si publici concubinariis usque quo cum eis per suos superiores post ipsarum concubinarum dimissionem, manifestant, tunc eandem poenam fuerit dispensatum ad suspensionem quorundam honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorum, & inhabiles: qui si post dispensationem relicto o vomito ad hujusmodi publicum concubinariis redierint, sine ipsa aliquid dispensationis ad prædicta pro eis inhabiles existant: quodque si hi ad quos talium correctio pertinet, eos, ut prædictum est, punire neglexerint, eorum superiores tam in ipso de neglectu, quam illos pro concubinariis modis omnibus digna punitione animadvertant. In Concilio etiam provincialibus, & synodalibus ad hoc tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffidentem etiam per suspensionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna poena severiter procedatur: & si ipsorum deficiat ad nos & sedem prædictam spectat, per nos vel provincialia aut superiores propter concubinariis publicis

a Concilium Tridentinum idem iussit... b hanc poenam in concubinariis amovendos ceteros deinde Synodum provincialium ordinari, ut omnes fornicationes in locis publicis extrahi, lege divina auctoritate efficiantur.

CAP. I.

cum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur, eadem diligentia & inquisitione in quibusque generalibus capitulis, etiam provincialibus quoad eos severetur, penis aliis contra predictos, & alios publicos concubinarios iure statutis, in suo robore permanant.

Publici autem intelligendi sunt non solum illi, quorum concubinarius per sententiam, aut confessionem in iure constat, seu per rei evidentiam, quae nulla possit tergiversatione celari, notorium est, sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam & diffamatam tenent, & per se ipsum superiorem ad moniti ipsam cum affectu non dimittunt. Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli iurisdictionem Ecclesiasticam habentes concubinarios questus ad concubinarios percipere non erubescunt, patientes eos in tali forditate fore delere, sub poena maledictionis aeternae praecipimus, ac deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius questus talia quovismodo tolerant, aut dissimulant, alioquin ultra praemissam negligentiae poenam duplam eius quod propterea acceperint, restituere, & ad pios usus omnino converterte teneantur, & compellantur. Ipsas autem concubinas ad suspectas Praelati omnibus modis curent, suis subditis per auxilium, & brachii secularis invocationem, si opus fuerit, penitus arcere, qui etiam filios ex tali concubinato procreatos apud patres suos cohabitare non permittant. Iubemus insuper quod in praedictis Synodis & capitulis praemissa publicentur, & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneant, diligenter injungimus. Praeterea omnibus secularibus viris, etiam si Regali praefulgeant dignitate, ne ullum qualecunque inferant impedimentum, quocumque quodvis colore, Praelatis, qui ratione officii sui adversus subditos suos pro huiusmodi concubinato, & aliis casibus sibi à jure permissis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen à lege divina prohibitum sit, & sub poena peccati mortalis necessarii evitandum, monemus omnes laicos, tam uxoratos, quam solutos, ut similiter à concubinato abstineant: nimis enim reprehensibilis est, qui uxorem habet, & ad aliam uxorem seu mulierem accedit: qui vero solutus est, si continere nolit, iuxta Apostoli consilium uxorem ducat: pro huiusmodi autem divini observantia praecipit, hi ad quos pertinet, tam salutaribus monitis, quam aliis canonicis remediis omnino studio laborent. Rom. 14. Cal. Ian. 1516.

Pius V.

In Sodomitis, & concubinariis.

CAP. II.

Si quis crimen nefandum & contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios dissidentiae, perpetraverit, Curiae seculari puniendus tradatur, & si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus similis poenae subiciatur.

Monemus praeterea omnes locorum ordinarios, & in virtute sanctae obedientiae eis praecipimus, ut statuta Tridentini Concilii contra concubinarios tam clericos quam laicos edita diffinitè faciant observari, redituri Deo ac nobis si id omiserint rationem. Rom. 6. Cal. Apr. 1565.

TITVLVS XVII.

DE DVELLO ET DVELLVM permittentibus.

Julius II.

Tugantes in duello, & duellum permittentes, quocumque causa, etiam jure probata, excommunicantur, eius sepultura in loco sacro denegatur.

a Deuter. 23. Tob. 4. i. Corinth. 6. Ephes. 3. Gal. 3. Actor. 15. Math. 15. Marc. 7. b Non potest haec res magnitudine sceleris enarrari. Lull. lib. 6. cap. 23. c Concil. Trident. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1.

Regis pacifici qui regnat in caelis, licet insufficientibus meritis, vices gerentes in terris, cunctorumque fidelium statui, prout ex susceptae servitutis tenetur officio, indefessa solertia intendentes, ac animarum periculis obviare cupientes, ad ea per quae ubique, praesertim in terris Romanae Ecclesiae sponsae nostrae subiectis inter fideles eosdem, exdes, rixae, & contentiones cessant, scandalorum tollantur fomenta, pax & concordia vigent, prosperisq; eorum successibus consulatur, opportuna provisionis operam impendimus, prout in Domino confpicimus salubriter expedire. Sane non sine maximo animi nostri perturbatione accepimus, quod nonnulli fidelium praedictorum, inimico humani generis instigante, & aliquibus causis occurrentibus, & pietumq; minister, & inhonestis ac levis verbis ad contumelias, contentiones, & diffidationes devenientes, ut alter alterius sanguine laticetur, ad temporales Principes & dominos, maxime civitatum, terrarum, & locorum sedi Apostolicae subiectorum cõfugiant, ut eis locum tutum, sive campum ad duellum seu pugnam assignent. Et quamvis à Principes, & domini praefati duellum sive pugnam eis dissuadere & prohibere deberent, tamen plerumque locum aut campum tutum huiusmodi assignant, malevolumq; altercantium propositum ad executionem augent, magisque uni quam alteri favent, ex quo hominum mortes dependent, & nisi divina gratia praevenerit, animarum perditiones, mutilationes, & vulnera, inter aliosq; pugnantium amicos odia & altercationes, & ex uno inconvenientes plura oriuntur, in ipsorum fidelium animarum & corporum periculum, generisque humani praefati insidiam, perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum. Nos igitur qui fidelium praedictorum tranquillitatem, & pacem syncretis desideris exoptamus, saluberrimis Christianae religionis documentis & exemplis Deum tentandum non esse praemoniti, Salvatorisq; Domini nostri Iesu Christi, qui Petro Apostolorum Principi ut gladium mitteret in vaginam mandavit, praecipit edocti, attendentes hominem homini, inter quem cognationem quaedam natura constituit, insidiari nefas, & gladiatoria munera & pugnationes huiusmodi vulgares à religionis nostrae pietate damnari, cruentaq; spectacula à sacris canonibus, & imperialis legibus inhibita & improbatas, sicq; pugnantem infamia notari, & diversis poenis puniri, & cum omni tempore, potissimum tamen in ocio civili, & domestica quiete publica detestanda esse, motu proprio non ad alicuius super hoc nobis oblati petitionis instigationem, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, hac in perpetuum valitura constitutione, duellum omnia & gladiatorum huiusmodi usum damnamus & improbamus, & in terris Rom. Ecclesiae mediata & immediata subiectis, per quoscumq; quavis auctoritate & potestate, ac nobilitate fulgentibus, sub excommunicationis latae sententiae poena, & quacumque causa, etiam à legibus permissa, fieri omnino prohibemus. Dictosq; pugiles taliter pugnantes, ubiq; impune capi posse & puniri pro homicidio vel vulnere, iuxta juris communis dispositionem, nulla eis consuetudine suffragante, statimus, corporaq; in duello in terris Eccl. mediata vel immediata subiectis facto mortentium in sacro sepelire prohibentes. Ro. 5. Cal. Aug. 1507.

Leo Decimus.

Duelli auctores, proscriptioe bonorum, spectatores excommunicantur, & multa pecunaria pestantur.

CAP. II.

Quam Deo & hominibus abominabiles viri pugnantes in duello existant, & omnium in ore versatur, & di-

a Concil. Trident. decreto sess. 23. cap. 19. Principes duellum permittentes excommunicantur, & committentes illud, & patros, consultores, spectatores excommunicantur & sunt infames, & praesertim poenae bonorum multantur.

yna humana; jura desistant. nec in merito, cum non solum corporum, sed etiam eorum animarum, pro quibus Saluator noster Iesus Christus Dei filius mortem subit temporalis grave detrimentum asserere noscatur. Ad repellendum igitur talium nefarios ausus plurimum conferre censentes, eos, qui hujusmodi scelus detestabile quidem, & canonice, & civiliq; lege prohibuitum patrare non expavescant, graviter fore puniendos; ac ea quae ad compellendum similes vetitos conatus a Rom. Pont. praedecessoribus nostris statuta fuerint, ut eo firmius observentur, quo sepius fuerint auctoritate Apostolica communita, approbemus, & novo munimine roboremus, & si qua ad perterendum animos ad aces meliora sim, his adiciamus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire. Adicientes, & eadem auctoritate Apostolica statutis, quod pugnae ipsi non solum poenis praedictis subjaceant, sed eorum memoria perpetuo damnata sit, ac bona proscripita sint, & Camerae nostrae Apostolicae confiscata eo ipso. Duces, Barones, Comites, Marchiones, & domini temporales, vicarii, feudatarii, armorum Capitanei, Communitates quoque civitatum, terrarum, & locorum eidem Rom. Ecclesia mediate vel immediate subjectorum, campum ad pugnam praestantes, non solum poenas praedictas incurant, sed ab omni jure quod in locis & territoriis suis obtinent, ipso facto cadant, illudq; ad Camerae praefatae devolvatur, & devolutum esse censetur, absq; alia declaratione deluper facienda. Qui vero ad talia cruenta spectacula videnda convenimus, si noxiales, quingenti quinq; ducentorum, necno excommunicationis & perpetuae maledictionis poenam incurant, ac locus ipse Ecclesiastico subjacet interdicio. Et insuper omnia & singula tam per sulium praedecessorem statuta, & ut praesertim, per nos confirmata, & illis adjecta, perpetuae firmitatis robur obtineat, ac inviolabiliter observari debere decernimus. Rom. 10. Cal. Aug. 1519.

TITVLVS XVIII. DE TAVRORVM ET ALIORVM ANIMALIUM AGITATIONE & PUGNA.

Pius Quintus. Feracia & cruenta quocunq; spectacula, in quibus tauri & favares alia ferae introducuntur, & ad pugnam ludicram, sed plerumq; exitiale hominibus, congregantur prohibentur.

CAP. I. De salute gregis Dominici nostrae curae divina dispensatione crediti, prout ex debito pastoralis officii asstringimur, solliciti cogitantes, fideles cunctos gregis ejusdem ab imminentibus corporum periculis etiam animarum pernicie perpetuo arcere studemus. Sane licet detestabilis duellorum usus a diabolo introductus, ut cruenta corporum morte animarum etiam pernicie luceatur, ex decreto Concilii Tridentini prohibitis fuerit, nihilominus adhuc in plerisque civitatibus, & aliis locis, quamplurimi ad ostentationem virtutum suarum & audaciam, in publicis privatisq; spectaculis, cum caenis &

a Tunc Pontificio & civis penitus interdella sup dieb. And. consil. monachiam. 2. q. 1. & c. a. de cleric. pugna duellu & c. i. & l. 1. de purg. ralg. & per las. l. ex hoi. iure. ff. de iustina & iure.

allii feris beatus congregati non edunt, quare cruenta sumum mortis, membrorum mutilatione, et variis pericula frequenter oriuntur. Nos igitur considerantes, quae spectacula ubi tauri & ferae in circulis et similibus, ad pietate & charitate Christiana aliena sunt, ad vitia haec cruenta turpitas, damnum, & etiam hominum spectacula aboleri, & animarum salutem, quatenus fieri possimus, providere, omnibus & singulis Princeps Christianis, quacumq; tam Ecclesiastica, quam seculari, etiam Imperiali, Regia, vel quavis alia dignitate, dignitatibus, quovis nomine nuncupentur, vel quovis officio, Communitatibus & Rebus publicis, hac perpetua nostra constitutione vallitura, sub excommunicationis & interminationis ipso facto incurrendis, prohibent, & interminatione in suis provinciis, civitatibus, & terris, oppidis, locis, huiusmodi spectacula, ubi taurorum aliarumq; ferarum bestiarum agitationes exercent, fieri permittant. Nihil tibus quoq; ceterisq; aliis personis, ne cum huiusmodi bestis in praefatis spectaculis, ipsi cum pedestribus, aut quocumq; egressi, aut detentati, interdicimus. Quod si quidem tibi mortuus fuerit, Ecclesiastica carere, quatenus Clericis quoq; tam regularibus, vel in sacrosanctis beneficiis Ecclesiasticis obtinentibus, vel in sacrosanctis ministeriis sitis, sub excommunicationis poena, ne in sacrosanctis ministeriis interfint, similiter prohibemus. Omnes obsequantes, iuramenta & vota, a quibusvis personis, ministeriis, vel Collegio de huiusmodi taurorum agitione, etiam ut ipsi falso arbitrantur, in honorem sanctissimae virginis quibusvis Ecclesiasticarum solemnitate, & festivitatis, quae divinis laudibus, spiritalibus gaudiis, quocunq; operibus non huiusmodi ludis celebrari debent, haberi, quos praedictus factas & facta, seu in futurum fieri, quae quovismodo prohibemus, cassamus & annullamus, & quae declaramus. Mandamus autem omnibus Principibus, Comitibus, & Baronibus, sanctae Rom. Ecclesiae feodatorum, sub poena privationis feodorum, quae ab ipsa Ecclesia obtinent. Reliquos vero Principes Christianos, & terrarum dominos praedictos hortamur in Domino, ad reverentia sanctae obedientiae mandamus, ut pro divina voluntate reverentia & honore, praemissa omnia in suis dominatibus, & terris huiusmodi ex altissime servari faciant, observantur ab ipso Deo mercedem tam boni operis, & repositi, & universis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, alijsq; hoc eorum obedientiam, & virtute sanctae obedientiae, sub oblatione divinis, & interminatione maledictionis, quatenus in civitatibus, & dioecibus propriis, presentibus nostris, & futuris sufficienter publicari faciant, & praemissa veram libertatis & censuris Ecclesiasticis observari possint.

a Nostis hanc extraxerunt pro Pii Quinti compilatione in interpretatum, ut eam non extensis explicemus in aliena agitione taurorum, quia tunc moderamus fuerit in idibus & periculis, ut dicitur, non ad quae vitanda lata est lex. Cessante autem ratione de huiusmodi, cessat etiam dispensatio, & quae iuxta limitatam legem, subdistinguit, vel extensus lex. I. cum pater, & dicitur, quod quae ex praesentio legis facta causa legis contraria sunt. I. de i. de i. & c. 1. quae propter, de elect. b. Vide Maitan in offi. consilii, par. 1. fol. 100. b. 2. de huius, & Ludovicus Lopez in consilio, par. 1. c. 79.

FINIS QVINTI ET ULTIMI LIBRI DECRETALIVM SEPTIMI

INDEX

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN